

**แนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษา
โรงเรียนนอกระบบ
ด้วยแผนพัฒนาการจัดการศึกษา**

กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

**แนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษา
โรงเรียนนอกระบบ
ด้วยแผนพัฒนาการจัดการศึกษา**

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

แนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนนอกระบบ ด้วยแผนพัฒนาการจัดการศึกษา

จัดพิมพ์โดย

กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
กระทรวงศึกษาธิการ
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทร. 0 2282 1000 ต่อ 840-841
www.opec.go.th

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2568

จำนวน 200 เล่ม

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลเจียฮั่ว

คำนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และมาตรา 48 ให้องค์กรต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก โดยกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 3 กำหนดให้สถานศึกษาแต่ละแห่ง จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา รวมถึงจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547 และกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีนโยบายให้โรงเรียนนอกระบบ จำนวน 5 ประเภท ได้แก่ ประเภทสอนศาสนา ประเภทศิลปะและกีฬา ประเภทวิชาชีพ ประเภททวติวิชา และประเภทสร้างเสริมทักษะชีวิต มีการรายงานกิจการและผลการประเมินคุณภาพการศึกษาผ่านระบบศูนย์กลางการบูรณาการข้อมูลทะเบียนโรงเรียน และประวัติผู้เรียน ครู บุคลากรโรงเรียนเอกชน (Private Education Data Center: PEDC) เป็นประจำทุกปี โดยจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการรายงานประจำปีดังกล่าว อย่างไรก็ตามจากรายงานผลการติดตามเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2566 พบว่า โรงเรียนนอกระบบมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ประมาณร้อยละ 50-60 ของจำนวนโรงเรียนที่ได้มีการติดตาม ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่สามารถพัฒนาและส่งเสริมให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นได้

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยกลุ่มงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ได้เห็นถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำแนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ ด้วยแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนนอกระบบได้เห็นแนวทางและตัวอย่างการวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมภายนอกและปัจจัยภายในโรงเรียนอย่างรอบด้าน เพื่อให้เห็นถึงทิศทางและความท้าทายที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ในอนาคตสามารถนำมาเป็นปัจจัยนำเข้าในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเตรียมพร้อมและวางแผนอย่างรัดกุมในการบริหารจัดการโรงเรียนและพัฒนาการศึกษาในแนวทางที่สามารถสร้างการแข่งขันควบคู่ไปกับการยกระดับคุณภาพในเชิงวิชาการอย่างต่อเนื่อง

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
ตอนที่ 1 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนนอกระบบด้วยแนวคิด การคาดการณ์อนาคตเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา	1
1. สถานการณ์ปัจจุบันและความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ	2
2. แนวคิดการคาดการณ์อนาคต	3
3. แนวคิดการวางแผนด้วยภาพอนาคต	6
4. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ โดยการวางแผนด้วยภาพอนาคต	8
ตอนที่ 2 การทำแผนของโรงเรียนนอกระบบ	25
1. การดำเนินงานของโรงเรียนนอกระบบในปัจจุบัน	26
2. แนวคิดของการวางแผน	27
3. ความสำคัญและความจำเป็นของการวางแผน	28
4. ประเภทของการวางแผน	30
5. การวางแผนที่มีประสิทธิภาพ	31
6. กระบวนการวางแผน	32
7. ปัญหาอุปสรรคในการวางแผน	33
8. ความจำเป็นของการจัดทำแผนของโรงเรียนนอกระบบ	34
9. สถานการณ์การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบ	34
10. แนวทางการพัฒนาการจัดทำแผนของโรงเรียนนอกระบบ	36
11. ขั้นตอนการจัดทำแผนของโรงเรียนนอกระบบ	41

สารบัญ

	หน้า
ตอนที่ 3 ตัวอย่างการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนนอกระบบ จำนวน 5 ประเภท	43
ตัวอย่างที่ 1 โรงเรียนประเภทสอนศาสนา	46
ตัวอย่างที่ 2 โรงเรียนประเภทศิลปะและกีฬา	54
ตัวอย่างที่ 3 โรงเรียนประเภทวิชาชีพ	62
ตัวอย่างที่ 4 โรงเรียนประเภททกววิชา	72
ตัวอย่างที่ 5 โรงเรียนประเภทสร้างเสริมทักษะชีวิต	80
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก • แบบฟอร์มสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนนอกระบบ	88

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

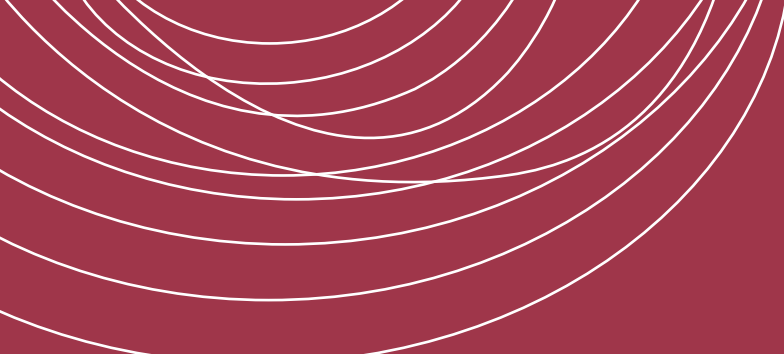
1	การเปรียบเทียบการมองอนาคตและการทำนาย	5
2	ตัวอย่างมิติการเมืองและกฎหมาย (Politics & Law) ที่จะเข้ามกระทบ โรงเรียนนอกระบบ	10
3	ตัวอย่างมิติเศรษฐกิจ (Economics) ที่จะเข้ามกระทบโรงเรียนนอกระบบ	12
4	ตัวอย่างมิติสังคม (Social) ที่จะเข้ามกระทบโรงเรียนนอกระบบ	15
5	ตัวอย่างมิติเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (Technology & Environment) ที่จะเข้ามกระทบโรงเรียนนอกระบบ	21
6	ตัวอย่างปัจจัยภายในที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน	38

สารบัญภาพ

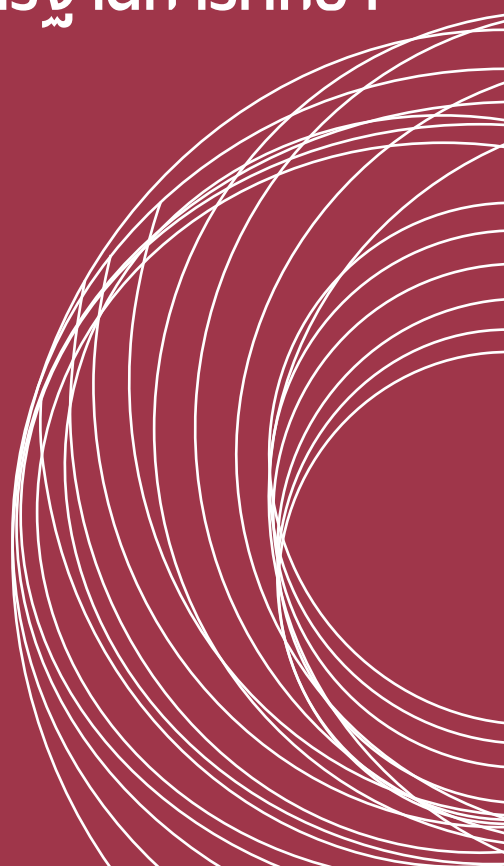
ภาพที่

หน้า

1	กระบวนการวางแผนด้วยภาพอนาคต	7
2	วิเคราะห์แนวโน้มที่จะกระทบโรงเรียนนอกระบบในมิติต่าง ๆ	8
3	กระบวนการมองภาพการดำเนินงานขององค์กรในอนาคต	27
4	ระดับความสำคัญและความจำเป็นของการวางแผน	28
5	ประเภทของการวางแผน	30
6	กระบวนการวางแผน	32

ตอนที่ 1

การจัดทำแผนพัฒนา
การจัดการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ
ด้วยแนวคิดการคาดการณ์อนาคต
เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

ตอนที่ 1

การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ ด้วยแนวคิดการคาดการณ์อนาคต เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

1 สถานการณ์ปัจจุบันและความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ

ปัจจุบันการจัดการศึกษาโรงเรียนนอกระบบยังมีหลาย ๆ ประเด็นที่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม มีมาตรฐาน และตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันอย่างรุนแรงในธุรกิจ การศึกษา การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมภายนอกและภัยคุกคามต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบกับโรงเรียน คุณภาพของครู/ผู้สอน การบริหารจัดการภายใน หลักสูตรที่ตอบโจทย์ผู้เรียน และผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ตามเป้าหมายของการเรียนรู้ได้ เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนนอกระบบในประเทศไทย ต่างก็ประสบปัญหาในลักษณะเดียวกันนี้ และเป็นที่ทราบกันดีว่าการที่จะก้าวข้ามจุดนี้ไปสู่การเป็นโรงเรียนนอกระบบที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกำหนดจึงเป็นเรื่องที่ท้าทายโรงเรียนนอกระบบพอสมควร

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลกับโรงเรียนนอกระบบทุกประเภท ในช่วงปี พ.ศ. 2566 - 2567 เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนระยะยาว 3 ปี พบสถานการณ์ของโรงเรียนใน 2 กรณี ได้แก่

1. ร้อยละ 50 ของโรงเรียนนอกระบบที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน หากแต่ยังพบปัญหาและข้อจำกัดดังนี้

- โรงเรียนนอกระบบบางส่วนยังสามารถดำเนินการตามแผนและนโยบายที่วางไว้อย่างเคร่งครัด โดยปรับแผนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในแต่ละช่วง

- โรงเรียนนอกระบบบางส่วนสามารถดำเนินการตามแผนที่วางไว้ในบางกิจกรรม แต่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้ในบางกิจกรรม

- โรงเรียนนอกระบบบางส่วนไม่สามารถนำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนมาใช้สำหรับการดำเนินงานได้จริง เนื่องจากแผนที่จัดทำขึ้นนั้น ยังไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน หรือจัดทำขึ้นบนฐานความไม่เข้าใจในหลักการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา

2. ร้อยละ 50 ของโรงเรียนนอกระบบที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มไม่มีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนฯ

- โรงเรียนนอกระบบบางส่วนยังไม่เข้าใจแนวคิดและหลักการวางแผนระยะยาว
- โรงเรียนนอกระบบบางส่วนดำเนินงานโดยไม่มีแผนใด ๆ ใช้วิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าวันต่อวัน
- โรงเรียนนอกระบบขนาดเล็ก ที่มีจำนวนเจ้าหน้าที่ค่อนข้างน้อย และเป็นผู้ที่รับผิดชอบด้านการเรียนการสอนเป็นหลัก จึงยังไม่มีกำหนดผู้ที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา
- โรงเรียนนอกระบบส่วนน้อย ยังมองไม่เห็นถึงความสำคัญ จำเป็นของการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบขนาดเล็ก

จากสถานการณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าโรงเรียนนอกระบบส่วนหนึ่งยังดำเนินการโดยขาดการวางแผนระยะยาวอย่างเป็นระบบ ซึ่งทำให้ขาดการมองเห็นถึงปัจจัยความเสี่ยงหรือความผันแปรบางประการ จากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่เข้ามากระทบโรงเรียน ดังนั้นการที่โรงเรียนนอกระบบได้ทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมที่เข้ามากระทบกับโรงเรียน จะทำให้โรงเรียนสามารถวางแผนระยะยาวและเตรียมความพร้อมเพื่อให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น สามารถออกแบบและเริ่มกิจกรรมเชิงนวัตกรรม การสร้างรายได้หรือต่อยอดธุรกิจในด้านอื่น ๆ รวมถึงการลดกิจกรรมบางกิจกรรมหรือหลักสูตรที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในอนาคต

2 แนวคิดการคาดการณ์อนาคต

Abraham Lincoln อดีตประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกากล่าวว่า “The best thing about the future is that it only comes one day at a time.” อนาคตเป็นสิ่งที่ต้องมาถึงวันหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นเสน่ห์ของอนาคตประเด็นหนึ่ง คือ ธรรมชาติของอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน (Uncertain) แต่ในขณะเดียวกันอนาคตกลับเป็นสิ่งที่สามารถทำความเข้าใจ คาดการณ์และวางแผนการบริหารจัดการได้

“อนาคต คือ ความไม่แน่นอน”

อย่างไรก็ตาม อนาคตที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ (Plausible futures) มีทั้งภาพที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ รวมถึงการให้ความสำคัญในการทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้นการคาดการณ์อนาคต (Foresight) จึงเป็นกระบวนการที่มองไปข้างหน้าและทำความเข้าใจกับความเปลี่ยนแปลงโดยพิจารณาถึง อดีต ปัจจุบัน และความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีการระบุ และทำความเข้าใจกับปัจจัยผลักดันและความไม่แน่นอนทั้งหมด มีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ เป้าหมายของการคาดการณ์

อนาคต คือการศึกษาอนาคต การหาวิธีการดำเนินงานที่ดีกว่าเดิม (New solutions) โดยการนำผลจากการคาดการณ์อนาคต มาใช้ในการวางแผนบริหารจัดการในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว (Hancock, & Bezold, 1994)

การคาดการณ์อนาคตเริ่มถูกนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศแถบทวีปยุโรป ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง ช่วงกลางทศวรรษที่ 1980 เป็นทศวรรษที่เริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1980 ถึง 31 ธันวาคม ค.ศ. 1989 การคาดการณ์อนาคตได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างเป็นลำดับในฐานะเครื่องมือที่ใช้ในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อรับมือกับอนาคตที่มองเห็นได้อย่างคร่าว ๆ หรืออนาคตที่ไร้ความชัดเจน ในอดีตการคาดการณ์อนาคตจะใช้ในวงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่ปัจจุบันการคาดการณ์อนาคตถูกนำไปใช้ในทางสังคมมากขึ้น และมีการพัฒนาองค์ความรู้นี้อย่างต่อเนื่องโดยนักสังคมศาสตร์ ซึ่งองค์กรต่าง ๆ สามารถเห็นแนวปฏิบัติและนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการคาดการณ์อนาคตขององค์กร และประเด็นทางสังคมได้มากขึ้น การคาดการณ์อนาคตสามารถใช้ได้หลายบริบทและหลายระดับ ทั้งในระดับภูมิภาค ประเทศ และระดับพื้นที่ องค์กรจำนวนมากจึงนิยมนำแนวคิดการคาดการณ์อนาคต (Foresight) มาใช้ในการวางแผนยุทธศาสตร์ และแผนการดำเนินงานระยะยาวขององค์กร สำหรับในประเทศไทยนั้น องค์กรภาครัฐและเอกชนได้นำแนวคิดการคาดการณ์อนาคต มาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อวางแผนนโยบายสาธารณะและองค์กรในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ทั้งการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับประเทศ เช่น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักงานสานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) และสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.) รวมถึงบริษัทชั้นนำหลายแห่งได้นำมาใช้ในการวางแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรเช่นกัน (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2562; อภิวัฒน์ รัตนวราหะ, 2563)

การคาดการณ์อนาคตเป็นกระบวนการที่ดำเนินอย่างเป็นระบบ ภายใต้ความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพิจารณาถึงปัจจัยรอบด้าน เพื่อก้าวข้ามสถานการณ์ที่คุ้นเคยอยู่ในปัจจุบัน ไปสู่การระบุถึงปรากฏการณ์ในอนาคตทั้งหมดที่เป็นไปได้ และวางแผนในการบริหารจัดการกับอนาคต การคาดการณ์อนาคตเป็นวิธีที่ค่อนข้างยืดหยุ่น และสามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับตั้งแต่ระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับกลุ่มอุตสาหกรรม ระดับองค์กร และระดับโครงการ ภายใต้อำนาจความสำเร็จของการคาดการณ์อนาคต คือ การระดมสมองและวางแผนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดในบริบทนั้น ๆ รวมถึงการสร้างกลไกการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและสร้างความยึดมั่นผูกพัน (Engagement) ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อนำภาพอนาคตไปสู่การปฏิบัติ อย่างไรก็ตามบุคคลบางกลุ่มมักเข้าใจสับสนระหว่างการคาดการณ์อนาคต ว่าเป็นสิ่งเดียวกับการทำนาย (Forecast) หรือการคาดเดา ผลลัพธ์จากภาพอนาคตคือความเพ้อฝันของเหล่านักอนาคตศาสตร์ บางประเด็นที่เป็นภาพอนาคตที่เลวร้ายที่สุด (Worst case scenario) ก็เป็นการสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้คนหันมาสนใจอนาคตเท่านั้น ในความเป็นจริงการคาดการณ์อนาคตแตกต่างจากการทำนายอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากการคาดการณ์อนาคตมีการยอมรับความไม่แน่นอนและระบุความเสี่ยงทั้งหมด หากมีการวางแผนการคาดการณ์อนาคตอย่างเหมาะสมจะสามารถนำเสนออนาคตที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้จริงค่อนข้างมาก (Plausible futures) ซึ่งเป็นภาพอนาคตที่มี

ประสิทธิภาพมากที่สุด โดยครอบคลุมถึงอนาคตแบบเหตุไม่คาดฝัน (Wild cards) และอนาคตที่คาดหวังให้เกิดขึ้น หรืออนาคตที่พึงประสงค์ (Preferable futures) ในที่นี้จึงขอเสนอการเปรียบเทียบประเด็นความแตกต่าง ระหว่างการคาดการณ์อนาคตและการทำนายเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน (พสนัน นิมิตรไชนนท์, 2552; อภิวัฒน์ รัตนวราหะ, 2563) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบการมองอนาคตและการทำนาย

การมองอนาคต (Foresight)	การทำนาย (Forecast)
ศึกษาและระบุปัจจัยภายนอกและภายในที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมในทุกมิติ - การเมือง (Politics) และกฎหมาย (Law) - เศรษฐกิจ (Economics) - สังคม (Social) - เทคโนโลยี (Technology) และสิ่งแวดล้อม (Environment)	ระบุเพียงบางปัจจัยที่เห็นได้ชัด
การพยายามทำความเข้าใจและยอมรับความไม่แน่นอน	เน้นย้ำสิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน
การระบุและศึกษาความไม่แน่นอน/ความเสี่ยงทั้งหมดให้ชัดเจน	การปิดบังความเสี่ยง
ภาพอนาคตมีได้หลากหลายภาพ	ระบุภาพอนาคตเพียงภาพเดียว
การค้นหาและระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด	สามารถระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพียงบางส่วน เนื่องจากมองไม่เห็นภาพรวมของปรากฏการณ์
ผลลัพธ์ใช้สำหรับการวางแผนเชิงกลยุทธ์ทั้งระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว โดยสามารถปรับเปลี่ยนแผนได้อย่างยืดหยุ่น และมีแผนรับมือกับความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น	ผลลัพธ์ใช้สำหรับการแก้ปัญหา (เฉพาะหน้า) หรือวางแผนระยะสั้นเท่านั้น

การที่โรงเรียนนอกระบบมีแนวคิดที่จะริเริ่มการวางแผนระยะยาวสำหรับการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน ความตระหนักถึงอนาคต (Future awareness) ในโรงเรียน ผ่านการพูดคุยถึงอนาคตที่ปรารถนา (Aspirational futures) และสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) ในการสร้างอนาคตที่พึงปรารถนาร่วมกัน (Preferred futures) (Bezold, 2009) จะเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญและควรส่งเสริมให้ผู้บริหารรวมถึงบุคลากรทุกระดับเกิดความตระหนักถึงอนาคต และมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งในการที่จะขับเคลื่อนอนาคตของโรงเรียนไปสู่การบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ดีกว่าเดิม ซึ่งการสร้างอนาคตสามารถเริ่มได้ง่าย ๆ จากกิจกรรมการพูดคุย การประชุมประจำวัน เช่น มอนิ่งบรีฟ (Morning Brief) การประชุมประจำสัปดาห์หรือประจำเดือน โดยการถามความคิดเห็นบุคลากร เช่น “เหตุการณ์ที่คุณคิดว่าเป็นฝันร้ายที่สุดในอีกห้าปีข้างหน้าของโรงเรียนเราคืออะไร” หรือ “เหตุการณ์ที่คุณอยากเห็นการพัฒนาของโรงเรียนเราในอีกห้าปีข้างหน้าคืออะไร” เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพูดคุยและตระหนักถึงอนาคต โดยตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่จะร่วมสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ของโรงเรียน และขัดขวางการเกิดอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ของโรงเรียน

3 แนวคิดการวางแผนด้วยภาพอนาคต

หนึ่งในเทคนิคการคาดการณ์อนาคตที่เป็นที่นิยมคือ เทคนิคการวางแผนด้วยภาพอนาคต (Scenario Planning) เนื่องจากเป็นวิธีการเชิงคุณภาพที่สามารถสร้างภาพอนาคตที่เป็นไปได้ มีรายละเอียดปลีกย่อยที่สมบูรณ์ และสามารถนำมาใช้ในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบได้ และเป็นเทคนิคการสร้างภาพอนาคต โดยการศึกษาแนวโน้ม (Trends) ของปัจจัยภายนอก ทั้งอภิมหาแนวโน้มระดับโลก (Global Megatrends) และแนวโน้มระดับประเทศ จากนั้นวิเคราะห์แนวโน้มนั้น ๆ ว่าเป็นปัจจัยผลักดัน (Driving Forces) หรือไม่ ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เริ่มเห็นสัญญาณในปัจจุบันและอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต รวมถึงสามารถคาดการณ์ผลสืบเนื่อง (Implications) ที่จะเกิดขึ้น หรือเป็นความไม่แน่นอน (Uncertainties) ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ และในขณะเดียวกันอาจจะไม่สามารถคาดการณ์ผลสืบเนื่องได้เช่นกัน การนำเสนอภาพอนาคตจึงมีได้หลายภาพเพื่อให้ครอบคลุมปรากฏการณ์ที่เป็นไปได้ การจัดทำภาพอนาคตต้องมีการระบุช่วงเวลาชัดเจนในอนาคต เช่น อีก 3 ปี 5 ปี หรือ 10 ปีข้างหน้า เป็นต้น ภาพอนาคตไม่ใช่เป็นการพยากรณ์ภาพอนาคตหนึ่งเดียว แต่เป็นการประมวลภาพอนาคตหลายภาพเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งครอบคลุมทั้งปัญหา ความท้าทาย โอกาส และวิธีแก้ไขปัญหา ภาพอนาคตจึงสามารถสร้างขึ้นได้จากการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงหรือดำเนินการบางอย่างตั้งแต่ปัจจุบัน และในระหว่างช่องว่างของเวลาก่อนจะถึงจุดสุดท้ายของอนาคตนั้น จึงเป็นช่วงเวลาที่คุณคณหรือองค์กรสามารถดำเนินการบางอย่างเพื่อให้ภาพอนาคตเกิดขึ้นภายในเวลาที่กำหนด อย่างไรก็ตามภาพอนาคตบางอย่างอาจเกิดขึ้นได้และสำเร็จก่อนเวลาที่กำหนด ความท้าทายหลักของการสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์ คือ การระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด (Most influential factors) ต่อภาพอนาคตที่เราต้องการวิเคราะห์ การกำหนดภาพอนาคตต้องสะท้อนความเป็นไปได้และ

ความไม่แน่นอนที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด ดังนั้นการจัดทำภาพอนาคตจึงไม่มีผิดหรือถูก แต่เป็นการมุ่งระบุภาพอนาคตที่มีโอกาสเป็นไปได้ทั้งหมดในบริบทนั้น ๆ เพื่อใช้ในการตัดสินใจและวางแผนที่ดีกว่าเดิม (นิติบดี สุขเจริญ, 2562; พสขนัน นิรมิตรไชยนนท์, 2553; พสขนัน นิรมิตรไชยนนท์, 2556; วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561)

ภาพที่ 1 กระบวนการวางแผนด้วยภาพอนาคต

โดยทั่วไปกระบวนการวางแผนด้วยภาพอนาคต จะเริ่มต้นจากการกำหนดขอบเขตของภาพอนาคต กับวัตถุประสงค์ของโครงการและทรัพยากรที่มีอยู่ มีการเตรียมความพร้อมของคณะทำงานและสื่อสารข้อมูลให้เข้าใจตรงกันในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างภาพอนาคต จากนั้นจะเข้าสู่กระบวนการสร้างภาพอนาคต โดยการศึกษาค้นหาและวิเคราะห์ปัจจัยผลักดัน (Driving forces) และความไม่แน่นอน (Uncertainties) ในมิติการเมืองและกฎหมาย (Politics & Law) มิติเศรษฐกิจ (Economics) มิติสังคม (Social) และมิติเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (Technology & Environment) ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่แน่ใจว่าในอนาคตจะเกิดหรือไม่เกิดทั้งทางบวกและลบ แต่สามารถพลิกผันเหตุการณ์ในอนาคตได้อย่างสิ้นเชิง ความไม่แน่นอนจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายอย่างยิ่งที่ต้องค้นหาให้พบในกระบวนการสร้างภาพอนาคต การได้มาซึ่งปัจจัยผลักดัน และความไม่แน่นอน อาจใช้วิธีการทบทวนเอกสาร (Literature review) จากแนวโน้ม สถิติที่หน่วยงานต่าง ๆ เก็บบันทึกไว้ การคำนวณจากโมเดลต่าง ๆ หรือจะใช้วิธีการให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพิจารณาและระบุปัจจัยผลักดันและความไม่แน่นอนทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำลังสร้างภาพอนาคต เพื่อนำมากำหนดประเด็นหลักของภาพอนาคต และสร้างภาพอนาคต (Scenarios) ที่ดี ต้องมีรายละเอียดของเหตุการณ์ที่น่าจะเกิดขึ้นได้จริง โดยสามารถอธิบายความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยที่เป็นสาเหตุกับเหตุการณ์ที่เป็นผลลัพธ์ มีความสมเหตุสมผลของเรื่องราวในแต่ละภาพอนาคต รวมถึงมีเนื้อหาที่น่าสนใจและต้นตอพอที่จะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรู้สึกท้าทายที่ต้องทำอะไรเพื่อเปลี่ยนแปลงปัจจุบันและสร้างอนาคตที่ดีกว่าเดิม จากนั้นนำภาพอนาคตทั้งหมดมาเชื่อมโยงกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการบริหารจัดการกับอนาคต ขั้นตอนสุดท้ายของการวางแผนด้วยภาพอนาคต คือ การสื่อสารภาพอนาคตในลักษณะของเรื่องเล่าเหตุการณ์ในอนาคต เช่น อาจใช้วิธีการวาดหัวข่าว การแต่งเป็นเรื่องเล่า การแสดงบทบาทสมมติ หรือภาพวาด เป็นต้น คณะทำงานด้านการสร้างภาพ

อนาคตต้องมีการวางกลยุทธ์การสื่อสารภาพอนาคตให้น่าสนใจ สามารถทำให้ภาพอนาคตกระแทกใจหรือเข้าฝักอยู่ในความคิดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ได้ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตระหนักถึงอนาคตและอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) ภาพอนาคตดังกล่าว (นเรศ ดำรง, 2552; วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561; อภิวัฒน์ รัตนวราหะ, 2563)

4 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ โดยการวางแผนด้วยภาพอนาคต

การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนนอกระบบโดยการวางแผนด้วยภาพอนาคตควรเริ่มต้นจากการเชื่อบุคลากรของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันระดมสมอง เพื่อค้นหาและวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกหรือแนวโน้ม (Trends) ที่จะเข้ามากระทบกับโรงเรียน กิจกรรมนี้ไม่แนะนำให้ทำเพียงผู้เดียว เพราะจะมองประเด็นที่เข้ามากระทบกับโรงเรียนได้ไม่รอบด้าน อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกหากโรงเรียนสามารถเชิญผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในมิติต่าง ๆ เข้ามาร่วมพูดคุยหรือระดมสมองก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เช่น ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้บริหารหรือบุคลากรจากโรงเรียนประเภทเดียวกัน เป็นต้น

ภาพที่ 2 วิเคราะห์แนวโน้มที่จะกระทบโรงเรียนนอกระบบในมิติต่าง ๆ

4.1 การระบุและวิเคราะห์แนวโน้มที่จะกระทบโรงเรียนนอกระบบ

บริบทของสังคมไทยในช่วงศตวรรษที่ 21 ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัดในทุกมิติ มักมีผู้กล่าวว่าเทคโนโลยีเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป แต่แท้ที่จริงแล้วเกิดจากการได้รับแรงผลักดันจากอภิมหาแนวโน้มระดับโลก (Global Megatrends) หลาย ๆ ประเภท ซึ่งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ เป็นผลมาจากอภิมหาแนวโน้มระดับโลกที่ส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อสังคม

ในวงกว้าง อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชากรโลกและประชากรไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกหรือแนวโน้มที่จะเข้ามากระทบกับโรงเรียนนอกระบบ โดยปัจจัยเหล่านี้จะอยู่เหนือการควบคุมแต่โรงเรียนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการคาดคะเนสถานการณ์ในอนาคตและวางแผนการบริหารจัดการโรงเรียนได้ รวมถึงมีแผนสำรองในการบริหารจัดการโรงเรียน สามารถพิจารณาได้ใน 2 ระดับ ได้แก่ อภิวัตน์แนวโน้มระดับโลก (Global Megatrends) และแนวโน้มและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย ใน 4 มิติ ได้แก่ มิติการเมืองและกฎหมาย (Politics & Law) มิติเศรษฐกิจ (Economics) มิติสังคม (Social) และมิติเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (Technology & Environment) ซึ่งแนวโน้มเหล่านี้สามารถแบ่งได้ย่อยเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ

1) ปัจจัยผลักดัน (Driving forces) เป็นแนวโน้มที่สามารถระบุถึงสัญญาณบางอย่างว่ามีโอกาสเกิดขึ้นหรือได้เริ่มเกิดขึ้นแล้ว สามารถคาดคะเนว่าจะเกิดขึ้นจริง และสามารถคาดการณ์ได้ว่าผลสืบเนื่อง (Implication) คืออะไร เช่น สถิติอัตราการเกิดทั่วโลกลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลายประเทศทั่วโลกได้มีนโยบายการส่งเสริมการเพิ่มประชากร ไม่ว่าจะเป็นการจูงใจทางด้านภาษี รัฐบาลให้การสนับสนุนทางการศึกษาและสุขภาพ เป็นต้น

2) ปัจจัยความไม่แน่นอน (Uncertainties) เป็นแนวโน้มที่ไม่สามารถคาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ และหากเกิดขึ้นจะเกิดผลสืบเนื่องอย่างไร เช่น โรคอุบัติใหม่ (Emerging Infectious Disease) เป็นโรคที่เกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ ทั่วโลกในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา และมีการแผ่ขยายออกจากพื้นที่ไปในระดับประเทศและระดับนานาชาติอันเนื่องมาจากพฤติกรรมการเดินทางของผู้คน การอพยพย้ายถิ่นของสัตว์ปีก เป็นต้น

ในที่นี้โรงเรียนนอกระบบสามารถพิจารณาภิวัตน์แนวโน้มระดับโลก (Global Megatrends) รวมถึงแนวโน้มและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยที่จะเข้ามากระทบการบริหารจัดการโรงเรียนของตนเองในแต่ละมิติ และสามารถเพิ่มเติมในมิติที่เกี่ยวข้องได้ โดยปัจจัยภายนอก 1 ประเด็น อาจจะส่งผลกระทบเชิงบวกต่อโรงเรียน เรียกว่าเป็น “โอกาส” (Opportunities) หรืออาจจะส่งผลกระทบเชิงลบต่อโรงเรียน เรียกว่าเป็น “อุปสรรค” (Threats) ใน 4 มิติ ดังนี้

1. มิติการเมืองและกฎหมาย (Politics & Law) เป็นการวิเคราะห์ถึงแนวโน้มและความผันผวนของการเมืองทั้งในระดับโลกและระดับประเทศ รวมถึงกฎหมาย นโยบาย ระเบียบ กฎเกณฑ์และข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนนอกระบบ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 กฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 หรือนโยบายรัฐบาลที่ส่งผลต่อการศึกษาระดับนโยบายด้านการศึกษา เป็นต้น ซึ่งในแต่ละประเด็นโรงเรียนนอกระบบสามารถพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนว่าเป็นโอกาสหรืออุปสรรค ซึ่งในที่นี้เป็นตัวอย่างของแนวโน้มในมิติการเมืองและกฎหมาย (Politics & Law) ในช่วงปี พ.ศ. 2566 - 2567 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวอย่างมิติการเมืองและกฎหมาย (Politics & Law) ที่จะเข้ามกระทบโรงเรียนนอกระบบ

ปัจจัยผลักดัน/ ความไม่แน่นอนระดับโลก	ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนในประเทศไทย
1. ความขัดแย้งทางการเมือง และมีการปลุกระดมมวลชนให้ออกมาต่อต้านรัฐบาล¹ - หากโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอน ภาพลักษณ์ หรือกิจกรรมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเมืองอาจได้รับผลกระทบจากการไม่ยอมรับหรือเกิดกระแสในเชิงลบ (อุปสรรค) 2. ความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitical Risk)² - ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับภาวะสงคราม การก่อการร้าย และความตึงเครียดระหว่างประเทศที่อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมของประเทศไทย เช่น ภาวะการบริโภค การใช้จ่ายใช้สอย การลงทุนของภาคเอกชน แหล่งพลังงานทดแทน การปล่อยสินเชื่อนานาชาติ รวมถึงนโยบายระหว่างประเทศ (อุปสรรค)	1. นโยบายด้านการศึกษา และการสนับสนุนงบประมาณทางการศึกษาของรัฐบาล^{3, 4} - นโยบายสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดศึกษาตั้งแต่อนุบาล จนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐบาล ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง (โอกาส) - รัฐบาลตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของการศึกษา ส่งผลให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้ภาคการศึกษาเพิ่มขึ้น (โอกาส) 2. นโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต⁵ - นโยบายส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโรงเรียนนอกระบบให้กับประชากรทุกกลุ่มวัยเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ (โอกาส) - พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ส่งผลให้โรงเรียนนอกระบบสามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพผู้เรียน (โอกาส)

¹ ผู้จัดการออนไลน์. (2567). ความขัดแย้งทางการเมือง และมีการปลุกระดมมวลชนให้ออกมาต่อต้านรัฐบาล. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/daily/detail/9670000000998>

² ปัทมาสน์ ชนรัชชรักษ์. (2566). ความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์ปี 2024 มีอะไรบ้าง ไทยควรยืนตรงไหน ในยุคโลกหลายขั้วอำนาจ. สืบค้นจาก <https://thestandard.co/geopolitical-risks-in-2024/>

³ กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). แนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้นจาก http://audit.obec.go.th/images/docs/Operational_guidelines_2567.pdf

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 - 2568. สืบค้นจาก <https://moe360.blog/2023/12/06/p55122/>

⁵ พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566. สืบค้นจาก <https://ratchakittha.soc.go.th/documents/140A020N0000000006000.pdf>

ตารางที่ 2 ตัวอย่างมิติการเมืองและกฎหมาย (Politics & Law) ที่จะเข้ามามีบทบาทโรงเรียนนอกระบบ (ต่อ)

ปัจจัยหลักต้น/ ความไม่แน่นอนระดับโลก	ปัจจัยหลักต้น/ความไม่แน่นอนในประเทศไทย
	3. บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มพลังทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมือง^{6, 7} • องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (โอกาส) • องค์การต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรไม่แสวงหากำไรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (โอกาส) • การประกันคุณภาพภายนอกกระตุ้นให้โรงเรียนบริหารจัดการศึกษาได้มาตรฐาน ส่งผลให้ระดับคุณภาพการศึกษาสูงขึ้น (โอกาส) 4. ระเบียบกฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการโรงเรียนนอกระบบ⁸ • ครูและเจ้าหน้าที่บางส่วนของโรงเรียนนอกระบบขาดขวัญกำลังใจ จากการได้รับสิทธิไม่เท่าเทียมกับโรงเรียนของรัฐ ตามพระราชบัญญัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อปสรรค)

⁶ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. สืบค้นจาก https://www.bic.moe.go.th/images/stories/5Porobor._2542pdf.pdf

⁷ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. สืบค้นจาก <https://www.moe.go.th/wp-content/uploads/2022/01/MOE-Authority.pdf>

⁸ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547. สืบค้นจาก https://otepc.go.th/images/00_YEAR2562/09_PG/act-teacher-1-2547.PDF

2. มิติเศรษฐกิจ (Economics) เป็นการวิเคราะห์ถึงแนวโน้มของเศรษฐกิจทั้งในระดับโลก และระดับประเทศ ทั้งมหภาคและจุลภาคที่อาจส่งผลกระทบต่อโรงเรียนนอกระบบ เช่น อัตราเติบโตของเศรษฐกิจ ความผันผวนของสภาพเศรษฐกิจ ภาวะเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ การเปลี่ยนชั่วคราวของเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งในแต่ละประเด็นโรงเรียนนอกระบบสามารถพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนว่าเป็นโอกาสหรืออุปสรรค ซึ่งในที่นี้เป็นตัวอย่างของแนวโน้มในมิติเศรษฐกิจ (Economics) ในช่วงปี พ.ศ. 2566 - 2567 รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวอย่างมิติเศรษฐกิจ (Economics) ที่จะเข้ามากระทบโรงเรียนนอกระบบ

ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนระดับโลก	ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนในประเทศไทย
1. การเปลี่ยนชั่วคราวของเศรษฐกิจโลก (Shift in Global Economic Power) และการแบ่งชั่วคราวเศรษฐกิจโลก (Decoupling)¹ - BRICS (บราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน และ แอฟริกาใต้) จะมีบทบาทต่อเศรษฐกิจโลกมากขึ้น มีการแบ่งเศรษฐกิจออกเป็นสองขั้วที่ชัดเจนมากขึ้น ไทยอาจได้รับผลกระทบในด้านการกีดกันทางการค้าเพิ่มเติมได้ในอนาคต (อุปสรรค) และก็มีโอกาสได้ประโยชน์จากการเข้ามาลงทุนของประเทศเหล่านี้ (โอกาส) - ประเทศไทยอาจเผชิญความท้าทายในการรักษาสมดุลความสัมพันธ์ระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา ได้รับผลกระทบจากการส่งออกต่อไปยังประเทศที่มีปัญหาขัดแย้ง (อุปสรรค) และในขณะเดียวกันอาจเป็นโอกาสในการส่งสินค้าไปยังสหรัฐอเมริกา (โอกาส)	1. สถานะทางเศรษฐกิจ^{2,3} - แนวโน้มเศรษฐกิจไทยปี 2566 - 2567 คาดว่าจะขยายตัวและปรับตัวดีขึ้นอย่างช้า ๆ อันเนื่องมาจากการเร่งตัวขึ้นของการใช้จ่ายและการลงทุนภาครัฐ การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยว และภาคบริการ การขยายตัวของอุปสงค์ภายในประเทศทั้งการอุปโภคบริโภค การลงทุน และการส่งออกสินค้า (โอกาส) - ประชากรบางพื้นที่ของประเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม และอาชีพไม่หลากหลาย ไม่สามารถสร้างการแข่งขันได้ (อุปสรรค) - แนวโน้มเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยสูง อัตราการว่างงานสูง ส่งผลให้ผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนไม่มีงานทำ ไม่สามารถสนับสนุนการเรียนการสอนของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ (อุปสรรค)

¹ ญัฐพร ศรีทอง. (2566). เกาะติดทิศทางเศรษฐกิจโลกแบ่งขั้ว (Decoupling) ความท้าทายที่มาพร้อมกับโอกาสสำหรับประเทศไทย. สืบค้นจาก https://krungthai.com/Download/economyresources/EconomyResourcesDownload_1941Research_Note_19_05_66.pdf

² สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). เศรษฐกิจไตรมาสแรกของปี 2567 และแนวโน้มปี 2567. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=15064

³ กรุงเทพธุรกิจ. (2567). เศรษฐกิจดิจิทัล อนาคตประเทศไทย. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/1009559>

ตารางที่ 3 ตัวอย่างมิติเศรษฐกิจ (Economics) ที่จะเข้ามกระทบโรงเรียนนอกระบบ (ต่อ)

ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนระดับโลก	ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนในประเทศไทย
2. เศรษฐกิจขี้เกียจ (Lazy Economy) และเศรษฐกิจติดบ้าน (Homebody Economy) ⁴ • ผู้บริโภคสามารถใช้จ่ายและทำกิจกรรมทุกอย่างจากที่บ้านผ่านระบบออนไลน์ โรงเรียนควรมีการปรับตัวให้สามารถส่งมอบสินค้าและบริการที่สะดวกสบายให้แก่ผู้เรียนถึงบ้านผ่านช่องทางออนไลน์ (โอกาส) • ในขณะเดียวกันโรงเรียนอาจจะจัดเตรียมทั้งช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ (Omni Channel) เพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายสำหรับผู้เรียน (โอกาส) • โรงเรียนที่ผู้เรียนยังต้องเดินทางมาเรียนที่โรงเรียนเพียงอย่างเดียว (On-Site) ในอนาคตอาจมีจำนวนผู้เรียนลดลง (อุปสรรค) 3. ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ⁵ • หากโรงเรียนมีผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงจะต้องมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน รวมถึงสินค้าและบริการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจสูงสุด (โอกาส) • หากโรงเรียนมีผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในระดับชนชั้นกลาง/กลาง-ล่าง อาจได้รับผลกระทบในสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ (อุปสรรค)	• การเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) การใช้งานสมาร์ทโฟนและอุปกรณ์เคลื่อนที่ของผู้คน การเชื่อมต่อผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และการเกิดขึ้นของแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถทำการตลาดและขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ รวมถึงธุรกิจทางการศึกษา (โอกาส)

⁴ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). (2565). ส่องตลาด “คนขี้เกียจ” เมื่อความสบายคือสารเสพติดชนิดหนึ่ง. สืบค้นจาก <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/business-maker/lazy-economy.html>

⁵ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2565. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=14557

ตารางที่ 3 ตัวอย่างมิติเศรษฐกิจ (Economics) ที่จะเข้ามากระทบโรงเรียนนอกระบบ (ต่อ)

ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนระดับโลก	ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนในประเทศไทย
4. ธุรกิจเพื่อสังคม⁶ โรงเรียนอาจจะมีการปรับกลยุทธ์ในการดำเนินการให้ตอบโจทย์สังคมหรือเพิ่มกลไกการเป็นธุรกิจเพื่อสังคมมากขึ้น เพื่อดึงดูดผู้บริโภคนี่เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความใส่ใจสังคมสิ่งแวดล้อมสูง เช่น การคำนึงถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม การส่งต่อรายได้ส่วนหนึ่งไปสู่การพัฒนาสังคมความเท่าเทียมกันทางเพศและสิทธิมนุษยชน เป็นต้น (โอกาส)	

3. มิติสังคม (Social) เป็นการวิเคราะห์ถึงแนวโน้มและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งในระดับโลกและระดับประเทศที่อาจส่งผลกระทบต่อโรงเรียนนอกระบบ เช่น อัตราการเกิดที่ลดลงทั่วโลก การเพิ่มขึ้นของอายุขัยเฉลี่ยและการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทศนคติของผู้คน พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนไป พฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของผู้ปกครอง รูปแบบการใช้ชีวิต พฤติกรรมการใช้จ่ายและการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ซึ่งในแต่ละประเด็นโรงเรียนนอกระบบสามารถพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนว่าเป็นโอกาสหรืออุปสรรค ซึ่งในที่นี้เป็นตัวอย่างของแนวโน้มในมิติสังคม (Social) ในช่วงปี พ.ศ. 2566 - 2567 รายละเอียดดังตารางที่ 4

⁶ บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด. (2567). ธุรกิจรุ่ง-ร่วง ปี 2567. สืบค้นจาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Business-Trends-2024-FB-2023-12-27.aspx>

ตารางที่ 4 ตัวอย่างมิติสังคม (Social) ที่จะเข้ามากระทบโรงเรียนนอกระบบ

ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนระดับโลก	ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนในประเทศไทย
1. การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ / อัตราการเกิดลดลง^{1, 2} - โรงเรียนอาจมีการพิจารณาถึงหลักสูตรสำหรับกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นผู้สูงอายุ หรือเตรียมพร้อมสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ และในขณะเดียวกันต้องมีการทบทวนถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพสำหรับผู้สูงอายุ (โอกาส) - โรงเรียนอาจเพิ่มสินค้าและบริการสำหรับผู้สูงอายุ (โอกาส) - โรงเรียนที่มีผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กและเยาวชนอาจจะมีจำนวนผู้เรียนลดลง (อุปสรรค) - ในอนาคตด้วยแรงงานจะลดลง อาจจะทำให้หาผู้สอนหรือบุคลากรของโรงเรียนได้ยากขึ้น อาจจะต้องมีการเตรียมพัฒนาบุคลากรปัจจุบันให้มีทักษะที่หลากหลาย (อุปสรรค) - ในอนาคตด้วยแรงงาน จะมีทักษะที่หลากหลาย (Multi skill) การจ้างผู้สอนหรือบุคลากร 1 คนอาจจะสอนได้หลากหลายวิชาและทำงานได้หลากหลายหน้าที่ (โอกาส)	1. สภาพของพื้นที่ของโรงเรียนนอกระบบ³ - สภาพชุมชนรอบโรงเรียนในบางพื้นที่ของประเทศไทย ประกอบอาชีพเกษตร มีวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย ส่งผลให้โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพ (โอกาส) - อาชีพเกษตรกรรมไม่ดึงดูดคนรุ่นใหม่เนื่องจากรายได้น้อย (อุปสรรค) 2. คุณภาพชีวิตของประชากร ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรม⁴ - ชุมชน/ผู้ปกครองโดยภาพรวมเห็นคุณค่าประโยชน์ของการศึกษา ส่งผลให้มีการสนับสนุนการศึกษาด้วยรูปแบบต่าง ๆ (โอกาส) - ผู้ปกครองบางส่วนมีความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมเป็นสังคมบริโภคนิยม ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน (อุปสรรค) 3. การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)⁵ - การเปิดโอกาสให้เป็นการศึกษาที่มีรูปแบบเป็นแพลตฟอร์ม (Education platform) ที่ทำให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้อย่างหลากหลาย เช่น ระบบ MOOC เป็นต้น (โอกาส) - โรงเรียนต้องหยุดการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นบางช่วงเวลา (อุปสรรค)

¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). 11 กรกฎาคม...วันประชากรโลก 2567.สืบค้นจาก <https://www.nso.go.th/public/e-book/NSOLetsRead/population.html>

² ThaiPubliga (2024) สืบค้นจาก <https://thaipublica.org/2024/02/thailand-becomes-aged-society/>

³ Policy Watch. (2567). เกษตรกรไทยติดกับดักรายได้ต่ำ ไร้เสน่ห์ดึงดูดแรงงานรุ่นใหม่. สืบค้นจาก <https://policywatch.thaipbs.or.th/article/agriculture-9>

⁴ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). ภาวะสังคมไทย.สืบค้นจาก file:///C:/Users/USER/Downloads/article_20240528134501.pdf

⁵ องค์การอนามัยโลก. (2567). สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย: 7 กุมภาพันธ์ 2567. สืบค้นจาก <https://www.who.int/thailand/news/detail/07-02-2024-update-on-covid-19-in-thailand-7-february-2024-THA>

ตารางที่ 4 ตัวอย่างมิติสังคม (Social) ที่จะเข้ามกระทบโรงเรียนนอกระบบ (ต่อ)

ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนระดับโลก	ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนในประเทศไทย
2. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค ความคุ้นเคยและอัตราการเข้าถึงสื่อออนไลน์ที่เพิ่มขึ้น^{6, 7} • การเปิดหลักสูตรหรือจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพิ่มขึ้น จะเข้าถึงจำนวนผู้เรียนได้มากขึ้น (โอกาส) • หากมีสื่อการสอนภาษาอังกฤษจะสามารถดึงดูดผู้เรียนต่างชาติจากต่างประเทศได้อีกทางหนึ่ง (โอกาส) • การไม่มีระบบในการควบคุมมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และการเข้าใช้งานของผู้เรียน (อุปสรรค) 3. สื่อมีความหลากหลายและการหลอมรวม⁸ • การเพิ่มช่องทางในการจัดการเรียนการสอนหรือการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อหลักและสื่อออนไลน์ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อหลักไม่ได้มีราคาสูงอย่างในอดีต (โอกาส) • โรงเรียนที่ไม่มีการประชาสัมพันธ์ อาจจะพลาดโอกาสในการเข้าถึงผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย (อุปสรรค)	

⁶ สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566).โครงการศึกษา Thailand Digital Outlook. สืบค้นจาก <https://tdo.onde.go.th>

⁷ We are social. (2023). DIGITAL 2023 : GLOBAL OVERVIEW REPORT. Retrieved from <https://wearesocial.com/wp-content/uploads/2023/03/Digital-2023-Global-Overview-Report.pdf>

⁸ วิกานดา พรสกุลวานิช. (2565). Media Talk: เจาะเทรนด์สื่อและคอนเทนต์ปี 66 กับ รศ.ดร.วิกานดา พรสกุลวานิช คณะวารสารศาสตร์ฯ ธรรมศาสตร์. สืบค้นจาก <https://www.infoquest.co.th/2022/254397>

ตารางที่ 4 ตัวอย่างมิติสังคม (Social) ที่จะเข้ามกระทบโรงเรียนนอกระบบ (ต่อ)

ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนระดับโลก	ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนในประเทศไทย
4. พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น^{9, 10} - โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการจัดการเรียนการสอน การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารกับผู้เรียน และการประชาสัมพันธ์โรงเรียนผ่าน Facebook Instagram TikTok Youtube และอาจใช้เป็นทางการหารายได้อีกช่องทางหนึ่ง (โอกาส) - โรงเรียนที่ไม่มีการใช้ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์อาจจะพลาดโอกาสในการเข้าถึงผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย (อุปสรรค) - โรงเรียนที่ยังมีรูปแบบการสอนและการประชาสัมพันธ์แบบเดิมจะทำให้พลาดโอกาสในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีศักยภาพ (อุปสรรค) 5. บุคคลเปลี่ยนบทบาทมาเป็นสื่อมวลชน โค้ช หรืออินฟลูเอนเซอร์ (Influencer) ทางด้านการศึกษาและใช้สื่อเป็นช่องทางการหารายได้¹¹ - การสร้างภาพลักษณ์ของโรงเรียนผ่านครู/ผู้สอนที่มีชื่อเสียงและสามารถดึงดูดผู้เรียนเป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ (โอกาส)	

⁹ DataReportal. (2024). Digital 2024: Thailand (2024) สืบค้นจาก <https://datareportal.com/reports/digital-2024-thailand>

¹⁰ โพสต์ทูเดย์. (2567). ผลสำรวจชี้ Baby Boomer เข้าถึง Social Media เพิ่มขึ้น. สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/smart-life/708802>

¹¹ กรุงเทพธุรกิจ. (2566). จับชีพจรโฆษณาปี 66 โตต่ำ ลุ้นบิ๊กแบรנדกลับมาเทงบ. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/business/1051216>

ตารางที่ 4 ตัวอย่างมิติสังคม (Social) ที่จะเข้ามกระทบโรงเรียนนอกระบบ (ต่อ)

ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนระดับโลก	ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนในประเทศไทย
• การมีผู้สนใจในธุรกิจการศึกษาอกระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้น ดังนั้นโรงเรียนต้องมีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความน่าสนใจและมีขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง เช่น ใช้ครู/ผู้สอนที่เป็นโค้ช Influencer ในกรณีที่ไม่สามารถปรับตัวได้อาจจะมีจำนวนผู้เรียนลดลง (อุปสรรค) 6. การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ (Cyber bully) การเพิ่มขึ้นของวาทะสร้างความเกลียดชัง (Hate speech) ข่าวปลอม (Fake news) ^{12, 13} • โรงเรียนหรือบุคลากรอาจจะได้รับผลกระทบเชิงลบจากประเด็นเหล่านี้ หากมีการกระทำที่ไม่เหมาะสมหรือทำให้ผู้เกี่ยวข้องบางกลุ่มไม่พอใจ (อุปสรรค) 7. ความหลากหลายของคนแต่ละช่วงอายุ และความต้องการที่แตกต่างกัน ¹⁴ • โรงเรียนควรมีการทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายของตนเองในแต่ละช่วงอายุ เช่น กลุ่มคน Gen Y, Gen Z จะถนัดกับการใช้เทคโนโลยีและ Gadget ต่าง ๆ มีความต้องการความสมดุลในการใช้ชีวิต ยินดีจ่ายเพิ่มสำหรับสินค้าและบริการที่มีความเป็นเอกลักษณ์หรือมีแบรนด์ (โอกาส)	

¹² สรานนท์ อินทนนท์. (2563). การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง. สืบค้นจาก http://cclickthailand.com/wp-content/uploads/2020/04/hate_speech_FINAL.pdf

¹³ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2566). กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สรุปสถานการณ์ข่าวปลอม ระหว่างวันที่ 29 กันยายน - 5 ตุลาคม 2566. สืบค้นจาก <https://www.gcc.go.th/?p=126451>

¹⁴ กรุงเทพธุรกิจ. (2566). 'ปัญหาต่างวัย' ความท้าทายใหม่ของ 'โลกการทำงาน'. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/health/labour/1099883>

ตารางที่ 4 ตัวอย่างมิติสังคม (Social) ที่จะเข้ามกระทบโรงเรียนนอกระบบ (ต่อ)

ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนระดับโลก	ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนในประเทศไทย
- โรงเรียนทำความเข้าใจและกำหนดรูปแบบการทำงานให้เหมาะกับบุคลากรแต่ละช่วงวัยเพื่อดึงศักยภาพของบุคลากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (โอกาส) 8. คนรุ่นใหม่นิยมทำอาชีพอิสระ (Gig economy)¹⁵ - โรงเรียนที่มีการบริหารจัดการเวลาและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นและตอบโจทย์คนรุ่นใหม่จะได้บุคลากรที่มีศักยภาพสูงมาร่วมงาน (โอกาส) - โรงเรียนบางโรงเรียนอาจหาบุคลากรยากขึ้น (อุปสรรค) 9. การเน้นที่ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialization)¹⁶ - แนวโน้มอาชีพในโลกจะเน้นที่ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ดังนั้นโรงเรียนควรมีหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือทักษะเฉพาะด้านให้กับผู้เรียน (โอกาส) - โรงเรียนที่มีเฉพาะหลักสูตรพื้นฐานในอนาคตอาจจะไม่เป็นที่สนใจของผู้เรียน (อุปสรรค)	

¹⁵ Jobsdb . (2566). Gig Economy ส่องเทรนด์คนทำงานยุคใหม่ ทำไม่ถึงอยากเป็น Gig. สืบค้นจาก <https://th.jobsdb.com/th/career-advice/article/gig-economy-เทรนด์คนทำงาน>

¹⁶ Jobsdb . (2566). อาชีพที่เงินเดือนสูง เป็นอาชีพที่ต้องมีความรู้เฉพาะทาง. สืบค้นจาก <https://th.jobsdb.com/th/career-advice/article/อาชีพเงินเดือนสูง>

ตารางที่ 4 ตัวอย่างมิติสังคม (Social) ที่จะเข้ามกระทบโรงเรียนนอกระบบ (ต่อ)

ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนระดับโลก	ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนในประเทศไทย
10. การขยายตัวของความเป็นเมือง (Urbanization) และ (Smart city)¹⁷ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชนบทให้กลายเป็นเมือง ทำให้มีการกระจายตัวของประชากรเชิงพื้นที่ไปยังเขตเมืองมากขึ้น ส่งผลให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อีกทั้งการเพิ่มของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ นวัตกรรม การคมนาคม การขนส่ง รวมถึงการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ (โอกาส)	

4. มิติเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (Technology & Environment) เป็นการวิเคราะห์ถึงแนวโน้มและทิศทางการพัฒนาของเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่รวมถึงประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการศึกษาและการเรียนรู้ เช่น การเรียนทางไกลด้วยระบบออนไลน์ อุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยี มีราคาถูกลงและผู้บริโภคสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น ซึ่งในแต่ละประเด็นโรงเรียนนอกระบบสามารถพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนว่าเป็นโอกาสหรืออุปสรรค ซึ่งในที่นี้เป็นตัวอย่างของแนวโน้มในมิติเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (Technology & Environment) ในช่วงปี พ.ศ. 2566 - 2567 รายละเอียดดังตารางที่ 5

¹⁷ บริษัท เอสซีจี เคมิคอลส์ จำกัด (มหาชน). (2566). เจาะเมกะเทรนด์ Urbanization และตัวอย่างนวัตกรรมรองรับการเติบโตของเมือง. สืบค้นจาก <https://www.scgchemicals.com/th/articles/stories/1689043574>

ตารางที่ 5 ตัวอย่างมิติเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (Technology & Environment) ที่จะเข้ามากระทบ โรงเรียนนอกระบบ

ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนระดับโลก	ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนในประเทศไทย
1. การเข้ามาของธุรกิจข้ามชาติทางด้านการศึกษาและสตาร์ทอัพด้านการศึกษา (Education Technology Start-up) ¹ - ผู้เรียนมีตัวเลือกมากขึ้นจากแพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ จากสถาบันการศึกษาในประเทศและต่างประเทศ รวมถึง Start-up ด้านการศึกษา เช่น Globish Skillane ซึ่งมีราคาที่จับต้องได้และมีประกาศนียบัตร ซึ่งทำให้โรงเรียนเสียผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายไปให้กับโรงเรียนเหล่านี้ (อุปสรรค) 2. การจ้างงานในอุตสาหกรรมไอทีและดิจิทัลมีปริมาณสูงขึ้น บุคลากรด้านไอทีเป็นที่ต้องการของตลาด ² - การเปิดหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะด้านไอทีและดิจิทัล (โอกาส) 3. ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลในกลุ่มผู้สูงอายุ ³ เนื่องจากผู้สูงอายุมีการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ และดิจิทัลในระดับต่ำ	1. ความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ⁴ - ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้สามารถเป็นสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตามความสนใจ (โอกาส) - ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้โรงเรียนนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารได้ (โอกาส) - สื่อเทคโนโลยีมีผลต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปของนักเรียน ทำให้เป็นเด็กติดโทรศัพท์ ติด internet โดยไม่สนใจคนรอบข้างหรือสิ่งอื่น (อุปสรรค) 2. ปัญหาสิ่งแวดล้อม ⁵ - มีปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้ปกครองและนักเรียน เช่น การเกิดอุทกภัยต่อเนื่องในบางพื้นที่ ปัญหามลพิษทางอากาศ จากการแพร่กระจายของฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) เป็นต้น (อุปสรรค)

¹ Voice online. (2562). ทำความรู้จัก 4 สตาร์ทอัพ ‘ปฏิวัติการศึกษาไทย’ ด้วยเทคโนโลยี. สืบค้นจาก <https://voicetv.co.th/read/vxL-yDFry>

² WTW. (2023). WTW ไขปัญหาแนวโน้มการจ้างงานในไทยปี 66: พร้อมชี้แนวทางรักษาคงเก่งสายดิจิทัล อาชีพดาวรุ่งที่คนลาออกมากที่สุด. สืบค้นจาก <https://www.wtwco.com/th-th/insights/2023/02/wtw-reveals-thailands-job-outlook-for-2023-and-ways-to-retain-digital-talent-the-profession>

³ สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). สรุปผลการสำรวจข้อมูลสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและการเข้าถึงดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2566. สืบค้นจาก <https://www.onde.go.th/assets/portals/files/2566~1.PDF>

⁴ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม. (2566). แผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศไทย (พ.ศ. 2565 - 2570). สืบค้นจาก <https://ai.in.th/wp-content/uploads/2023/08/AI-Thailand-Annual-2023-1.pdf> (ลำดับเชิงอรรถ หน้า 15-16)

⁵ วิจารย์ สิมายา. (2566). จับตาสิ่งแวดล้อมโลก และสิ่งแวดล้อมไทย ปี 2566. สืบค้นจาก https://www.tei.or.th/th/article_detail.php?bid=119

ตารางที่ 5 ตัวอย่างมิติเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (Technology & Environment) ที่จะเข้ามากระทบ โรงเรียนนอกระบบ (ต่อ)

ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนระดับโลก	ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนในประเทศไทย
• การเปิดหลักสูตรด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันและทักษะทางดิจิทัลให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ (โอกาส) • โรงเรียนที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สูงอายุ เน้นการสอนแบบในชั้นเรียน หรือการสอนในรูปแบบเดิม และไม่มี การปรับตัวอาจจะแข่งขันไม่ได้ใน อนาคต (อุปสรรค) 4. การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษา⁶ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เทคโนโลยี Augmented Reality (AR) และ Virtual Reality (VR) เป็นต้น • หากโรงเรียนนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ในการจัดการเรียน การสอนจะทำให้มีความน่าสนใจและ สามารถแข่งขันได้มากขึ้น (โอกาส) • การลงทุนกับเทคโนโลยีสามารถสร้าง ความคุ้มค่าในระยะยาวได้มากกว่า เช่น การลงทุนกับการจัดทำหลักสูตรออนไลน์ เป็นต้น (โอกาส) • มีผู้ให้บริการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ที่เข้าถึงง่ายและมีราคาถูกลง เช่น การทำ แอนิเมชัน การตัดต่อสื่อออนไลน์ เป็นต้น (โอกาส)	

⁶ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม. (2566). แผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศไทย (พ.ศ. 2565 - 2570).สืบค้นจาก <https://ai.in.th/wp-content/uploads/2023/08/AI-Thailand-Annual-2023-1.pdf>

ตารางที่ 5 ตัวอย่างมิติเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (Technology & Environment) ที่จะเข้ามากระทบ
โรงเรียนนอกระบบ (ต่อ)

ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนระดับโลก	ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนในประเทศไทย
- อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีการศึกษาบางอย่างยังมีราคาที่ยังค่อนข้างแพงและต้องนำเข้าจากต่างประเทศ (อุปสรรค) - คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ และอุปกรณ์เทคโนโลยี (Gadget) มีราคาถูกลง โรงเรียนนอกระบบเข้าถึงอุปกรณ์เหล่านี้ได้ง่ายและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน (โอกาส) - คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ และอุปกรณ์เทคโนโลยี (Gadget) มีราคาถูกลง ผู้เรียนสามารถเข้าถึงอุปกรณ์เหล่านี้ได้ง่ายและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ (โอกาส)	
5. การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Climate change)⁷ ผู้บริโภคมหันมาใส่ใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน โรงเรียนอาจกำหนดนโยบายที่สนับสนุนพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป เช่น การทำงานจากที่บ้าน ในบางวัน การมีกิจกรรมที่แสดงถึงความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมและอาจเป็นการลดต้นทุนการบริหารจัดการของโรงเรียนด้วย (โอกาส)	

⁷ World Economic Forum. (2022). The Global Risks Report 2022 17th Edition. Retrieved from https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2022.pdf

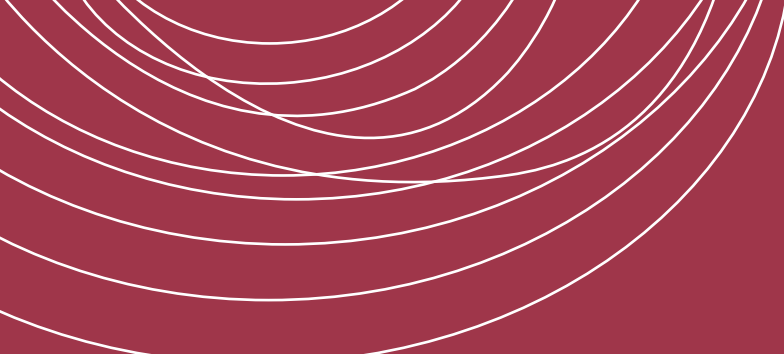
ตารางที่ 5 ตัวอย่างมิติเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (Technology & Environment) ที่จะเข้ามกระทบโรงเรียนนอกระบบ (ต่อ)

ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนระดับโลก	ปัจจัยผลักดัน/ความไม่แน่นอนในประเทศไทย
- การขาดแคลนน้ำสำหรับการเพาะปลูก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ทำเกษตรกรรมเป็นหลัก (อุปสรรค) - การเกิดภัยพิบัติต่างๆ เช่น อุทกภัย วาตภัย เป็นต้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อโรงเรียน (อุปสรรค)	

4.2 การสร้างภาพอนาคตของโรงเรียนนอกระบบ

เมื่อโรงเรียนนอกระบบได้วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกหรือแนวโน้ม (Trends) ที่จะเข้ามกระทบกับโรงเรียนแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การสร้างภาพอนาคตของโรงเรียนนอกระบบ ซึ่งเป็นอนาคต (Scenarios) ที่ครอบคลุมอนาคตทั้งหมดที่มีโอกาสเป็นไปได้ของโรงเรียน โดยมีการระดมสมองและพิจารณาคัดเลือกจากปัจจัยที่เข้ามกระทบโรงเรียนและจะก่อให้เกิดผลสืบเนื่องที่สำคัญหรือมีผลกระทบ (Impact) ต่อโรงเรียนในระดับสูง การสร้างภาพอนาคตนิยมสร้างภาพอนาคตที่ค่อนข้างไกล เพื่อที่พอจะเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ เช่น ภาพอนาคตในระยะ 3 - 5 ปีขึ้นไป การสร้างภาพอนาคตในระยะสั้นอาจจะทำให้โรงเรียนยังติดกับสถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน รายละเอียดของภาพอนาคตแต่ละภาพควรมีความแตกต่างกัน เพื่อนำไปสู่การวางแผนรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างรอบด้าน

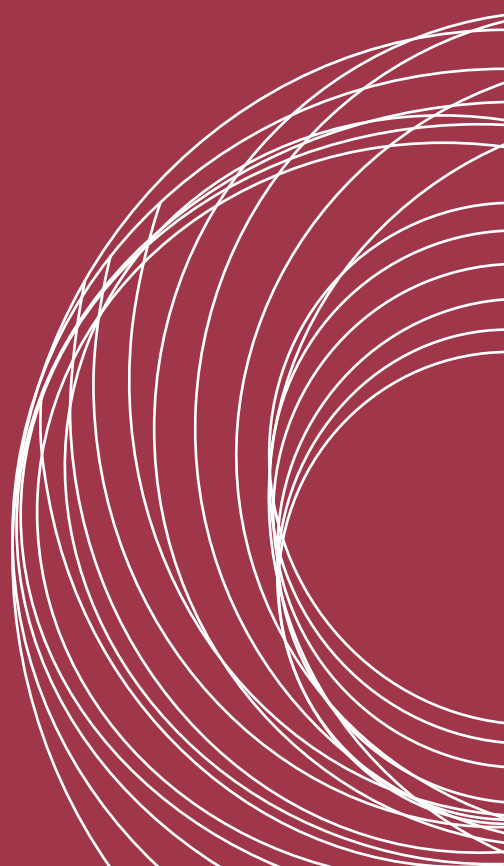
ดังนั้นการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกหรือแนวโน้ม และการสร้างภาพอนาคตของโรงเรียนนอกระบบ ประกอบการจัดทำแผนของโรงเรียนนอกระบบ จึงเป็นส่วนที่มีความสำคัญในการที่ได้ตระหนักและมองเห็นทิศทางของสถานการณ์ภายนอกที่กำลังจะเข้ามกระทบกับโรงเรียน อีกทั้งการที่มองเห็นความไม่แน่นอนต่าง ๆ จะทำให้โรงเรียนได้มีการวางแผนในการรับมือกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ในเชิงรุก อย่างไรก็ตาม การจัดทำแผนของโรงเรียนนอกระบบ ยังมีส่วนของการวิเคราะห์ปัจจัยภายในของโรงเรียน เพื่อเป็นการทบทวนสถานการณ์ที่ผ่านมาเพื่อวางแผนการดำเนินการในอนาคตในระยะ 3 ปี ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าที่ผ่านมา ซึ่งการวิเคราะห์ปัจจัยภายในของโรงเรียน และแนวทางการจัดทำแผนจะกล่าวถึงในบทต่อไป

ตอนที่ 2

การทำแผนของ
โรงเรียนนอกระบบ

ตอนที่ 2

การทำแผนของโรงเรียนนอกระบบ

1 การดำเนินงานของโรงเรียนนอกระบบในปัจจุบัน

การดำเนินงานของโรงเรียนนอกระบบในปัจจุบัน มีสิ่งที่ผู้บริหารของโรงเรียนจะต้องเผชิญหน้ากับปัญหาและอุปสรรคที่มาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากอดีตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในปัจจุบันเกิดขึ้นรวดเร็วมาก และหลายอย่างก็เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันจนหลายคนปรับตัวไม่ทัน อีกทั้งยังเกิดปัญหาตามมาที่เห็นได้ชัดเจน เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร การเกิดโรคอุบัติใหม่ (โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019) พฤติกรรมความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนนอกระบบถือเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องพิจารณาและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในทุกด้าน

ในการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน ผู้บริหารทุกคนย่อมต้องการทำงานให้สำเร็จ และมีความคิดที่จะทำงานบรรลุเป้าหมาย ความคิดของผู้บริหารอาจมีความไม่ชัดเจน อาจเป็นไปได้หรือเป็นไปไม่ได้ แต่สิ่งที่ทำให้ความคิดของผู้บริหารเป็นความจริงก็คือแผน หากขาดการจัดทำแผนหนทางที่จะบรรลุผลก็เป็นไปไม่ได้ยาก

อาจกล่าวได้ว่าการจัดทำแผน เป็นหน้าที่การบริหารที่สำคัญที่สุดในทุกระดับของหน่วยงาน เพราะแผนมีขอบเขตครอบคลุมถึงหน้าที่การบริหารด้านอื่น ๆ ทั้งหมด และเป็นจุดเริ่มต้นของการบริหารทั้งปวง เพื่อที่จะมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์อันเป็นเป้าหมายหลักของหน่วยงานร่วมกัน หน่วยงานที่ประสบกับความล้มเหลวส่วนใหญ่เกิดจากการที่ผู้บริหารมิได้ตระหนักถึงการจัดทำแผนและมักจะละเลยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าผู้บริหารจะตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำแผนและเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ แต่ก็ต้องพิจารณาอีกว่าการจัดทำแผนที่ได้ทำไปแล้วนั้น มีความถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่เพียงใด ดังนั้นการจัดทำแผนจึงเป็นการตัดสินใจล่วงหน้า ก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์จริงที่โรงเรียนนอกระบบควรให้ความสำคัญ

2 แนวคิดของการวางแผน

สำหรับความหมายของการวางแผนนั้นมีความหมายที่หลากหลาย เช่น

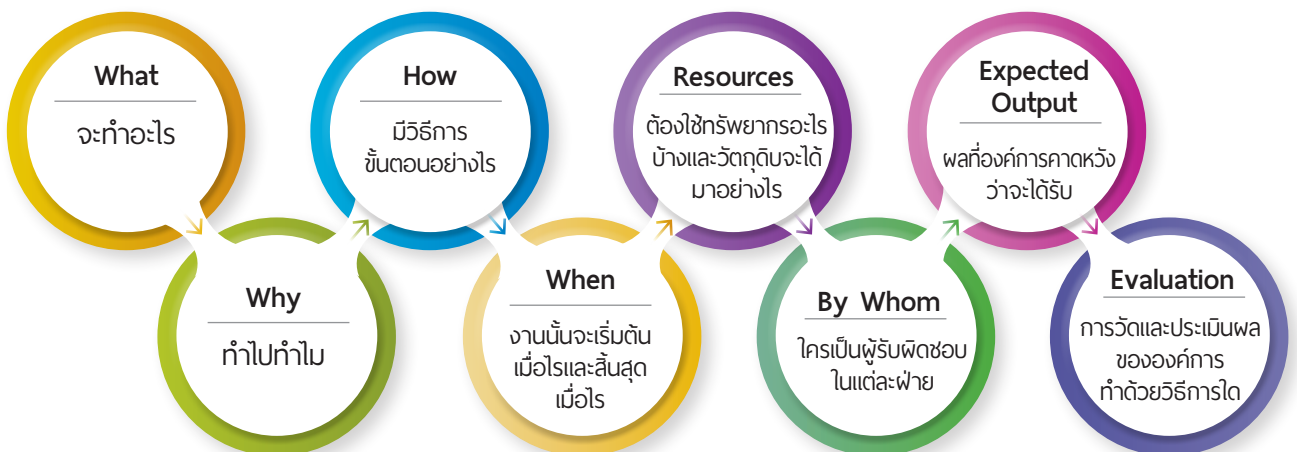
- การหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงาน โดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ และมีเหตุผลเพื่อให้การดำเนินงานในอนาคตเป็นไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพที่สุด
- กระบวนการของการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร มีการเลือกวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และวิธีปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นอย่างไร
- กระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ สำหรับช่วงเวลาข้างหน้า และกำหนดสิ่งที่จะกระทำต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
- กระบวนการเกี่ยวกับการคิดและการตัดสินใจที่ละเอียดอ่อน และต้องกระทำให้เสร็จสิ้นก่อนจะมีการดำเนินกิจกรรม
- วิธีการในการไปถึงเป้าหมาย
- กระบวนการพิจารณาตัดสินใจในปัจจุบันว่าจะทำอะไร ทำโดยใคร และทำเพื่ออะไร สำหรับการปฏิบัติการที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

กล่าวโดยสรุป การวางแผนเป็นกระบวนการในการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตของหน่วยงาน โดยเลือกวิธีทำงานที่ดีที่สุด มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้บรรลุผลตามที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด

ทั้งนี้ในการวางแผนจะพิจารณาในประเด็นที่สำคัญ 3 ประการ

- 1) จุดหมายปลายทาง (คืออะไร)
- 2) วิธีการดำเนินงาน (ทำอย่างไร)
- 3) ระยะเวลา (เสร็จสิ้นเมื่อไร)

การวางแผน เป็นกระบวนการมองภาพการดำเนินงานขององค์กรในอนาคตว่า...

ภาพที่ 3 กระบวนการมองภาพการดำเนินงานขององค์กรในอนาคต

3 ความสำคัญและความจำเป็นของการวางแผน

ในการวางแผนมีความสำคัญและมีความจำเป็นทั้งในระดับสังคมและประเทศ ระดับหน่วยงาน และระดับบุคคล ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ระดับความสำคัญและความจำเป็นของการวางแผน

ระดับสังคมและประเทศ

เป็นการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและตอบสนองต่อความต้องการของคนในสังคม รวมทั้งการสร้างโอกาสในการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม การจะให้สังคมมีการเติบโตและเจริญก้าวหน้าในแต่ละประเทศจึงต้องมีการจัดทำแผนสำหรับการพัฒนาประเทศ

ระดับหน่วยงาน

แต่ละหน่วยงานจำเป็นต้องมีการทำแผน เนื่องจาก

- ป้องกันมิให้เกิดปัญหาและความผิดพลาด หรือลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานในอนาคต
- ทำให้หน่วยงานมีกรอบหรือทิศทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และใครทำ

- ทำให้ผู้บริหารของหน่วยงานมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ง่าย สามารถเตรียมรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และความยุ่งยากที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต สามารถควบคุมติดตามการปฏิบัติงานได้ง่าย ตลอดจนป้องกันการขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในหน่วยงาน
- ช่วยลดการสูญเสียจากการทำงานซ้ำซ้อน
- ช่วยให้เกิดการประหยัดทรัพยากรทางการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ เวลา ฯลฯ
- ช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นระบบ ผู้บริหารสามารถควบคุมติดตามการปฏิบัติงานได้ง่าย
- ช่วยให้การปฏิบัติงานรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ เพราะมีแผนเป็นแนวทาง “เปรียบเสมือนเรือที่มีหางเสือ”

ระดับบุคคล

ความสำคัญและความจำเป็นของการวางแผนในระดับบุคคล มีดังนี้

- บุคคลมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น โดยการวางแผนช่วยให้มีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีทิศทางในการดำเนินชีวิต เช่น การวางแผนด้านการเงิน การศึกษา หรือการทำงาน เมื่อรู้เป้าหมายคืออะไร การตัดสินใจในแต่ละวันจะง่ายขึ้นและสอดคล้องกับเป้าหมายนั้นมากขึ้น
- การวางแผนช่วยให้สามารถจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่ต้องทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถตัดสินใจทำในสิ่งที่สำคัญที่สุดก่อน และลดความเครียดจากการทำงานหลายอย่างพร้อมกัน
- การวางแผนทำให้บุคคลสามารถใช้เวลา เงิน และพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยหลีกเลี่ยงการใช้ทรัพยากรในสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือไม่มีคุณค่า
- การวางแผนช่วยในการคาดการณ์สถานการณ์ล่วงหน้า และทำให้สามารถเตรียมตัวรับมือกับปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ การมีแผนสำรองช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มความมั่นใจในการดำเนินชีวิตและการทำงาน
- การวางแผนช่วยให้บุคคลมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น วางแผนการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ หรือการพัฒนาสุขภาพร่างกาย การวางแผนทำให้มองเห็นโอกาสในการปรับปรุงตัวเองและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น
- การวางแผนทำให้สามารถควบคุมและจัดการชีวิตของตนเองได้ดียิ่งขึ้น ไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกมากเกินไป การมีแผนที่ดีช่วยให้สามารถใช้เวลาแต่ละวันได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม

การวางแผนในระดับบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จทั้งในการดำเนินชีวิตและการทำงาน

4 ประเภทของการวางแผน

การวางแผนสามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ จำแนกตามระดับหน่วยงาน จำแนกตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย และจำแนกตามระยะเวลา ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ประเภทของการวางแผน

จำแนกตามระดับหน่วยงาน

เป็นแผนซึ่งระบุถึงระดับหน่วยงานที่กำหนดแผนและกำหนดวิธีการในการปฏิบัติตามแผน แผนประเภทนี้ ได้แก่ แผนระดับชาติ แผนระดับกระทรวง แผนระดับกรม แผนระดับจังหวัด แผนระดับเขตพื้นที่การศึกษา แผนระดับโรงเรียน เป็นต้น

จำแนกตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

เป็นแผนซึ่งจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายโดยเฉพาะ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาชนบท แผนพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมภาคตะวันออก เป็นต้น

จำแนกตามระยะเวลา

โดยมีการแบ่งออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ

แผนระยะสั้น (Short-Range Plan)

เป็นแผนที่มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานที่ใช้เวลา 1 ปี เป็นเกณฑ์ แต่ไม่เกิน 2 ปี เป็นการวางแผนเพื่อให้ครอบคลุมและเป็นไปตามเป้าหมายปฏิบัติการหรือแผนปฏิบัติการที่วางไว้ โดยปกติแผนระยะสั้นจะต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแผนระยะยาว

ตัวอย่างของแผนระยะสั้น เช่น แผนปฏิบัติการประจำปี (Action Plan or Operation Plan) ในแผนจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการ สถานที่ งบประมาณ และผู้รับผิดชอบ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องมีการจัดลำดับในการดำเนินกิจกรรมว่าจะดำเนินกิจกรรมใดก่อน-หลัง การวางแผนระยะสั้นอาจทำในรูปของแผนงาน (Program) หรือโครงการ (Project) ซึ่งมีกิจกรรมไม่สลับซับซ้อน ทั้งนี้แผนระยะสั้นจะช่วยให้การบริหารการปฏิบัติงานประจำวันเป็นไปด้วยความราบรื่นและเรียบร้อย

แผนระยะปานกลาง (Intermediate-Range Plan)

เป็นแผนที่มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานที่มีระยะเวลาในการดำเนินงานมากกว่า 1 ปี โดยปกติจะมีระยะเวลาในการดำเนินงาน 3 - 5 ปี แผนระยะปานกลางจะมีความสอดคล้องกับแผนระยะยาว และกลยุทธ์ของหน่วยงาน การจัดทำแผนระยะปานกลางก็เพื่อที่จะทำให้แผนในการทำงานมีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น ซึ่งแผนระยะปานกลางจะเป็นแผนงานที่เชื่อมแผนระยะยาวกับแผนระยะสั้นเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานภายในหน่วยงานเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (พ.ศ. 2563 - 2566) เป็นต้น

แผนระยะยาว (Long-Range Plan)

เป็นแผนที่มีระยะเวลาในการดำเนินงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป เป็นแผนที่ครอบคลุมการทำงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นการวางแผนในระดับกลยุทธ์โดยมีเป้าหมายเพื่อเชื่อมโยงการบริหารและการปฏิบัติการภายในหน่วยงานเข้ากับสภาวะแวดล้อมปกติ การจัดทำแผนระยะยาวจะเกี่ยวข้องกับระยะเวลาที่ยาวนาน เงินลงทุนที่มาก และเป็นเรื่องที่จะต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม คู่แข่งขัน และเทคโนโลยีอย่างละเอียด เพื่อที่จะให้หน่วยงานสามารถปรับการดำเนินงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น รายละเอียดในแผนระยะยาวจะระบุถึงการทำงานในลักษณะที่กว้าง ๆ เพื่อให้มีความยืดหยุ่นสูงในการปรับการทำงานให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 เป็นต้น

5 การวางแผนที่มีประสิทธิภาพ

ในการจัดทำแผนจำเป็นต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่ความสำเร็จของหน่วยงาน ดังนี้

- ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานขององค์กรหรือหน่วยงานทราบถึงสิ่งที่ต้องทำ และใช้สำหรับมอบหมายความรับผิดชอบที่จะช่วยกันทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด
- ระบุจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนเข้าใจง่าย สามารถใช้เป็นแนวทางให้ผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ขององค์กรหรือหน่วยงานเข้าใจและใช้เป็นแนวทางในการทำงานเป็นไปในทางทิศเดียวกัน
- มีการจัดทำทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้องค์กรหรือหน่วยงานปรับเข้าสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้
- ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อค้นหาทางเลือกที่จะก่อให้เกิดแผนงานที่ดี ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยใช้ต้นทุนต่ำแต่ได้ผลลัพธ์สูง

6 กระบวนการวางแผน

เป็นขั้นตอนในการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบว่าจะต้องทำอะไรบ้าง โดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมการก่อนการวางแผน การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา การกำหนดแผนงานและโครงการ การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล รายละเอียดดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 กระบวนการวางแผน

ขั้นที่ 1 การเตรียมการก่อนการวางแผน

เป็นการกำหนดบุคคลเพื่อรับผิดชอบในการวางแผน โดยมีการกำหนดวิธีการวางแผนว่ามีขั้นตอนอย่างไร จะต้องทำอะไรบ้าง มีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เช่น ทรัพยากรในการบริหาร สถิติ ปัญหา เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา

เป็นการศึกษางานที่ดำเนินการมาแล้วว่ามีปัญหาอะไร มีส่วนใดที่จะต้องแก้ไข ต้องการให้เกิดสิ่งใหม่ อะไรบ้าง หน่วยงานมีเป้าหมายอย่างไร

ขั้นที่ 3 การกำหนดแผนงานและโครงการ

เป็นการเขียนแผน ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม

ในส่วนของแผนงาน (program) เป็นแผนซึ่งกำหนดขึ้นโดยการรวมงานที่มีลักษณะเดียวกันหรือมีวัตถุประสงค์เหมือนกันเข้าไว้ด้วยกัน

โครงการ (project) เป็นแผนซึ่งกำหนดรายละเอียดของการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนงานที่กำหนดไว้ในโครงการ

กิจกรรม (activity) เป็นการกระทำเพื่อให้เกิดผลที่ต้องการ ในแต่ละโครงการจะมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการอย่างน้อยหนึ่งกิจกรรมหรือมากกว่าหนึ่งกิจกรรม

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติตามแผน

เป็นการนำแผนสู่การปฏิบัติ ซึ่งต้องใช้กระบวนการบริหารต่าง ๆ โดยเริ่มจากการศึกษาทำความเข้าใจแผน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน ชี้แจงการปฏิบัติงานตามแผนให้บุคลากรทราบ โดยละเอียด ประสานงานระหว่างหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีการควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน รวมทั้งจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบ

ขั้นที่ 5 การประเมินผล

เป็นการตรวจสอบประเมินผลงานเมื่อได้ดำเนินการตามแผนไประยะหนึ่ง โดยหลักการทั่วไปที่ใช้เป็นแนวทางในการประเมินผล ได้แก่ การศึกษาวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของแผนให้ชัดเจน เลือกใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสม รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผน เปรียบเทียบผลที่ได้กับวัตถุประสงค์เป้าหมาย และมาตรฐานที่กำหนดไว้

7 ปัญหาอุปสรรคในการวางแผน

ในปัจจุบันพบว่าหลายหน่วยงานยังคงประสบกับปัญหาอุปสรรคในการวางแผนการจัดทำแผนในหลาย ๆ ประเด็น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ...

- ความต้องการของหน่วยงานไม่ชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ผู้บริหารงานมักจะยึดถือการทำงานในรูปแบบของตนเอง
- ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจ ประสพการณ์ เกี่ยวกับการวางแผนไม่เพียงพอ
- บุคลากรมองว่าการทำแผนเป็นงานที่ยาก ซับซ้อน
- บุคลากรด้านการทำแผนมีไม่เพียงพอ
- ขาดความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการทำแผน
- ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนยังไม่ครบถ้วน
- เวลาในการวางแผนมีไม่เพียงพอ
- ขาดประสพการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่วางแผน
- วางแผนภายใต้แรงกดดัน จากคน จากงาน และเวลา

จากปัญหาและอุปสรรคในการวางแผน สรุปได้ว่าการจัดทำแผนเป็นหน้าที่สำคัญที่ผู้บริหารของหน่วยงานต้องดำเนินการเป็นสิ่งแรก เพราะแผนจะเป็นกรอบกำหนดทิศทางการทำงานร่วมกัน จะช่วยให้บุคลากรในหน่วยงานได้รู้เป้าหมายของงานว่าจะต้องทำงานอะไร ช่วงเวลาใด ทำอย่างไร มีขั้นตอนกระบวนการ

อย่างไร แต่บางครั้งแผนที่วางไว้อาจไม่ประสบความสำเร็จ อันเนื่องมาจากปัญหาและอุปสรรคของการวางแผน ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากการขาดประสบการณ์ของผู้บริหาร การขาดทรัพยากร การขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถ การดำเนินการจึงไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด

สรุปได้ว่า การจัดทำแผนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อหน่วยงาน เนื่องจากการจะเป็นการกำหนดสิ่งที่จะทำ และสิ่งที่ต้องการจะบรรลุไว้ล่วงหน้า ทำให้บุคลากรมองเห็นทิศทางของหน่วยงานว่าเน้นสิ่งใด อะไรควรจะทำก่อน หรือหลัง ซึ่งองค์ประกอบของการวางแผนคือจะต้องเป็นกระบวนการ มีการจัดเตรียมไว้ล่วงหน้า มีการกำหนดว่าจะกระทำในอนาคต โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องมีแผน ซึ่งประโยชน์ของการวางแผนจะช่วยลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานได้มาก และช่วยทำให้การปฏิบัติงานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

8 ความจำเป็นของการจัดทำแผนของโรงเรียนนอกระบบ

ในส่วนของการจัดทำแผนของโรงเรียนนอกระบบนั้น สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 โดยมีสาระสำคัญในส่วนหนึ่งของหน้าที่ของสถานศึกษาซึ่งหมายรวมถึงโรงเรียนนอกระบบ ต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนที่มุ่งคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน และดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ทำหน้าที่กำกับดูแล ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำโรงเรียน เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนนอกระบบจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษา

9 สถานการณ์การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบ

โรงเรียนนอกระบบ ในกำกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน และดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ใน 6 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2566)

① กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

พิจารณาการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษา การสื่อสารมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ โดยโรงเรียนอาจดำเนินการเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ ขึ้นแจ้งผู้เกี่ยวข้อง หรือจัดทำประกาศเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ

② จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน

พิจารณาการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของโรงเรียนทั้งภายในและภายนอก การกำหนดวิสัยทัศน์/เป้าหมาย การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี และการกำหนดโครงการ/กิจกรรม

③ ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้

พิจารณาการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่ได้กำหนดไว้ตามแผนปฏิบัติการประจำปี และการรวบรวมสรุปผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

④ การติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

พิจารณากำหนดวิธีการ เครื่องมือ วางแผนในการติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาในส่วนของแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ประเมินผล ตรวจสอบ และตัดสินระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

⑤ รายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลโรงเรียนเป็นประจำทุกปี

พิจารณาการจัดทำรายงานแสดงกิจการและการประเมินตนเองของโรงเรียน พร้อมทั้งรายงานผลดังกล่าวต่อหน่วยงานต้นสังกัดผ่านระบบศูนย์กลางบูรณาการข้อมูลทะเบียนโรงเรียน และประวัติผู้เรียน ครู บุคลากรของโรงเรียนเอกชน (PEDC) ตลอดจนเผยแพร่ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของตนเองต่อสาธารณะผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

⑥ พัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

พิจารณาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพและนำแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพไปปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบนั้น เป็นการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน มีกรอบระยะเวลา 3 - 5 ปี โดยมีการกำหนดวิธีการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

ขณะที่การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนนอกระบบ เป็นการนำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติ โดยทอนจากแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนมาเป็นรายปี เพื่อให้ชัดเจนว่าในแต่ละปีจะทำอะไรบ้าง ด้วยการจัดทำรายละเอียดของโครงการ กำหนดหน้าที่ของบุคลากรและผู้รับผิดชอบ กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับโครงการ/กิจกรรม

ทั้งนี้หากโรงเรียนนอกระบบมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ที่ครบถ้วน สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้กระบวนการและขั้นตอนอื่นในระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีประสิทธิภาพตามไปด้วย

10 แนวทางการพัฒนาการจัดทำแผนของโรงเรียนนอกระบบ

ในการจัดทำแผนของโรงเรียนนอกระบบควรให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางของโรงเรียนว่าต้องการจะไปในทิศทางใด รวมทั้งร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ที่ส่งผลกระทบต่อโรงเรียน ทั้งปัจจัยภายนอกและภายใน สำหรับปัจจัยภายในนั้นโรงเรียนควรต้องคำนึงถึงสิ่งที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อโรงเรียน หรือเรียกว่า “จุดแข็ง (Strengths)” และสิ่งที่ส่งผลกระทบเชิงลบต่อโรงเรียน หรือเรียกว่า “จุดอ่อน (Weaknesses)” ใน 7 มิติ ได้แก่ มิติด้านโครงสร้าง (Structure) มิติด้านกลยุทธ์ของโรงเรียน (Strategy) มิติด้านระบบการดำเนินงานของโรงเรียน (System) มิติด้านแบบแผนหรือพฤติกรรมในการบริหารจัดการ (Style) มิติด้านบุคลากรของโรงเรียน (Staff) มิติด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถของโรงเรียน (Skill) และ มิติด้านค่านิยมร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน (Shared Values)

- 1) **มิติด้านโครงสร้าง (Structure)** เป็นการพิจารณาถึงการจัดโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน รวมไปถึงการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและมาตรฐานของโรงเรียน
- 2) **มิติด้านกลยุทธ์ของโรงเรียน (Strategy)** พิจารณาถึงการกำหนดทิศทางของโรงเรียน โครงการ/กิจกรรม รวมทั้งการถ่ายทอดกลยุทธ์ของโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติในระดับกลุ่ม และระดับบุคคล
- 3) **มิติด้านระบบการดำเนินงานของโรงเรียน (System)** พิจารณาในส่วนของระบบขั้นตอนการดำเนินงานภายในโรงเรียน ระบบการทำงานงบประมาณ ระบบบัญชี การเงินการพัสดุ การฝึกอบรม การติดต่อสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งระบบการติดตามประเมินผล
- 4) **มิติด้านแบบแผนหรือพฤติกรรมในการบริหารจัดการ (Style)** พิจารณาถึงมิติของผู้บริหารในส่วนของการมีคุณธรรม จริยธรรม ภาวะผู้นำ ความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา การกระจายอำนาจ การตัดสินใจ การให้บุคลากรใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ การคิดค้นระบบงานและเทคนิคการบริหารเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานมุ่งสู่วิสัยทัศน์

๕) **มิติด้านบุคลากรของโรงเรียน (Staff)** พิจารณาถึงความเพียงพอ เหมาะสม ของจำนวน บุคลากรกับความต้องการของโรงเรียน บุคลากรมีคุณธรรม

๖) **มิติด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถของโรงเรียน (Skill)** พิจารณาในแง่ของการมีบุคลากร ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการปฏิบัติงาน

๗) **มิติด้านค่านิยมร่วมกันของบุคลากรของโรงเรียน (Shared Values)** พิจารณาถึงค่านิยม และบรรทัดฐานที่ยึดถือร่วมกัน รวมทั้งวิธีการปฏิบัติของบุคลากรและผู้บริหารภายในโรงเรียน

นอกเหนือจากมิติทั้ง 7 ด้าน ที่เป็นปัจจัยภายในแล้ว โรงเรียนนอกระบบยังต้องคำนึงถึงมิติที่ 8 ในส่วนของมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบ พ.ศ. 2562 อีกด้วย โดยจะพิจารณาถึงผลการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการศึกษา จากสาระสำคัญของกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 3 กำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐาน ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้จัดทำ ประกาศมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ พ.ศ. 2562 เพื่อให้โรงเรียนนอกระบบทุกประเภทและลักษณะ ดำเนินการจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน

ในส่วนของมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ พ.ศ. 2562 นั้น ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพการบริหารจัดการ และคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน เน้นการพัฒนาผู้เรียน 3 ด้าน คือ ความรู้ความสามารถ ทักษะและการประยุกต์ใช้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องตามหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนด

มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการบริหารจัดการ เน้นระบบบริหารจัดการ และการบริหารงานของผู้บริหาร ที่มีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการจัดการเรียนการสอน เน้นความรู้ความสามารถ ทักษะของครู/ผู้สอน การจัดการเรียนการสอนเหมาะสมกับหลักสูตร การวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด

ทั้งนี้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปที่ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนนอกระบบในส่วนของปัจจัยภายในทั้ง 8 มิติ นั้น โรงเรียนนอกระบบสามารถพิจารณาปัจจัยภายในที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในส่วนของจุดแข็งหรือจุดอ่อน ดังรายละเอียดที่นำเสนอไว้เป็นตัวอย่างดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ตัวอย่างปัจจัยภายในที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

ปัจจัยภายใน	มิติการพิจารณา	ตัวอย่างจุดแข็ง (Strengths)	ตัวอย่างจุดอ่อน (Weaknesses)
1. ด้านโครงสร้าง (Structure)	1. การจัดโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน	- โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารงานเป็นระบบ สามารถบริหารจัดการได้มาตรฐาน - มีการดำเนินงานเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่กำหนด - มีการประเมินผลการทำงานที่ชัดเจนเป็นระบบ	- มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงานบ่อยครั้ง - การประสานงานระหว่างบุคลากรมีน้อย
	2. การกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และมาตรฐานของโรงเรียน	โรงเรียนกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ มอบหมายงานบุคลากรทุกระดับชัดเจน เนื่องจากจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถและสมรรถนะของตำแหน่งหน้าที่ สอดคล้องกับระเบียบที่กำหนด	อัตรากำลังของบุคลากรมีไม่เพียงพอ
2. ด้านกลยุทธ์ของโรงเรียน (Strategy)	1. การกำหนดทิศทางของโรงเรียน	โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเนื่องจากใช้กระบวนการมีส่วนร่วม และดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในด้วยเทคนิค SWOT ที่ สอดคล้องกับบริบทและสภาพจริงของโรงเรียน	- โรงเรียนไม่มีการกำหนดทิศทางในการทำงานที่ชัดเจน - ผู้บริหารโรงเรียนมีการปรับเปลี่ยนบ่อย ส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนบางส่วนเกิดความล่าช้า ไม่แน่นอน
	2. การกำหนดโครงการ/กิจกรรม	โรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ สอดคล้องกับกลยุทธ์และเป้าประสงค์และบริบทของโรงเรียน เนื่องจากมีกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบและมีมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	- โรงเรียนดำเนินการปรับแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม และงบประมาณเพิ่มเติมเนื่องจากการกำหนดหลักการ เหตุผล วัตถุประสงค์ ยังไม่สอดคล้องกับโครงการ/กิจกรรม - โรงเรียนกำหนดกิจกรรมน้อย
	3. การถ่ายทอดกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติในระดับกลุ่มและระดับบุคคล	โรงเรียนดำเนินการถ่ายทอดกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติทั้งในระดับกลุ่มและระดับบุคคลได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย	โรงเรียนดำเนินการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติในระดับกลุ่ม และระดับบุคคลยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการกำหนดตัวชี้วัดบุคคลยังไม่ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดของโรงเรียน

ตารางที่ 6 ตัวอย่างปัจจัยภายในที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน (ต่อ)

ปัจจัยภายใน	มิติการพิจารณา	ตัวอย่างจุดแข็ง (Strengths)	ตัวอย่างจุดอ่อน (Weaknesses)
3. ด้านระบบในการดำเนินงานของโรงเรียน (System)	1. ระบบขั้นตอนการดำเนินงานภายในโรงเรียน	โรงเรียนมีกระบวนการบริหารจัดการภายในเป็นระบบ มีประสิทธิภาพเนื่องจากบริหารจัดการสอดคล้องกับระเบียบ กฎหมาย มาตรฐานสถานศึกษาและหลักการกระจายอำนาจรวมถึงคู่มือการดำเนินงาน	นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังอยู่ในระดับต่ำ
	2. ระบบด้านงบประมาณ ระบบบัญชี การเงิน การพัสดุ	โรงเรียนมีระบบบริหารด้านงบประมาณ ระบบบัญชี และการเงิน การพัสดุโปร่งใส ตรวจสอบได้ เนื่องจากบริหารจัดการตามระเบียบ กฎหมาย	การใช้จ่ายเงินยังไม่เป็นไปตามแผน
	3. ระบบการฝึกอบรม	โรงเรียนมีระบบการพัฒนาบุคลากรสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนเนื่องจากมีแผนพัฒนาบุคลากรระยะสั้นและระยะยาว เน้นการส่งเสริมให้พัฒนาตนเองและบุคลากรทุกระดับจัดทำแผนพัฒนาตนเอง	การแสวงหาความรู้เพิ่มเติมของบุคลากรมีน้อย
	4. ระบบการติดต่อ สื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ	โรงเรียนมีระบบการติดต่อสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาและติดต่อสื่อสารกับโรงเรียนและโรงเรียนอื่น ๆ โดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย	- วัสดุอุปกรณ์บางอย่างมีอายุการใช้งานที่ยาวนาน ขาดการบำรุงดูแลรักษา ทำให้ติดขัดในการใช้งาน - ขาดระบบสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน
	5. ระบบการติดตามประเมินผล	โรงเรียนมีระบบการติดตามประเมินผลที่เป็นเครื่องมือสำหรับการบริหารและมีข้อมูลสำหรับการวางแผน มีการกำหนดรูปแบบการกำกับติดตาม และประเมินผลเป็นระบบ สอดคล้องกับตัวชี้วัดและวัตถุประสงค์	ระบบการติดตามประเมินผลยังไม่ชัดเจน
4. ด้านแบบแผนหรือพฤติกรรมในการบริหารจัดการ (Style)	1. คุณธรรม จริยธรรม ภาวะผู้นำ ความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการโรงเรียนมีประสิทธิภาพได้มาตรฐานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาเชิงกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ผู้บริหารโรงเรียนต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในการแนะนำเพิ่มเติมความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ
	2. การกระจายอำนาจ ตัดสินใจ ให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่	ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน มีการกระจายอำนาจ ตัดสินใจให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ ปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่กำหนด	ผู้บริหารโรงเรียนต้องกำกับติดตามการปฏิบัติงานอย่างเข้มงวด เนื่องจากมีบุคลากรบางส่วนปฏิบัติงานไม่บรรลุเป้าหมาย
	3. การคิดค้นระบบงาน และเทคนิคการบริหารเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานมุ่งสู่วิสัยทัศน์	บุคลากรในโรงเรียนจัดการภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มศักยภาพ มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน เนื่องจากได้คิดค้นนวัตกรรมระบบงาน และเทคนิคการทำงานเป็นทีม และมีค่านิยมเพื่อให้การปฏิบัติงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ สู่วิสัยทัศน์	การจัดการระบบงานภายในโรงเรียนไม่เอื้อต่อการทำงานและยังไม่ทันสมัย

ตารางที่ 6 ตัวอย่างปัจจัยภายในที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน (ต่อ)

ปัจจัยภายใน	มิติการพิจารณา	ตัวอย่างจุดแข็ง (Strengths)	ตัวอย่างจุดอ่อน (Weaknesses)
5. ด้านบุคลากร ของโรงเรียน (Staff)	1. จำนวนบุคลากร มีเพียงพอเหมาะสม กับความต้องการ ของโรงเรียน	บุคลากรในโรงเรียนจัดการภารกิจที่ได้รับ มอบหมายอย่างครบถ้วนตามบทบาทหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนดมีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน	บุคลากรบางส่วนในโรงเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่หลากหลาย
	2. บุคลากรมีคุณธรรม	บุคลากรในโรงเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถเหมาะสม มีสมรรถนะ สอดคล้องกับภาระงาน/มาตรฐานวิชาชีพที่รับ ผิดชอบ รวมถึงได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	บุคลากรรับผิดชอบงานไม่ตรงกับ ความรู้ความสามารถของตน
6. ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ ของโรงเรียน (Skills)	1. บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ และ ทักษะในการปฏิบัติงาน	- บุคลากรในโรงเรียน มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานตามสมรรถนะ/มาตรฐานวิชาชีพ - บุคลากรมีการพัฒนาอบรมความรู้และทักษะใหม่ ๆ อยู่เสมอ - บุคลากรในโรงเรียนจัดทำแผนพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ผลสำเร็จ สอดคล้องกับสมรรถนะ/มาตรฐานวิชาชีพ - บุคลากรส่วนมากในโรงเรียนมีความรู้ ความสามารถในด้าน ICT จึงสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นผลสำเร็จ	บุคลากรขาดการพัฒนาตนเองเพื่อ เพิ่มพูนความรู้ หรือหาเทคนิควิธีการ ทำงานใหม่ ๆ
7. ด้าน ค่านิยม ร่วมกันของ บุคลากร ในโรงเรียน (Shared Values)	1. ค่านิยมและบรรทัดฐาน ที่ยึดถือร่วมกัน	บุคลากรส่วนใหญ่มีค่านิยมในการทำงาน มุ่งผลสัมฤทธิ์ โปร่งใส ตรวจสอบได้ เนื่องจาก มีกระบวนการจัดทำค่านิยมแบบมีส่วนร่วม	บุคลากรขาดความเชื่อถือ เชื่อมั่น และศรัทธาในองค์กร
	2. วิธีการปฏิบัติของ บุคลากรและผู้บริหาร ภายในโรงเรียน	บุคลากรส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมในการทำงาน เป็นทีม เนื่องจากมีกระบวนการส่งเสริม และพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง	การบริหารงานแต่ละฝ่าย ขาดการประสานกันในการทำงาน
8. การดำเนินงาน ตามมาตรฐาน การศึกษา	1. มาตรฐานที่ 1 : คุณภาพผู้เรียน	ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการ ปฏิบัติงาน	นักเรียนขาดทักษะในการคิดเชิงระบบ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์
	2. มาตรฐานที่ 2: คุณภาพการบริหาร จัดการ	ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหาร จัดการโรงเรียน	ผู้บริหารขาดการส่งเสริมการพัฒนา บุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้สามารถ ปฏิบัติงานในหน้าที่ได้เต็มศักยภาพ
	3. มาตรฐานที่ 3 : คุณภาพการจัด การเรียนการสอน	โรงเรียนมีสื่อการสอนที่ได้มาตรฐาน	สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่ถูกนำไปใช้ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และ เกิดประโยชน์สูงสุด

นอกเหนือจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปที่ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนนอกระบบ ในส่วนของปัจจัยภายในทั้ง 8 มิติ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประกอบการจัดทำแผนของโรงเรียนนอกระบบนั้น จากการจัดสนทนากลุ่มกับผู้บริหาร ครู บุคลากรของโรงเรียนนอกระบบ เพื่อรับทราบข้อมูลถึงการทำที่โรงเรียน ไม่ได้จัดทำแผน หรือทำแผนแล้วแต่ไม่สมบูรณ์ รวมทั้งความต้องการการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) พบว่าโรงเรียนมีความต้องการ ดังนี้

- การมีแบบฟอร์มการจัดทำแผนแบบง่าย (Simplify)
- การมีตัวอย่างแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการในโรงเรียนแต่ละประเภท (ทำ Workshop เพื่อยกร่างแผนโดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียน) ที่สามารถใช้เป็นแนวทางที่ดีให้กับโรงเรียนได้
- การสนับสนุนกลไกพี่เลี้ยง ที่ปรึกษาในการทำแผน รวมทั้งการให้ความรู้ในการทำแผนอย่างต่อเนื่อง
- การมีตัวอย่างแผน โครงการ/กิจกรรม ของโรงเรียนนอกระบบทั้ง 5 ประเภท เพื่อให้โรงเรียนอื่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้

11 ขั้นตอนการจัดทำแผนของโรงเรียนนอกระบบ

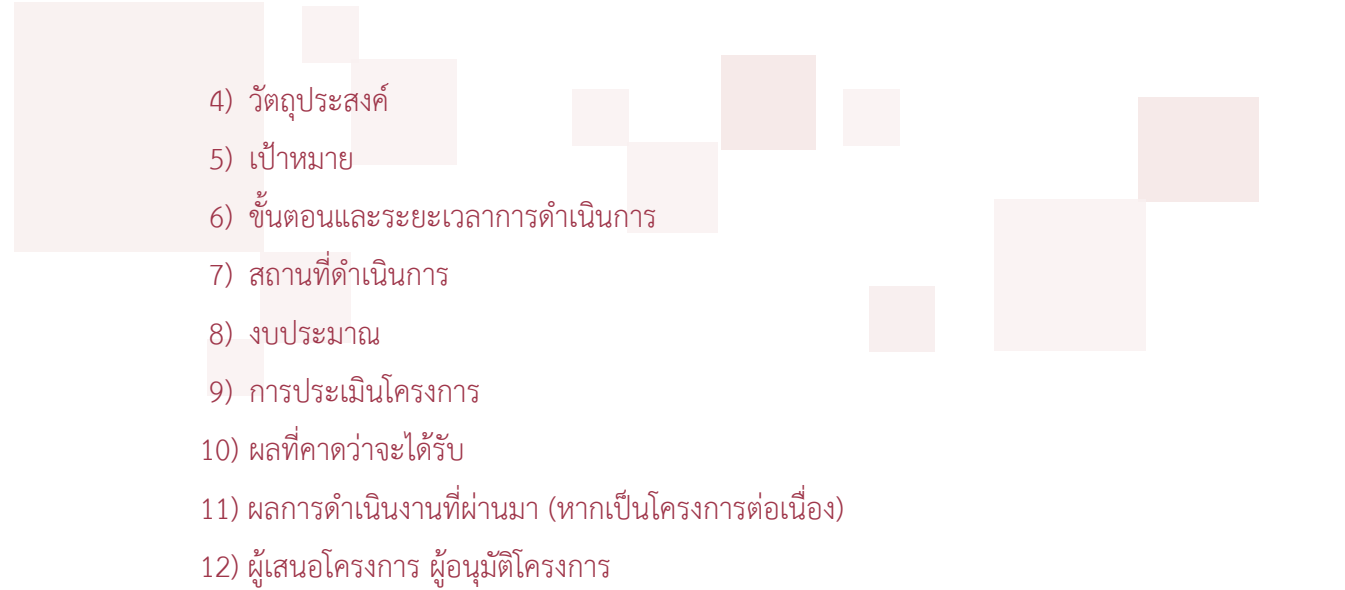
ในขั้นตอนของการจัดทำแผนของโรงเรียนนอกระบบ จะประกอบไปด้วยหลายขั้นตอนในการนำไปสู่การมีแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน และแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน โดยโรงเรียนมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนนอกระบบ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยภายนอก ระดับประเทศและระดับโลกที่มากระทบโรงเรียนว่าเป็นโอกาสหรืออุปสรรค ปัจจัยภายในซึ่งเป็นสถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียนว่าเป็นจุดแข็งหรือจุดอ่อน รวมทั้งการมองภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้าของโรงเรียนว่าจะเป็นอย่างไ

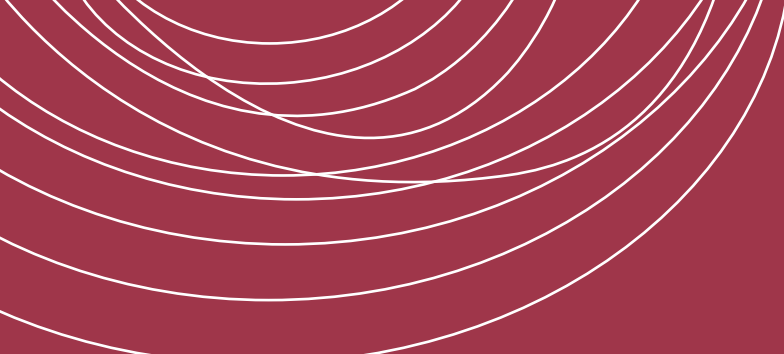
ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบ โดยมีการกำหนดเป้าหมาย แผนการดำเนินการ เป้าหมายของแผน ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย โครงการ/กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนนอกระบบ ที่ประกอบด้วย

- 1) ชื่อโครงการ/เป้าหมายของแผน/มาตรฐาน/ประเด็นการพิจารณา
- 2) ผู้รับผิดชอบโครงการ
- 3) หลักการและเหตุผล

-
- 4) วัตถุประสงค์
 - 5) เป้าหมาย
 - 6) ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ
 - 7) สถานที่ดำเนินการ
 - 8) งบประมาณ
 - 9) การประเมินโครงการ
 - 10) ผลที่คาดว่าจะได้รับ
 - 11) ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (หากเป็นโครงการต่อเนื่อง)
 - 12) ผู้เสนอโครงการ ผู้อนุมัติโครงการ

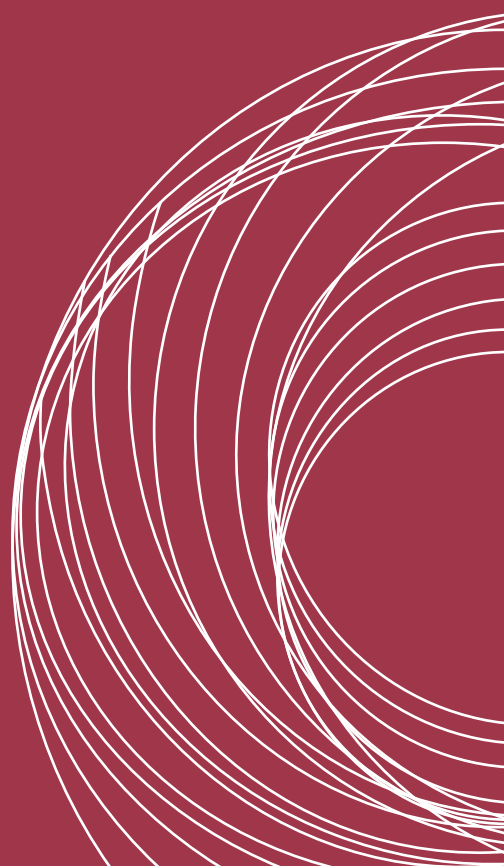
ทั้งนี้ในแต่ละขั้นตอนของการจัดทำแผนของโรงเรียนนอกระบบ ได้กำหนดให้มีแบบฟอร์มสำหรับการจัดทำเนื้อหา เพื่อให้ครอบคลุมรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่ได้เสนอไว้ (รายละเอียดในภาคผนวก)

ตอนที่ 3

ตัวอย่างการจัดทำแผนพัฒนา
การจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี
ของโรงเรียนนอกระบบ จำนวน 5 ประเภท

ตอนที่ 3

ตัวอย่างการจัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนนอกระบบ จำนวน 5 ประเภท

การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ จะเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาแนวโน้มระดับโลก (Global Megatrends) แนวโน้มและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย ใน 4 มิติ ได้แก่ มิติการเมืองและกฎหมาย (Politics & Law) มิติเศรษฐกิจ (Economics) มิติสังคม (Social) และมิติเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (Technology & Environment) และการวิเคราะห์ปัจจัยภายในเชิงบวกที่เป็นจุดแข็ง (Strengths) และปัจจัยที่จะส่งผลกระทบเชิงลบต่อโรงเรียนที่เป็นจุดอ่อน (Weaknesses) ใน 7 มิติ ได้แก่ มิติด้านโครงสร้าง (Structure) มิติด้านกลยุทธ์ของโรงเรียน (Strategy) มิติด้านระบบการดำเนินงานของโรงเรียน (System) มิติด้านแบบแผนหรือพฤติกรรมในการบริหารจัดการ (Style) มิติด้านบุคลากรของโรงเรียน (Staff) มิติด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถของโรงเรียน (Skill) และมิติด้านค่านิยมร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน (Shared Values) จากนั้นนำมาพัฒนาเป็นภาพอนาคต และวางแผนการดำเนินการเพื่อไปสู่ภาพอนาคตที่โรงเรียนคาดหวัง และหาแนวทางป้องกันเชิงรุกเพื่อไม่ให้เกิดภาพอนาคตที่เลวร้าย

ในที่นี้จึงเป็นการนำเสนอตัวอย่างการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ ส่วนหนึ่งนำมาจากผลการระดมสมองในการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบ ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยกลุ่มงานส่งเสริมศึกษานอกระบบ ได้ดำเนินการจัดให้มีการประชุมขึ้น ประกอบกับการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากโรงเรียนนอกระบบประเภทต่าง ๆ จำนวน 5 ประเภท ได้แก่ ประเภทสอนศาสนา ประเภทศิลปะและกีฬา ประเภทวิชาชีพ ประเภททวดวิชา และประเภทสร้างเสริมทักษะชีวิต โดยมีการนำเสนอบริบทของโรงเรียนแต่ละประเภทเพื่อให้เห็นถึงบริบทในปัจจุบันของแต่ละโรงเรียน และให้เห็นถึงแนวทาง รวมถึงรูปแบบในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ

ในส่วนของตัวอย่างการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และปัจจัยภายใน จะเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนนอกระบบในการวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมภายนอก และปัจจัยภายในโรงเรียนอย่างรอบด้าน เพื่อให้เห็นถึงทิศทาง ความท้าทาย ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ในอนาคต และสามารถนำมาเป็นปัจจัยนำเข้าในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้วยการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนที่มุ่งคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน และดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้

การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ โรงเรียนจะสามารถเตรียมพร้อมและวางแผนอย่างรัดกุมในการบริหารจัดการโรงเรียน ผ่านแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์/เป้าหมาย แผนการดำเนินการ/ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าหมายของแผน ตัวชี้วัดความสำเร็จ และค่าเป้าหมาย แล้วจึงนำมาวางแผนดำเนินการในแต่ละปี (ปี 1 - 3) เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของแผนฯ โดยแต่ละปีจะมีการจัดทำโครงการ/กิจกรรม ซึ่งอาจมีการดำเนินการต่อเนื่องของโครงการ/กิจกรรมที่เหมือนกันในแต่ละปี แล้วจึงนำโครงการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาดังกล่าวมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีต่อไป

โรงเรียนสอนศาสนา

โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามแห่งนี้ดำเนินการมาอย่างยาวนาน เป็นโรงเรียนที่ดำเนินการในลักษณะขององค์กรไม่แสวงหากำไร โดยมีผู้อุปถัมภ์ให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการดำเนินกิจกรรมและการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ทั้งยังมีรายได้อีกทางจากเงินบริจาคของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานมาเรียน โรงเรียนมีหลักสูตรของตนเองและมีการเพิ่มหัวข้อการเรียนรู้ตามที่คุณปกครองและนักเรียนต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม มีครูที่มีคุณภาพสูงและจบการศึกษาจากต่างประเทศ โรงเรียนตั้งอยู่ในทำเลที่ดี มีศักยภาพ มีการวางแผนสำหรับการดำเนินงานในอนาคตอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อเพิ่มจำนวนนักเรียนและการเพิ่มช่องทางของแหล่งรายได้ที่มีความยั่งยืนเพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามแห่งนี้มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนนอกระบบ ดังตาราง

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนสอศสภานาอัสลาม

ปัจจัยภายนอกที่มหาวิทยาลัยโรงเรียน	สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน	ภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้า
1. สังคม ^๒ต้นแก้ว การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ / อัตราการเกิดลดลง / จำนวนประชากรและโครงสร้างประชากรกลุ่มเป้าหมาย • ครอบครัวในปัจจุบันมีบุตรเพียงคนเดียว ส่งผลให้จำนวนผู้เรียนที่เข้ากลุ่มเป้าหมายมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง (อุปสรรค) • โรงเรียนมีจำนวนผู้เรียนลดน้อยลง ส่งผลให้รายได้น้อยลง (อุปสรรค) พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น • ผู้เรียนบางคนติดการใช้มือถือและไม่ตั้งใจเรียน มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ขณะเรียน (อุปสรรค) • ในขณะเดียวกันผู้เรียนคุ้นชินกับการใช้สื่อถือเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ (โอกาส) สภาพของพื้นที่ของโรงเรียน • โรงเรียนสอนศาสนาตั้งอยู่ในบริเวณถนนสุขุมวิท ซึ่งอยู่ใกล้ผู้เรียนที่มีศักยภาพที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย (โอกาส) • แต่ในขณะเดียวกันการจราจรค่อนข้างติดขัด ทำให้ผู้เรียนบางส่วนไม่อยากเดินทางมาติดตามเรียนที่โรงเรียน (อุปสรรค) การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และโรคอุบัติใหม่อื่นๆ ในอนาคต • ในอนาคตอาจมีโรคอุบัติใหม่อื่นๆ ส่งผลกระทบต่อการเรียน เช่น การปิดโรงเรียน การต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เป็นต้น (อุปสรรค) อัตราการแข่งขันทางการศึกษาที่สูงขึ้นของผู้เรียนในโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน • ผู้ปกครองและผู้เรียนให้ความสำคัญกับวิชาการ และการลงเรียนภาควิชาว่าการเรียนศาสนา (อุปสรรค)	1. ด้านโครงสร้าง (Structure: S1) • โรงเรียนมีการกำหนดโครงสร้างในการทำงานในแต่ละฝ่ายที่ชัดเจน (จุดแข็ง) • โครงสร้างองค์กรต้องกับขอบเขตภาระงานของครู/ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ (จุดแข็ง) 2. ด้านกลยุทธ์ของโรงเรียน (Strategy: S2) • โรงเรียนยังไม่มีกลยุทธ์แยกกลยุทธ์สู่การปฏิบัติทั้งในระดับกลุ่มและบุคคล (จุดอ่อน) • โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ค่อนข้างน้อยเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร (จุดอ่อน) 3. ด้านระบบในการดำเนินงานของโรงเรียน (System: S3) • มีระบบการติดต่อสื่อสารที่สนับสนุนการบริการจัดการภายในโรงเรียน (จุดแข็ง) • มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และมีการเตรียมการสำหรับการสอนในรูปแบบออนไลน์ หากเกิดสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดในอนาคต (จุดแข็ง)	1. โรงเรียนนอกระบบประเภทสอนศาสนาจะมีจำนวนผู้เรียนลดลงจากปัจจุบันประมาณร้อยละ 20 เนื่องจากผู้ปกครองเห็นว่าผู้เรียนได้มีการเรียนศาสนาในหลักสูตรอิสลามหรือในหลักสูตรบูรณาการของโรงเรียนในระบบก็เพียงพอแล้ว 2. หากในอนาคตผู้สนับสนุนระบบระเบียบที่ถูกต้องทางเศรษฐกิจจะทำให้มีงบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุนลดน้อยลง และอาจขาดครู/ผู้สอนเนื่องจากครู/ผู้สอน ที่สอนอยู่ในปัจจุบันลาออกอันเนื่องมาจากค่าตอบแทนค่อนข้างน้อย 3. ผู้เรียนกลับมาเรียนออนไลน์อีกครั้ง อันเนื่องมาจากสถานการณ์ของฝุ่น ที่ทวีความรุนแรง อย่างไรก็ตามการเรียนแบบออนไลน์ทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพลดลง

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนสอบศานาอิสลาม

ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อโรงเรียน	สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน	ภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้า
การเพิ่มจำนวนของโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเชิงบูรณาการด้านศาสนา - โรงเรียนในระบบ (โรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ที่มีการบูรณาการวิชาการควบคู่ไปกับการสอนศาสนา ใช้ปรัชญาศาสนาผนวกกับกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้ปกครองเลิกลังบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนประเภทนั้นแทน โดยไม่ต้องมาเรียนเสริมในโรงเรียนสอนศาสนาเพิ่มเติมอีก (อุปสรรค) 2. เทคโนโลยี ได้แก่ ความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทางการศึกษา - โรงเรียนสอนศาสนาสามารถใช้ประโยชน์และพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมการทางการศึกษา (โอกาส) 3. เศรษฐกิจ ได้แก่ สภาวะทางเศรษฐกิจ ความถดถอยและความผันผวนทางเศรษฐกิจ - โรงเรียนสอนศาสนามีแหล่งรายได้จากผู้อุปถัมภ์เพียงแห่งเดียว หากผู้อุปถัมภ์มีปัญหาทางการเงินอาจจะกระทบต่องบประมาณโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญ (อุปสรรค) - ผู้อุปถัมภ์มีการวางแผนจะสร้างอาคาร เพื่อให้โรงเรียนสอนศาสนาไม่ค่าเช่ามาบริหารจัดการโรงเรียน (โอกาส) 4. สิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Climate change) - อากาศในปัจจุบันค่อนข้างร้อนมากในฤดูร้อน อีกทั้งห้องเรียนของโรงเรียนไม่มีเครื่องปรับอากาศ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของกาเรียนรู้อของผู้เรียน (อุปสรรค)	- มีระบบการวัดประเมินผลทั้งครู/ผู้สอน และผู้เรียนในช่วงปลายภาคการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตร (จุดแข็ง) 4. ด้านแบบแผนหรือพฤติกรรมในการบริหารจัดการ (Style: S4) - ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา (จุดแข็ง) - ผู้บริหารยังต้องเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคนิคการสื่อสาร วิสัยทัศน์และการบริหารเพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ของโรงเรียน (จุดอ่อน) 5. ด้านบุคลากรของโรงเรียน (Staff: S5) - มีจำนวนครู/ผู้สอน เพียงพอไม่ทุกระดับชั้น (จุดแข็ง) - ครู/ผู้สอน ส่วนใหญ่มีศักยภาพสูง จบการศึกษาจากต่างประเทศ และสอดคล้องกับวิชาชีพสอน (จุดแข็ง) 6. ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถของโรงเรียน (Skills: S6) - บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเนื่องจากงานด้านความรู้และประสบการณ์จากต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ (จุดแข็ง) - บุคลากรสามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่ปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ (จุดแข็ง)	

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม

ปัจจัยภายนอกที่กระทบโรงเรียน	สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน	ภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้า
ปัญหาฝุ่น PM 2.5 - โรงเรียนประสบปัญหาฝุ่นและในฤดูหนาว จนกระทั่งมีผู้เรียนขอลาออกจากโรงเรียน (อุปสรรค) 5. กฎหมาย/นโยบาย ได้แก่ นโยบายการศึกษาของรัฐบาล - ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต้องเข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ทำให้ผู้ปกครองเน้นวิชาการมากขึ้นและส่งผู้เรียนเข้ามาเรียนที่โรงเรียนสอนศาสนาน้อยลง (อุปสรรค) - โรงเรียนสอนศาสนาเป็นโรงเรียนนอกระบบที่ถูกกฎหมายและสอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนไทย ปฏิบัติตามระเบียบของ สช. อย่างเคร่งครัด หากแต่ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณใดๆจากภาครัฐ (อุปสรรค)	7. ด้านค่านิยมร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน (Shared Values: S7) บุคลากรมีค่านิยมในการทำงานแบบมีส่วนร่วม (จุดแข็ง) 8. ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา 8.1 มาตรฐานที่ 1: คุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนมีความรู้ตามหลักสูตรร้อยละ 93 (จุดแข็ง) 8.2 มาตรฐานที่ 2: คุณภาพการบริหารจัดการ มีโครงสร้างการบริหารงานชัดเจน และมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการที่ดี สามารถนำมาใช้พัฒนาโรงเรียนได้ (จุดแข็ง) 8.3 มาตรฐานที่ 3: คุณภาพการจัดการเรียนการสอน มีจำนวนครู/ผู้สอน เพียงพอและมีศักยภาพ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และได้รับการยกย่องจากชุมชน (จุดแข็ง)	

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่กระทบโรงเรียนจะพบว่าส่วนใหญ่เป็นอุปสรรค ซึ่งอุปสรรคหลักที่ส่งผลกระทบต่อโรงเรียน ทั้งสถานการณ์จำนวนผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้รายได้น้อยลงด้วย การมีโรคอุบัติใหม่อื่น ๆ ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนในอนาคต ผู้ปกครองและผู้เรียนให้ความสำคัญกับวิชาการ และการลงเรียนกวดวิชามากกว่าการเรียนศาสนา สถานการณ์ฝุ่น PM 2.5 และอากาศที่ร้อนในฤดูร้อน รวมถึงการมีแหล่งรายได้จากผู้อุปถัมภ์เพียงแหล่งเดียว อีกทั้งไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณใด ๆ จากภาครัฐ หากแต่ยังมีโอกาสในด้านการวางแผนหารายได้ระยะยาวจากผู้อุปถัมภ์ รวมถึงการใช้ประโยชน์และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา

อย่างไรก็ตามโรงเรียนยังมีจุดแข็งหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการมีโครงสร้างในการทำงานแต่ละฝ่ายที่ชัดเจน สอดคล้องกับขอบเขตภาระงานของครู/ผู้สอนและเจ้าหน้าที่ มีระบบที่สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา มีจำนวนบุคลากรที่เพียงพอและมีศักยภาพสูง บุคลากรมีค่านิยมในการทำงานแบบมีส่วนร่วม และผลการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ทั้ง 3 มาตรฐาน อย่างไรก็ตามยังมีจุดอ่อนด้านการขาดการถ่ายทอดกลยุทธ์สู่การปฏิบัติทั้งในระดับกลุ่มและบุคคล รวมถึงผู้บริหารยังต้องเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคนิคการสื่อสารวิสัยทัศน์และการบริหารเพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ของโรงเรียน จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก สามารถฉายภาพอนาคตซึ่งมีโอกาสจะเกิดขึ้น จำนวน 3 ภาพ ในอีก 3 ปีข้างหน้า ได้แก่

① โรงเรียนนอกระบบ ประเภทสอนศาสนา มีจำนวนผู้เรียนลดลงจากปัจจุบันประมาณร้อยละ 20 เนื่องจากผู้ปกครองเห็นว่า ผู้เรียนได้มีการเรียนศาสนาในหลักสูตรอิสลามหรือในหลักสูตรบูรณาการจากโรงเรียนในระบบก็เพียงพอแล้ว

② หากในอนาคตผู้สนับสนุนประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจจะทำให้มีงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนลดน้อยลง และอาจจะขาดครู/ผู้สอน เนื่องจากครู/ผู้สอน ที่สอนอยู่ในปัจจุบันลาออกอันเนื่องมาจากค่าตอบแทนค่อนข้างน้อย

③ ผู้เรียนกลับมาเรียนออนไลน์อีกครั้ง อันเนื่องมาจากสถานการณ์ของฝุ่นที่ทวีความรุนแรง อย่างไรก็ตามการเรียนแบบออนไลน์ทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพลดลง

จากภาพอนาคตดังกล่าว นำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียนในระยะ 3 ปี คือ การเป็นโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามที่มีคุณภาพสำหรับประชาชนในพื้นที่ และพึ่งพาตัวเองได้ โดยมีสิ่งที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การเพิ่มจำนวนผู้เรียนให้มากขึ้น และพัฒนาเสริมทักษะด้านการเรียนรู้ 2) โรงเรียนมีรายได้เป็นของตนเอง และ 3) การเพิ่มค่าตอบแทนเพื่อจูงใจครู/ผู้สอนที่มีคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนสอศสโนสลาบ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2566 - 2568)

วิสัยทัศน์เป้าหมาย	การเป็นโรงเรียนสอศสโนสลาบที่มีคุณภาพสำหรับประชาชนในพื้นที่ และพึ่งพาตัวเองได้		
แผนการดำเนินงาน/ประเด็นยุทธศาสตร์	1. การเพิ่มจำนวนผู้เรียนใหม่มากขึ้น และพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้	2. โรงเรียนมีรายได้เป็นของตนเอง	3. การเพิ่มค่าตอบแทนเพื่อครู/ผู้สอน ที่มีคุณภาพ
เป้าหมายของแผน	มีจำนวนผู้เรียนมากเทียบเท่ากับการศึกษาที่เข้ามา	โรงเรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งเงินบริจาค	การเพิ่มค่าตอบแทนให้กับครู/ผู้สอนที่จบจากต่างประเทศ หรือมีประสบการณ์การสอนศาสนาสูง
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	มีจำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้น	การพึ่งพาตัวเองโดยไม่ต้องพึ่งเงินจากผู้บริจาค	มีครู/ผู้สอนที่มีคุณภาพ มีค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น
ค่าเป้าหมาย	จำนวนผู้เรียนไม่น้อยกว่า 120 คน ต่อปีการศึกษา และจำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ต่อปีในปีถัดไป	มีรายได้ จำนวน 120,000 บาท ต่อเดือน	การเพิ่มเงินเดือนครู/ผู้สอน ที่จบจากต่างประเทศ หรือมีประสบการณ์ 1 เท่า จากที่เคยได้
ปีที่ 1			
โครงการ/กิจกรรมที่ 1	การประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านช่องทางที่หลากหลาย (ผ่านทางสื่อ Online มากขึ้น เช่น การจัดทำ Facebook Page และประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป รวมถึงการใช้วิธีการบอกต่อของผู้เรียน และการติดป้ายประชาสัมพันธ์ในชุมชน) *	เริ่มก่อสร้างอาคาร (อพาร์ทเมนต์) ให้เช่า	การสรรหาเงินระดมทุน (การบริจาคตามตามหลักการศาสนาอิสลาม) มากายเป็นค่าสอนเพิ่มเติมให้กับครู/ผู้สอน*
โครงการ/กิจกรรมที่ 2		การจัดโต๊ะจีนการกุศลเพื่อหารายได้	
ปีที่ 2			
โครงการ/กิจกรรมที่ 1	การพาผู้เรียนไปแข่งขัน-ทดสอบในกิจกรรมต่าง ๆ ในระดับจังหวัด	ประชาสัมพันธ์และวางกลยุทธ์การตลาดสำหรับ การหารายได้ของอพาร์ทเมนต์ที่สร้างใกล้เสร็จ	การสรรหาครู/ผู้สอน ที่มีความเชี่ยวชาญในการสอนศาสนาอิสลาม
โครงการ/กิจกรรมที่ 2	การจัดกิจกรรมเสริมทักษะด้านการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ		
ปีที่ 3			
โครงการ/กิจกรรมที่ 1	การพาผู้เรียนไปแข่งขัน-ทดสอบในกิจกรรมต่าง ๆ ในระดับประเทศ	การบริหารจัดการการอพาร์ทเมนต์ และมองหาช่องทางสร้างรายได้เข้าโรงเรียนด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น เครื่องซักผ้าแบบหยอดเหรียญ ตู้จำหน่ายเครื่องดื่มหยอดเหรียญ จำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ของโรงเรียน เป็นต้น	การเพิ่มเงินเดือนให้กับครู/ผู้สอน 1 เท่า จากฐานเงินเดือนที่ได้รับ เพื่อเป็นการจูงใจครูที่มีศักยภาพสูงให้มาสอนที่โรงเรียน

* นำมาเป็นโครงการตัวอย่างของการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี บางกิจกรรมอาจจะเป็นงานประจำ หรือทำได้เลยโดยไม่ต้องทำเป็นโครงการ

ตัวอย่างการทำแผนปฏิบัติการประจำปี

ชื่อโครงการ/ ประเด็นการพิจารณา	การประชาสัมพันธ์เชิงรุก และการระดมทุน
ผู้รับผิดชอบโครงการ	นายเอ ผู้บริหารโรงเรียน
หลักการและเหตุผล	ถึงแม้โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามจะดำเนินการในลักษณะขององค์กรไม่แสวงหากำไร โดยมีผู้อุปถัมภ์ให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการดำเนินงานกิจกรรมและการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน และมีรายได้จากทางจากเงินบริจาคของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานมาเรียนที่โรงเรียน อย่างไรก็ตามจากการคาดการณ์อนาคตได้ฉายภาพอนาคตว่าผู้เรียนจะลดจำนวนลงจากปัจจุบันประมาณร้อยละ 20 เนื่องจากผู้ปกครองเห็นว่าผู้เรียนได้มีการเรียนศาสนาในหลักสูตรอิสลามหรือในหลักสูตรบูรณาการของโรงเรียนในระบบโรงเรียนก็เพียงพอแล้ว ซึ่งส่วนนี้จะทำให้ยอดบริจาคลดลงไปด้วย และหากในอนาคตผู้สนับสนุนประสบปัญหาทางเศรษฐกิจจะทำให้มีงบประมาณที่ได้รับจากการสนับสนุนลดน้อยลง และอาจจะขาดครู/ผู้สอน เนื่องจากครู/ผู้สอน ที่สอนอยู่ในปัจจุบันลาออก อันเนื่องมาจากค่าตอบแทนค่อนข้างน้อย ดังนั้นโรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องทำการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อเพิ่มจำนวนผู้เรียน และใช้ช่องทางในการประชาสัมพันธ์เป็นช่องทางในการระดมทุนอีกทางหนึ่ง เพื่อนำมาเพิ่มค่าตอบแทนและสร้างแรงจูงใจให้กับครู/ผู้สอน ที่มีคุณภาพ
วัตถุประสงค์	1. เพื่อประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านช่องทางที่หลากหลาย 2. เพื่อระดมทุนจากเงินบริจาค
เป้าหมาย	1. มีผู้เข้าเยี่ยมชม Facebook Pages อย่างน้อยเดือนละ 500 คน โดยในจำนวนนี้มีร้อยละ 5 หรือจำนวน 25 คนที่สอบถามหรือสมัครเรียน/มีผู้สอบถามหรือสมัครเรียนจากแผ่นพับหรือการบอกต่ออย่างน้อยเดือนละ 20 คน 2. การระดมทุนจากเงินบริจาคให้ได้ไตรมาสละ 100,000 บาท
ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ	โครงการนี้มีระยะเวลาการดำเนินการ 1 ปี โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1. การจัดตั้งคณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์เชิงรุก และแอดมินที่เป็นผู้ตอบคำถามผ่านช่องทางต่าง ๆ 2. การกำหนดเนื้อหาที่จะใช้ในการประชาสัมพันธ์ตลอดทั้งปี โดยเน้นไปที่กิจกรรมและองค์ความรู้ด้านศาสนาอิสลามเพื่อนำเสนอผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ Facebook Page และโอบสเตอร์ และมีการ tie-in เกี่ยวกับการสมัครเรียนและการบริจาคเงินบริจาค

ตัวอย่างการกำหนดปฏิบัติการประจำปี (ต่อ)

ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ	3. การกำหนดช่วงระยะเวลาที่จะประชาสัมพันธ์เนื้อหาต่าง ๆ ทั้งช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ Facebook Page และโบสถ์รวบรวมถึงการขอความร่วมมือจากผู้ปกครองและผู้เรียนช่วยประชาสัมพันธ์โรงเรียนและการบริจาคเงินระดมทุน 4. การกำหนดช่องทางสื่อสาร สื่อมีผู้ติดต่อเข้ามาจากช่องทางโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น ผ่าน inbox ของ Facebook Page หรือ Line official 5. เมื่อทำการประชาสัมพันธ์แล้ว ให้แอดมินรายงานถึงยอดผู้เข้าเยี่ยมชมและยอดผู้ติดต่อเข้ามาทุกสัปดาห์ 6. มีการประเมินผลของการประชาสัมพันธ์แต่ละช่องทางเป็นรายเดือนทุกเดือนตลอดทั้งโครงการ เพื่อพิจารณาถึงประสิทธิภาพในการเพิ่มจำนวนผู้เรียนและการเพิ่มจำนวนของเงินบริจาค ในกรณีที่ช่องทางประชาสัมพันธ์ไม่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม
สถานที่ดำเนินการ	โรงเรียนสวนศิวาสีลา
งบประมาณ	งบประมาณที่ใช้ดำเนินการตลอดทั้งโครงการจำนวน 80,000 บาท ดังนี้ 1. ค่าโฆษณาผ่าน Facebook Page เดือนละ 5,000 x 12 เดือน = 60,000 บาท 2. ค่าจัดทำโบสถ์เพื่อปิดประกาศตามสถานที่ต่าง ๆ จำนวน 1,000 แผ่น ๆ ละ 20 บาท = 20,000 บาท
การประเมินโครงการ	การประเมินผลของการประชาสัมพันธ์แต่ละช่องทางเป็นรายเดือนทุกเดือนตลอดทั้งโครงการ
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	1. มีผู้เรียนใหม่มาสมัครเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 โดยคำนวณจากผู้เรียนตลอดทั้งปีในปีที่แล้ว 2. ได้รับเงินระดมทุนให้ได้ไตรมาสละ 100,000 บาท รวมทั้งสิ้นจำนวนอย่างน้อย 400,000 บาท/ปี
ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (หากเป็นโครงการต่อเนื่อง)	ไม่มีเนื่องจากเป็นโครงการปีแรก
ผู้เสนอโครงการ	นายเอ ผู้บริหารโรงเรียน
ผู้อนุมัติโครงการ	นายบี ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียน

โรงเรียนสอนกีฬาฟันดาบ

โรงเรียนสอนกีฬาฟันดาบแห่งนี้ เป็นที่เกิดขึ้นจากความหลงใหลในกีฬาชนิดนี้ของโค้ชและนักกีฬา กลุ่มหนึ่ง โรงเรียนดำเนินงานมาเป็นระยะเวลาหลายปี กีฬาฟันดาบ (Fencing) ถูกพัฒนาจนกลายเป็นกีฬา ในช่วงกลางศตวรรษที่ 18 มุ่งเน้นประโยชน์ด้านสุขภาพและ ศิลปะป้องกันตัว เป็นกีฬาที่เน้นความเป็นเลิศ และถูกบรรจุในมหกรรมกีฬาระดับนานาชาติ ได้แก่ มหกรรมกีฬาโอลิมปิกฤดูร้อน มหกรรมกีฬาเอเชียนเกมส์ และมหกรรมกีฬาซีเกมส์ รวมถึงการแข่งขันกีฬาระดับชาติ ในประเทศไทยมีสมาคมกีฬาฟันดาบแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ที่คอยดูแลกีฬาฟันดาบในประเทศไทย เป็นหลัก ซึ่งกีฬาฟันดาบเป็นกีฬาที่โรงเรียนและมหาวิทยาลัยหลายแห่งให้การสนับสนุนนักกีฬา ที่มีโอกาส เป็นตัวแทนของประเทศในฐานะนักกีฬาทีมชาติไปแข่งขันในมหกรรมกีฬาต่าง ๆ ซึ่งเป็นโอกาสของโรงเรียน สอนกีฬาฟันดาบที่มีผู้ปกครองสนใจส่งบุตรหลานของตนเองเข้ามาเรียนและฝึกซ้อมทั้งในเชิงการพัฒนา ความเป็นเลิศและการส่งเสริมให้บุตรหลานได้เล่นกีฬาชนิดใหม่

โรงเรียนสอนกีฬาฟันดาบแห่งนี้ มีจุดแข็งในด้านการมีครู/ผู้สอน ที่มีประสบการณ์สูงในระดับทีมชาติ และมีการแข่งขันในระดับประเทศและระดับอุดมศึกษา โรงเรียนมีหลักสูตรวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม กับเด็กและเยาวชนหลายระดับ อีกทั้งยังมีสถานที่ตั้งใกล้ศูนย์ฝึกกีฬาของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวเลือก ที่น่าสนใจสำหรับผู้ปกครองและเยาวชนที่ต้องการทดลองเล่นกีฬาชนิดใหม่ โรงเรียนแห่งนี้จึงได้รับความนิยม และได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองรวมถึงผู้เรียนอย่างกว้างขวาง

โรงเรียนสอนกีฬาฟันดาบแห่งนี้ มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา โรงเรียนนอกระบบ ดังตาราง

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนสอนกีฬาฟันดาบ

ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อโรงเรียน	สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน	ภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้า
1. สังคม ได้แก่ การใช้สื่อสังคมผู้สูงอายุ / อัตราการเกิดลดลง / จำนวนประชากรและโครงสร้างประชากรกลุ่มเป้าหมาย - กลุ่มเป้าหมายหลักเป็นเด็ก เมื่ออัตราการเกิดลดลง อาจจะทำให้จำนวนผู้เรียนลดลง (อุปสรรค) - มีนักกีฬาบางกลุ่มที่เป็นอดีตนักกีฬาฟันดาบ สนใจเข้ามาเล่นและฝึกซ้อม (โอกาส) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค ความคุ้นเคยกับการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น - ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แม้แต่กีฬาฟันดาบก็สามารถเรียนและฝึกซ้อมแบบออนไลน์ได้ (โอกาส) - ผู้ประกอบการและนักกีฬาฟันดาบส่วนใหญ่มีสถานะดี ทำให้สามารถเรียนออนไลน์ได้อย่างราบรื่น เนื่องจากมีความพร้อมด้านอุปกรณ์และทักษะการได้โปรแกรมประยุกต์แบบออนไลน์ ซึ่งทำให้กลุ่มผู้เรียนขยายออกไปไม่จำกัดเฉพาะในกรุงเทพฯ เท่านั้น (โอกาส) ความหลากหลายของคนแต่ละช่วงอายุและความต้องการที่แตกต่างกัน/คนรุ่นใหม่ นิยมทำอาชีพอิสระ / ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน - ผู้ฝึกสอนและนักกีฬาทีมชาติ ที่เป็นคนรุ่นใหม่ นิยมทำอาชีพอิสระเพิ่มเติมหลังเลิกงาน (โอกาส) - ครู/ผู้สอน ของโรงเรียนเป็นผู้ฝึกสอนและนักกีฬาทีมชาติผู้จบประสบการณ์ในการแข่งขัน ทั้งในระดับจังหวัด ระดับชาติ ระดับนานาชาติ และมีความเชี่ยวชาญในกีฬาฟันดาบหลายประเภท ทำให้สามารถ เปิดคอร์สได้หลากหลาย และบริหารจัดการเวลาได้ลงตัวกับความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ (โอกาส)	1. ด้านโครงสร้าง (Structure: S1) - โครงสร้างของโรงเรียนมีการแบ่งหน้าที่ของครู/ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนที่ดูแลด้านการเงินและการประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจน (จุดแข็ง) 2. ด้านกลยุทธ์ของโรงเรียน (Strategy: S2) - โรงเรียนมีการสื่อสารเป้าหมาย และทิศทาง การดำเนินงานให้กับครู/ผู้สอน (จุดแข็ง) - โรงเรียนมีการสื่อสารเป้าหมาย และปรัชญา การสอนฟันดาบให้กับผู้ปกครอง (จุดแข็ง) - โรงเรียนมีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ครู/ผู้สอนที่มีประสบการณ์และมีความชำนาญ (จุดแข็ง) - โรงเรียนสนับสนุนนโยบายการสอนแบบโฮบริด ทั้งการเรียนทั้งโรงเรียน และการใช้สื่อออนไลน์ 3. ด้านระบบในการดำเนินงานของโรงเรียน (System: S3) - โรงเรียนมีกระบวนการบริหารจัดการภายในเป็นระบบ และในขณะเดียวกันก็มีความยืดหยุ่น ให้เหมาะสมกับลักษณะการทำงานพาร์ทไทม์ของครู/ผู้สอนและความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง (จุดแข็ง) - ระบบการทำงานแบบพาร์ทไทม์ ทำให้แบ่งครึ่งการประสานงานและสื่อสารเกิดความคล่องตัว (จุดอ่อน)	1. ในอนาคตโรงเรียนอาจจะมีจำนวนผู้เรียนลดลง โรงเรียนจะเปลี่ยนนโยบายไปสู่การเป็นโรงเรียนที่เน้นการสอนนักกีฬาฟันดาบเพื่อความเป็นเลิศ 2. โรงเรียนพัฒนาจากจุดแข็งที่มีครู/ผู้สอน ประสบการณ์สูงและอยู่ในทำเลที่มีศักยภาพ โดยบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้สามารถเปิดคอร์สได้จำนวนมากขึ้น 3. โรงเรียนมีการเปิดโรงเรียนใหม่ในพื้นที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ และบริเวณเขตใกล้เคียงสถานศึกษา ครู/ผู้สอนสามารถเดินทางไปสอนได้สะดวกควบคู่ไปกับการเปิดหลักสูตรออนไลน์ ที่หลากหลายและขยายเวลาช่วงหลังเลิกเรียนให้ยาวขึ้น เช่น 22.00 น.

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนสอภีฟ้าพันตาบ (ต่อ)

ปัจจัยภายนอกที่กระทบโรงเรียน	สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน	ภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้า
สภาพของพื้นที่ของโรงเรียนนอกระบบ - โรงเรียนตั้งอยู่ภายในศูนย์กีฬาของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีค่าเช่าไม่สูง มีที่จอดรถจำนวนมากและสะดวกต่อการเดินทาง (โอกาส) - การที่โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้มหาวิทยาลัยทำให้ผู้ปกครองรู้สึกปลอดภัยในการส่งบุตรหลานมาเรียน หรือผู้เรียนสามารถเดินทางมาเรียนได้ด้วยตัวเองหลังเลิกเรียน (โอกาส) - การที่โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้ศูนย์กีฬาของมหาวิทยาลัยทำให้มีผู้เรียนเพิ่มมากขึ้นมาชนดอื่น และรู้สึกอึดอัดอยากลองเปลี่ยนมาเรียนฟุตบอล ในขณะเดียวกัน ผู้เรียนที่รู้สึกอึดอัดกับกีฬาฟุตบอลก็สามารถเปลี่ยนไปเรียนกีฬาชนิดอื่นได้ ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและอุปสรรคของโรงเรียนฟุตบอล (โอกาส/อุปสรรค) การขยายตัวของความเป็นเมือง (Urbanization) - การเข้าถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีศักยภาพทางการเงิน เนื่องจากมีแหล่งที่ตั้งอยู่ในชุมชนและมีหมู่บ้านขนาดใหญ่จำนวนมากทำให้เข้าถึงผู้เรียนทั้งที่เป็นเด็กและเยาวชน รวมถึงผู้เรียนระดับผู้ใหญ่ (โอกาส) 2. เทคโนโลยี ได้แก่ ความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา - โรงเรียนมีการปรับตัวและจัดการเรียนการสอนเป็นแบบไฮบริด (โอกาส) - โปรแกรมประชุมออนไลน์ใช้งานง่าย ทำให้ผู้ปกครองและผู้เรียนสามารถใช้งานได้อย่างสะดวก ซึ่งสนับสนุนการเรียนออนไลน์ (โอกาส) 3. เศรษฐกิจ ได้แก่ สภาวะทางเศรษฐกิจ ความถดถอยและความฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ/ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม - ในสภาวะเศรษฐกิจถดถอย ผู้ปกครองบางส่วนอาจมองว่าการเรียนเสริมตัวเพิ่มกีฬาไม่จำเป็นและไม่เน้นการเรียนวิชาการหรือวาดเขียนมากกว่า เพื่อนั้นการทำคะแนนและการสอบเข้ามหาวิทยาลัย (อุปสรรค)	- โรงเรียนมีระบบบริหารด้านงบประมาณ ระบบบัญชี และการเงินที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานบัญชีอย่างถูกต้อง (จุดแข็ง) - โรงเรียนมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนการจัดการศึกษา (จุดแข็ง) - โรงเรียนมีระบบการพัฒนาครู/ผู้สอน ให้มีความเชี่ยวชาญในด้านการถ่ายทอดทักษะฟุตบอล และให้คำแนะนำผู้เรียนและผู้ปกครอง (จุดแข็ง) 4. ด้านแบบแผนหรือพฤติกรรมในการบริหารจัดการ (Style: S4) - ผู้บริหารมีการสังเกต กำกับ ติดตาม ผลการจัดการเรียนการสอนและการทำงานของครู/ผู้สอนอย่างใกล้ชิด (จุดแข็ง) - ผู้บริหารเปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นของครู/ผู้สอน ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ รวมถึงผู้ปกครอง เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (จุดแข็ง) 5. ด้านบุคลากรของโรงเรียน (Staff: S5) - ครู/ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ มีเพียงพอเหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน และมีเจ้าหน้าที่ทดแทนในกรณีที่มีการลาออก เนื่องจากโรงเรียนมีเครือข่าย (จุดแข็ง) - ครู/ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ เป็นคนรุ่นใหม่ที่สามารถสร้างแนวทางการสอนและการทำงานใหม่ ๆ (จุดแข็ง) - การทำงานพาร์ทไทม์ของครู/ผู้สอน ที่บางครั้งลาออกกะทันหัน และผู้ปกครองยังต้องการผู้สอน บุคลากรของตนเองอย่างต่อเนื่อง บางครั้งการเปลี่ยนครู/ผู้สอน ส่งผลให้การเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง และผู้ปกครองเกิดความไม่พึงพอใจ (จุดอ่อน)	

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนสอภีฟ้าพันดาบ (ต่อ)

ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อโรงเรียน	สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน	ภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้า
• การเรียนพัฒนา มีอุปกรณ์และชุดที่ราคาค่อนข้างสูง ผู้ปกครองบางส่วนที่ต้องการลดค่าใช้จ่าย อาจไม่สามารถสนับสนุนได้ตามที่ได้ (อุปสรรค) • ในขณะเดียวกัน การที่อุปกรณ์และชุดที่ราคาค่อนข้างสูง กลุ่มผู้เรียนและเจ้าหน้าที่จะค่อนข้างจริงจัง ตั้งใจ และมาจากการรอบคอบวิธีที่สามารถสนับสนุนได้อย่างต่อเนื่อง (โอกาส) 4. สิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ • ในช่วงไม่กี่ปีมานี้ โรงเรียนมีกระแสข่าวว่า และได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก (อุปสรรค) • ปัญหาในวัน ทำให้ผู้ปกครองเกิดความเล็งเกี่ยวกับการจัดการอากาศในชั้นเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องเพิ่มงบประมาณในการเพิ่มเครื่องปรับอากาศและการจัดการเรื่องระบบถ่ายเทอากาศในชั้นเรียน อย่างไรก็ตามถือเป็นโอกาสที่โรงเรียนได้พัฒนาศักยภาพของโรงเรียนด้วย (โอกาส/อุปสรรค) 5. กฎหมาย/นโยบาย ได้แก่ ความขัดแย้งทางการเมือง / ความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์ • สถานการณ์ที่ไม่มั่นคง ความเสี่ยงหรือสงครามในหลายประเทศ ทำให้ผู้ปกครองอยากเก็บออมไม่อยากใช้จ่าย (อุปสรรค) นโยบายการศึกษาของรัฐบาล/ นโยบายการศึกษาของโรงเรียนที่กำกับดูแล • โรงเรียนนอกกรอบไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากภาครัฐ (อุปสรรค) • นโยบายการศึกษาค่อนข้างยืดหยุ่น โรงเรียนนอกกรอบสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (โอกาส) บทบาทของคู่ผลประโยชน์ กลุ่มพลังทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง/ชาวโลก • หักเงินตัดทางการเมืองที่หลากหลาย อาจส่งผลกระทบต่อโรงเรียน (อุปสรรค) • การเผยแพร่ข่าวปลอมและข้อมูลบิดเบือนของผู้ปกครองบางท่านเกี่ยวกับโรงเรียน ส่งผลกระทบทางลบต่อโรงเรียนอย่างมาก และผู้เรียนบางส่วนเกิดการลงเรียนในคอร์สต่อเป้า (อุปสรรค)	6. ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถของโรงเรียน (Skills: S6) • ครู/ผู้สอน มีความรู้และประสบการณ์สูง มีทั้งนักบริหารระดับชาติและนานาชาติ (จุดแข็ง) • ครู/ผู้สอน มีความเชี่ยวชาญในคาบแต่ละประเภทที่สอน (จุดแข็ง) 7. ด้านค่านิยมร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน (Shared Values: S7) • ครู/ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ มีค่านิยมร่วมในการสอน และฝึกซ้อมเพื่อความเป็นเลิศของผู้เรียน (จุดแข็ง) • การทำงานแบบครอบครัว ทำให้อัตราการลาออกของครู/ผู้สอน ต่ำมาก (จุดแข็ง) 8. ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา 8.1 มาตรฐานที่ 1 : คุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนมีทักษะในการเรียน สามารถนำไปประยุกต์ใช้จนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมการแข่งขันระดับเขต (จุดแข็ง) 8.2 มาตรฐานที่ 2 : คุณภาพการบริหารจัดการ มีโครงสร้างการบริหารงานชัดเจน และมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการที่ดี สามารถนำมาใช้พัฒนาโรงเรียนได้ (จุดแข็ง) 8.3 มาตรฐานที่ 3 : คุณภาพการจัดการเรียนการสอน มีจำนวนครู/ผู้สอน เพียงพอ มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์สูง มีระบบพัฒนาผู้สอนให้มีความเชี่ยวชาญ ในการถ่ายทอดทักษะ การจัดการเรียนการสอน (จุดแข็ง)	

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่กระทบโรงเรียนจะพบว่า ส่วนใหญ่เป็นโอกาสที่โรงเรียนยังสามารถจัดการเรียนการสอนกีฬาฟุตบอลลีกและฝึกซ้อมแบบออนไลน์ได้ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้ปกครองและผู้เรียนฟุตบอลลีกส่วนใหญ่มีฐานะดี ทำให้สามารถซื้ออุปกรณ์ฟุตบอลลีกที่มีราคาสูงได้ และเรียนออนไลน์ได้อย่างราบรื่น ทั้งในด้านอุปกรณ์และทักษะการใช้โปรแกรมประชุมออนไลน์ อีกทั้งผู้เรียนคุ้นชินกับการเรียนแบบออนไลน์ ซึ่งในปัจจุบันยังมีผู้เรียนบางส่วนที่สมัครเรียนแบบออนไลน์ ซึ่งทำให้กลุ่มผู้เรียนขยายออกไปไม่จำกัดเฉพาะในกรุงเทพฯ เท่านั้น รวมถึงโรงเรียนมีเครือข่ายกับผู้ฝึกสอนและนักกีฬาทีมชาติที่มีประสบการณ์ในการแข่งขัน ทั้งในระดับจังหวัด ระดับชาติ ระดับนานาชาติ มีความเชี่ยวชาญในกีฬาฟุตบอลลีกหลายประเภท ทำให้สามารถเปิดคอร์สได้หลากหลาย รวมถึงสามารถบริหารจัดการเวลาได้ลงตัวกับความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีศักยภาพ หากแต่ยังมีอุปสรรคอยู่บ้างในด้านอัตราการเกิดที่ลดลง ทำให้มีจำนวนเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของโรงเรียนลดลง สภาวะเศรษฐกิจถดถอย สถานการณ์ที่ไม่มั่นคง ความเสี่ยงหรือสงครามในหลายประเทศ ส่งผลให้ผู้ปกครองอยากเก็บออมไม่อยากจะจ่าย ผู้ปกครองบางส่วนอาจมองว่าการเรียนเสริมด้านกีฬาไม่จำเป็น และเน้นไปที่การเรียนด้านวิชาการหรือกวดวิชามากกว่า เพื่อทำคะแนนและเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย รวมถึงปัญหาน้ำท่วมและฝุ่นควันที่เป็นอุปสรรค

ในขณะเดียวกันโรงเรียนก็มีจุดแข็งมากกว่าจุดอ่อน ในด้านโครงสร้างของโรงเรียนมีการแบ่งหน้าที่ชัดเจน มีระบบที่สนับสนุนการทำงาน ผู้บริหารเปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นของครู/ผู้สอน ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่และผู้ปกครอง เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมีการสื่อสารเป้าหมาย และทิศทางการดำเนินการให้กับครู/ผู้สอน เจ้าหน้าที่ และผู้ปกครองมีค่านิยมร่วม มีการใช้ครู/ผู้สอนที่มีประสบการณ์และมีความชำนาญสูง มีประสบการณ์เป็นนักกีฬาในระดับชาติและนานาชาติ สามารถสอนแบบไฮบริดทั้งการเรียนที่โรงเรียน และใช้สื่อออนไลน์ในการจัดการเรียนการสอน และผลการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาจำนวน 3 มาตรฐาน จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก สามารถฉายภาพอนาคตซึ่งมีโอกาสจะเกิดขึ้น จำนวน 3 ภาพ ในอีก 3 ปีข้างหน้า ได้แก่

- ① ในอนาคตโรงเรียนอาจจะมีจำนวนผู้เรียนลดลง โรงเรียนจะเปลี่ยนนโยบายไปสู่การเป็นโรงเรียนเฉพาะทาง โดยเปลี่ยนจากการสอนผู้เรียนทั่วไป เป็นการสอนนักกีฬาฟุตบอลลีกเพื่อความเป็นเลิศ
- ② โรงเรียนพัฒนาจากจุดแข็งที่มีครู/ผู้สอนประสบการณ์สูงและอยู่ในทำเลศักยภาพ โดยบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้สามารถเปิดคอร์สได้จำนวนมากที่สุด
- ③ โรงเรียนมีการเปิดโรงเรียนใหม่ในพื้นที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ และปริมณฑลที่ใกล้สถานศึกษา และครู/ผู้สอนสามารถเดินทางไปสอนได้ ควบคู่ไปกับการเปิดหลักสูตรออนไลน์ที่หลากหลายและขยายเวลาช่วงหลังเลิกเรียนให้ยาวขึ้น เช่น 22.00 น. จากภาพอนาคตดังกล่าว จึงนำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียนในระยะ 3 ปี คือ การเป็นโรงเรียนกีฬาฟุตบอลลีกเพื่อความเป็นเลิศและเพื่อสุขภาพสำหรับคนทุกช่วงวัย โดยมีสิ่งที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การสร้างนักกีฬาฟุตบอลลีกเพื่อความเป็นเลิศ 2) การส่งเสริมให้เยาวชนหันมาเล่นกีฬาฟุตบอลลีก และ 3) การขยายกลุ่มผู้เรียนไปยังกลุ่มผู้ใหญ่ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนสอนกีฬาพัฒนา ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2566 - 2568)

วิสัยทัศน์/เป้าหมาย		การเป็นโรงเรียนกีฬาพัฒนาเพื่อความ เป็นเลิศและเพื่อสุขภาพสำหรับคนทุกช่วงวัย		
แผนการดำเนินงาน/ประเด็นยุทธศาสตร์	1. การสร้างนักกีฬาพัฒนาเพื่อความ เป็นเลิศ	2. การส่งเสริมให้เยาวชนหันมาเล่นกีฬ าพัฒนา	3. การขยายกลุ่มผู้เรียนไปยังกลุ่มผู้ใหญ่	
เป้าหมายของแผน	ผู้เรียนมีทักษะที่เป็นเลิศในกีฬาพัฒนา	ผู้เรียนมีความรู้ และเห็นคุณค่าของกีฬาพัฒนา	มีกลุ่มผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่และเล่นกีฬาพัฒนาเพื่อสุขภาพ	
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ร้อยละของผู้เรียนที่เป็นนักกีฬาพัฒนาสามารถชนะการแข่งขัน	จำนวนผู้เรียนที่เป็นเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้น	จำนวนผู้เรียนวัยผู้ใหญ่เพิ่มขึ้น	
ค่าเป้าหมาย	ร้อยละ 10 ของผู้เรียนที่เป็นนักกีฬาพัฒนาสามารถ ชนะการแข่งขัน	ผู้เรียนเป็นเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นเดือนละ 10 คน	ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่เพิ่มขึ้นเดือนละ 5 คน	
ปีที่ 1				
โครงการ/กิจกรรมที่ 1	การสรรหาครู/ผู้สอน ที่มีคุณภาพ	การจัด Road show เพื่อแนะนำกีฬาพัฒนา ในโรงเรียน*	การเปิดคอร์สกีฬ าพัฒนาเพื่อสุขภาพ	
โครงการ/กิจกรรมที่ 2	การจัดค่ายฝึกซ้อมทักษะให้กับนักกีฬาเป็นพิเศษ		การเปิดคอร์สกีฬ าพัฒนาเพื่อสุขภาพออนไลน์สำหรับผู้สนใจ	
ปีที่ 2				
โครงการ/กิจกรรมที่ 1	การจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถภาพให้กับผู้เรียน และการพาไปแข่งขันในการแข่งขันระดับจังหวัด ระดับประเทศ และต่างประเทศ	การจัดครู/ผู้สอน เข้าไปสอนวิชาพัฒนา ในโรงเรียน	การเปิดคอร์สกีฬ าพัฒนาเพื่อสุขภาพ	
โครงการ/กิจกรรมที่ 2	การเพิ่มเวลาครูผู้สอนสำหรับซ้อมตัวต่อตัว	การจัดทำคลิปแนะนำกีฬาพัฒนาและเรียนรู้ กติกากีฬ าพัฒนากับครู/ผู้สอน มืออาชีพ ผ่านสื่อออนไลน์	การเพิ่มเวลาครูผู้สอน สำหรับซ้อมหรือฝึกทักษะเฉพาะ แบบตัวต่อตัว	
ปีที่ 3				
โครงการ/กิจกรรมที่ 1	การจัด Road show เพื่อค้นหาผู้เรียนพัฒนาที่มีศักยภาพ ในสถานศึกษาทั้งโรงเรียนและมหาวิทยาลัย	การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้ เยาว์ถึงกลุ่มผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น	การจัดทำคลิปให้ความรู้เกี่ยวกับกีฬาพัฒนาสำหรับผู้ใหญ่	
โครงการ/กิจกรรมที่ 2	การทำความร่วมมือกับชมรมกีฬาพัฒนาในมหาวิทยาลัย ต่าง ๆ	การจัดกิจกรรม Summer camp กีฬาพัฒนา	การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้เข้าถึง กลุ่มผู้เรียนที่ป็นวัยผู้ใหญ่มากขึ้น	

* นำมา เป็นโครงการตัวอย่างของการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี บางกิจกรรมอาจจะเป็นงานประจำ หรือทำได้เลยโดยไม่ต้องทำเป็นโครงการ

ตัวอย่างการกำาแผนปฏิบัติการประจำาปี

ชื่อโครงการ/ ประเด็นการพิจารณา	การจัด Road show เพื่อแนะนำากีฬาฟันดาบในสถานศึกษา
ผู้รับผิดชอบโครงการ	นายเอ ผู้บริหารโรงเรียน
หลักการและเหตุผล	ถึงแม้ที่ผ่านมาโรงเรียนยังสามารถจัดการเรียนการสอนกีฬ่าฟันดาบและฝึกซ้อมแบบออนไลน์ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้ปกครองและผู้เล่นกีฬ่าฟันดาบส่วนใหญ่มีฐานะดี ทำให้สามารถซื้ออุปกรณ์ฟันดาบที่มีราคาสูงได้ และเรียนออนไลน์ได้อย่างราบรื่น อีกทั้งการจัดเรียนมีเครือข่ายกับผู้ฝึกสอนและนักกีฬ่าที่มีชาติภูมิประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในกีฬ่าฟันดาบหลายประเภท ทำให้สามารถเปิดคอร์สได้หลากหลาย และบริหารจัดการเวลาได้ลงตัวกับความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีศักยภาพ อย่างไรก็ตามจากการคาดการณ์อนาคตได้ฉายภาพอนาคตว่า ในอนาคตโรงเรียนอาจจะมีจำนวนนักเรียนลดลง โรงเรียนจะเปลี่ยนนโยบายไปสู่การเป็นโรงเรียนเฉพาะทาง โดยเปลี่ยนจากการสอนผู้เรียนทั่วไป เป็นการสอนนักกีฬ่าฟันดาบเพื่อความเป็นเลิศ โรงเรียนพัฒนาจากจุดแข็งที่มีผู้ฝึกสอนประสบการณ์สูงและอยู่ในทำเลศักยภาพ โดยบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้สามารถเปิดคอร์สได้จำนวนมากที่สุด และโรงเรียนมีการเปิดโรงเรียนใหม่ในพื้นที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ และปริมณฑลที่ใกล้สถานศึกษา และครู/ผู้สอนสามารถเดินทางไปสอนได้ ควบคู่ไปกับการเปิดหลักสูตรออนไลน์ที่หลากหลายและขยายเวลาช่วงหลังเลิกเรียนในยี่วาคืน เช่น 22.00 น. ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการจัด Road Show เพื่อแนะนำากีฬาฟันดาบในสถานศึกษา เพื่อหากกลุ่มนักเรียนที่มีโอกาสจะเป็นผู้เรียนใหม่ หรือพ่อแม่ที่ต้องการให้บุตรหลานทดลองเล่นกีฬ่าใหม่ ๆ เพื่อรองรับการขยายหลักสูตรของโรงเรียน และมีเอกสารที่จะพบนักกีฬ่าที่มีศักยภาพในการนำมาพัฒนาไปสู่การเป็นนักกีฬ่าเพื่อความเป็นเลิศต่อไป
วัตถุประสงค์	เพื่อจัด Road show แนะนำากีฬาฟันดาบในโรงเรียน
เป้าหมาย	จัดกิจกรรม Road show แนะนำากีฬาฟันดาบในโรงเรียน จำนวน 24 แห่งต่อปี โดยจัดเดือนละ 2 แห่ง (โรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาลขนาดใหญ่ในพื้นที่รัศมี 10 กิโลเมตรจากโรงเรียนสอนกีฬ่าฟันดาบ)
ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ	โครงการนี้มียุทธยะเวลาการดำเนินการ 1 ปี โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1. การจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจสำหรับกิจกรรม Road show แนะนำากีฬาฟันดาบในโรงเรียน 2. การประชุมเพื่อคัดเลือกโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาลขนาดใหญ่ในพื้นที่รัศมี 10 กิโลเมตรจากโรงเรียนสอนกีฬ่าฟันดาบ โดยต้องเป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมกีฬ่า มีประวัติการส่งนักกีฬ่าแข่งขันในรายการระดับชาติเป็นอย่างน้อย เป็นโรงเรียนที่ผู้ปกครองมีศักยภาพในการส่งเสริมบุตรหลานให้เรียนกีฬ่าฟันดาบ เนื่องจากอุปการณ์และชุดมีราคาค่อนข้างสูง

ตัวอย่างการกำาแผนปฏิบัติการประจำปี (ต่อ)

ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ	3. การประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมเพื่งเปิดตัวก่อนการจัดกิจกรรม Road show แต่ละครั้ง เพื่อจัดครู/ผู้สอนที่สะดวกไปจัดกิจกรรมในครั้งนั้น ๆ ประมาณครึ่งละ 2 ชั่วโมง รวมถึงประสานครูพลศึกษาของโรงเรียนในกรณีที่มีการต้องการครู/ผู้สอนเข้าไปสาธิตเพิ่มเติม หรือจัดคอร์สพิเศษให้กับนักเรียนของโรงเรียน 4. การกำหนดช่องทางการสื่อสาร เมื่อมีผู้ปกครองติดต่อเข้ามา เช่น ผ่าน Inbox ของ Facebook Page หรือ Line official 5. มีการประเมินผลของการจัด Road show แนะนำกีฬาฟันดาบ เป็นประจำทุกเดือน เพื่อปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนและโรงเรียน
สถานที่ดำเนินการ	โรงเรียนสอนกีฬาฟันดาบ
งบประมาณ	งบประมาณที่ใช้ดำเนินการตลอดทั้งโครงการ จำนวน 84,000 บาท 1. ค่าตอบแทนและค่าเดินทางของผู้สอน 3,000 x 24 ครั้ง = 72,000 บาท 2. ของที่ระลึกสำหรับการจัดกิจกรรม 500 x 24 ครั้ง = 12,000 บาท
การประเมินโครงการ	การประเมินผลของการจัด Road show แนะนำกีฬาฟันดาบ เป็นประจำทุกเดือน เพื่อปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนและโรงเรียน ในกรณีที่ดำเนินการไปแล้ว 3 เดือน และไม่สามารถเพิ่มยอดจำนวนผู้เรียนของโรงเรียนได้อาจพิจารณายุติกิจกรรมดังกล่าว
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	มีผู้เรียนใหม่ที่เข้าเป็นเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นเดือนละ 10 คน รวมจำนวน 120 คนตลอดทั้งปี
ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (หากเป็นโครงการต่อเนื่อง)	ไม่มีเนื่องจากเป็นโครงการปีแรก
ผู้เสนอโครงการ	นายเอ ผู้บริหารโรงเรียน
ผู้อนุมัติโครงการ	นายบี ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียน

โรงเรียนสอนภาษาจีน

โรงเรียนสอนภาษาจีนแห่งนี้เป็นโรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอนในห้างสรรพสินค้า ซึ่งมีส่วนช่วยปลูกกระแสการเรียนภาษาจีนในประเทศไทยให้เป็นที่นิยมมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยคุณภาพที่ยอดเยี่ยมทั้งด้านหลักสูตร คณาจารย์ ผู้สอน สิ่งแวดล้อม และการบริการ โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นเลิศทั้งด้านภาษาและภูมิปัญญา มีคุณธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม โรงเรียนมีหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาที่หลากหลาย เช่น หลักสูตรภาษาจีน หลักสูตรภาษาญี่ปุ่น หลักสูตรภูมิปัญญา หลักสูตรภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ หลักสูตรเรียนเดี่ยว หลักสูตรเตรียมสอบ หลักสูตรสำหรับโรงเรียน หลักสูตรสำหรับองค์กรและบริษัท เป็นต้น โดยโรงเรียนสอนภาษาแห่งนี้มีระบบการประกันคุณภาพภายในระดับดีมาก มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่องตามเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานและประเด็นการพิจารณา

โรงเรียนสอนภาษาจีนมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา โรงเรียนนอกระบบ ดังตาราง

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนสอนภาษาจีน

ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อโรงเรียน	สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน	ภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้า
1. สังคม ได้แก่ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ / อัตราการเกิดลดลง - ผู้เรียนของโรงเรียนเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ โดยมีนักเรียนจำนวนมากเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและในส่วนของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะเป็นผู้เรียนที่เรียนในแผนกศิลปภาษาเอกภาษาจีนและญี่ปุ่น (โอกาส) - ผู้เรียนอีกกลุ่มหนึ่งของผู้เรียนเป็นผู้ใหญ่มาเรียนเพื่อใช้ในการทำงานและผู้สูงอายุที่มาเรียนเพื่อสังคมและมีเพื่อนเพิ่มขึ้น (โอกาส) ความเชื่อ ค่านิยมของผู้ปกครองเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ - ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานสามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้เป็นอย่างดีจึงสนับสนุนให้เรียนพิเศษภาษาต่างประเทศ (โอกาส) ผู้เรียนเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้ และใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้น - โรงเรียนมีการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์หลายแพลตฟอร์มในการจัดการเรียนการสอนภายหลังการเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ร้อยละ 80 ของผู้เรียนเปลี่ยนมาเรียนออนไลน์ เช่น Pleasing ซึ่งนักเรียนสามารถทบทวนการเรียนย้อนหลังได้ ระบบการประชุมและห้องเรียนออนไลน์ เช่น Meet/Zoom/Google classroom (โอกาส) - ภาพหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นักเรียนเริ่มเปลี่ยนกลับมาเรียนกับครูที่โรงเรียน (โอกาส) 2. เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ EdTech Start-up ด้านภาษาต่างประเทศมีจำนวนมาก - Lingo ACE แอปพลิเคชันออกจากรายไทย ทำให้คู่แข่งลดน้อยลง (โอกาส) เทคโนโลยีการแปลภาษาและปัญญาประดิษฐ์ - Google translate หรือ Chat GPT ซึ่งการประชุมภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ Chat GPT แปลก่อน ทำให้ผู้เรียนคิดว่าไม่จำเป็นต้องเรียนภาษา (อุปสรรค)	1. ด้านโครงสร้าง (Structure: S1) - โครงสร้างการบริหารงานมีความชัดเจน (จุดแข็ง) - โรงเรียนมีการแบ่งฝ่ายชัดเจน ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ภาษาจีนและญี่ปุ่น (จุดแข็ง) 2. ด้านกลยุทธ์ของโรงเรียน (Strategy: S2) - โรงเรียนมีการถ่ายทอดแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและทิศทางการดำเนินงานประจำปีให้กับครูผู้สอนทุกท่าน (จุดแข็ง) - โรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร โดยโรงเรียนมีการจัดฝึกอบรมประจำปี โดยมีการพัฒนาบุคลากรในมิติต่าง ๆ เช่น การฝึกการออกเสียงโดยเชิญนักร้องมาเป็นวิทยากรฝึกการออกเสียง เป็นต้น (จุดแข็ง) - โรงเรียนมีนโยบายในการสนับสนุนและส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยให้ความสำคัญกับแนวโน้มด้านการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการใช้เกมสำหรับการเรียนรู้และการใช้สื่อออนไลน์ในการจัดการเรียนการสอน (จุดแข็ง) - โรงเรียนให้ความสำคัญกับการบริการผู้ปกครอง โดยการเปิดโรงเรียนในห้างสรรพสินค้าเพื่อแก้ปัญหาเรื่องที่ยจอดรถและสามารถแบ่งปันลูกค้ากับโรงเรียนประเภทอื่น ๆ ถึงแม้จะทำให้ต้นทุนการบริหารจัดการสูงขึ้นก็ตาม (จุดแข็ง)	1. การแข่งขันที่รุนแรงจากกระทรวงโรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศที่ไม่มีแบรนด์อาจจะต้องปิดกิจการลงเนื่องจากแข่งขันกับ โรงเรียนสอนภาษาออนไลน์/โรงเรียนสอนภาษาจากต่างประเทศ ส่วนโรงเรียนที่ยังเปิดอยู่ก็ต้องหากลยุทธ์เพื่อให้อยู่รอด อีกทั้งชาวไทยที่เบียดสอนโรงเรียนสอนภาษาจีนเอง ซึ่งมีต้นทุนต่ำกว่า ถ้าผู้ปกครองคิดว่าเรียนโรงเรียนแบบใดก็ได้อาจจะทำให้นักเรียนมีจำนวนลดลง 2. หลักสูตร Tailored-made สำหรับองค์กรหน่วยงานที่เรียนเพื่อใช้สำหรับปฏิบัติงานจริง เช่น ช่างวิศวกรที่รู้ภาษาจีน หรือสำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษา 3. ผู้ที่เรียนภาษาไปเรื่อย ๆ โดยไม่มุ่งหมายหลักอาจจะมีย่านลดลง และหันไปใช้เทคโนโลยีแปลภาษาทดแทน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนสอนภาษาจีน (ต่อ)

ปัจจัยภายนอกที่กระทบโรงเรียน	สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน	ภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้า
3. เศรษฐกิจ ได้แก่ ความผันผวนทางเศรษฐกิจ • แนวโน้มเงินเฟ้อ และสภาพหลังการเกิดโรคระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด-19 (COVID-19) ผู้ปกครองบางส่วนไม่สามารถจ่ายค่าเรียนพิเศษได้ (อุปสรรค) การแข่งขันในธุรกิจโรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศ • โรงเรียนสอนภาษาบางส่วนไม่ได้รัฐบาลให้การสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างถูกต้องจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (อปสสรค) • ผู้เรียนที่เคยเรียนกับทางโรงเรียน มาเปิดโรงเรียนของตัวเอง (อุปสรรค) • การมีคู่แข่งเป็นโรงเรียนสอนภาษาที่เพิ่มขึ้นจำนวนมาก และมีต้นทุนการบริหารจัดการต่ำกว่า แต่เป็นคนละกลุ่มตลาดและอยู่คนละพื้นที่ (อุปสรรค) 4. การเมืองและกฎหมาย ได้แก่ นโยบายเรียนฟรี 15 ปีของประเทศไทย • นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่อนุบาลจนถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองจึงมีเงินพอสำหรับค่าใช้จ่ายการเรียนพิเศษเพิ่มเติมของบุตรหลาน (โอกาส) • ถึงแม้โรงเรียนนอกระบบไม่ได้รับการสนับสนุนโดยตรง แต่ได้รับประโยชน์ในเชิงภาษี (โอกาส)	3. ด้านระบบในการดำเนินงานของโรงเรียน (System: S3) • โรงเรียนมีกระบวนการบริหารจัดการภายในเป็นระบบ (จุดแข็ง) • โรงเรียนมีระบบบริหารด้านงบประมาณ ระบบบัญชี และการเงินที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานบัญชีอย่างถูกต้อง (จุดแข็ง) • โรงเรียนมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการศึกษา (จุดแข็ง) • โรงเรียนมีระบบการพัฒนาครู/ผู้สอน พัฒนาคำวามักการยอมรับ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การนิเทศการสอน และการให้ข้อมูลย้อนกลับกับผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยมีการเชื่อมโยงกับระบบคำตอบแทนของครู/ผู้สอน ซึ่งคำตอบแทนของโรงเรียนไม่แตกต่างจากโรงเรียนสอนภาษาอื่น ๆ ในพื้นที่เดียวกัน รายได้มีความมั่นคงกว่า รายได้ล้มเหลว และจ่ายเงินเดือนตรงเวลา (จุดแข็ง) 4. ด้านแบบแผนหรือพฤติกรรมในการบริหารจัดการ (Style: S4) • ผู้บริหารมีการวางแผนและปรับเปลี่ยนการดำเนินงานตามสถานการณ์ รวมถึงมีการรับผิดชอบต่อความคิดเห็นจากผู้ปกครองและครู/ผู้สอน เพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารงาน (จุดแข็ง)	

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนสอนภาษาจีน (ต่อ)

ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อโรงเรียน	สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน	ภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้า
	5. ด้านบุคลากรของโรงเรียน (Staff: S5) - เจ้าหน้าที่สนับสนุนมีเพียงพอเหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน และมีเจ้าหน้าที่ที่ทดแทนกรณีลาออก (จุดแข็ง) - ในบางช่วงอาจขาดครู/ผู้สอนชาวต่างประเทศค่อนข้างยกเนื่องจากรายได้ไม่ต่างจากการสอนภาษาจีนและญี่ปุ่นและไม่ต้องปรับตัวมากเท่ากับการสอนในประเทศไทย (จุดอ่อน) - โรงเรียนสามารถสรรหาและคัดเลือกครู/ผู้สอนที่มีคุณภาพ เนื่องจากชื่อเสียงของโรงเรียนที่เกิดจากการบอกปากต่อปาก (Word of mouth) (จุดแข็ง) - ผู้เรียนที่เคยเรียนที่โรงเรียนจะกลับมาเป็นครูสอนในโรงเรียน (จุดแข็ง) 6. ด้านทักษะ ความรู้ความสามารถของโรงเรียน (Skills: S6) - ครู/ผู้สอน มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการสอนภาษาต่างประเทศ ซึ่งการเป็นครู/ผู้สอน โรงเรียนนี้ค่อนข้างยากและมีมาตรฐานสูงกว่าครูภาษาตะวันออกในโรงเรียนที่อยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยครูที่จะผ่านการคัดเลือกต้องมีคะแนนมาตรฐาน HSK ระดับ 5 และ HSKK ระดับกลาง (จุดแข็ง) - ครู/ผู้สอน มีความรู้ ความสามารถ ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและสามารถสอนออนไลน์ รวมถึงใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน (จุดแข็ง)	

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนสอนภาษาจีน (ต่อ)

ปัจจัยภายนอกที่กระทบโรงเรียน	สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน	ภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้า
	7. ด้านค่านิยมร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน (Shared Values: S7) - ครู/ผู้สอน เจ้าหน้าที่ มีค่านิยมในการทำงานที่มุ่งผลลัพธ์ดี ในการพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาต่างประเทศให้กับผู้เรียน (จุดแข็ง) - ครู/ผู้สอน มีความยึดมั่นผูกพันกับโรงเรียนสูงโดยอายุงานเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 10-25 ปีขึ้นไป (จุดแข็ง) 8. ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา 8.1 มาตรฐานที่ 1: คุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนมีทักษะทางภาษา สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสามารถวัดระดับ เพื่อศึกษาต่อเนื่องกับทางโรงเรียนในระดับที่สูงขึ้น (จุดแข็ง) 8.2 มาตรฐานที่ 2: คุณภาพการบริหารจัดการ มีระบบการบริหารและนำสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน โดยการประชุมถ่ายทอด กำกับ การดำเนินงานของผู้บริหาร (จุดแข็ง) 8.3 มาตรฐานที่ 3: คุณภาพการจัดการเรียนการสอน ครู/ผู้สอน มีความสามารถ ตรงตามวิชาที่สอน ตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด ใช้สื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และมีระบบพัฒนาครู/ผู้สอน ให้มีประสิทธิภาพในการสอน สอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน (จุดแข็ง)	

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่กระทบโรงเรียนจะพบว่า ส่วนใหญ่เป็นโอกาสที่โรงเรียนยังมีกลุ่มเป้าหมายหลากหลายที่สนใจเรียนภาษาจีน อีกทั้งผู้ประกอบการต้องการให้บุตรหลานสามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้เป็นอย่างดี จึงสนับสนุนให้เรียนพิเศษภาษาต่างประเทศ การมีเทคโนโลยีที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และจำนวนคู่แข่งด้านโรงเรียนสอนภาษาจีนที่ลดลง อย่างไรก็ตามยังมีอุปสรรคจากโรงเรียนคู่แข่งที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและสามารถบริหารต้นทุนได้ต่ำกว่า นอกจากนี้โรงเรียนยังมีจุดแข็งจำนวนมาก โรงเรียนมีโครงสร้างและการแบ่งหน้าที่ชัดเจน มีระบบ และนโยบายที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน รวมถึงสามารถหาครู/ผู้สอนที่มีศักยภาพมาสอนได้ มีผลการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาทั้ง 3 มาตรฐาน จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก สามารถฉายภาพอนาคตซึ่งมีโอกาสจะเกิดขึ้น จำนวน 3 ภาพ ในอีก 3 ปี ข้างหน้า ได้แก่

- ① การแข่งขันที่รุนแรงจนกระทั่งโรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศที่ไม่มีแบรนด้อาจจะต้องปิดกิจการลง เนื่องจากแข่งขันกับโรงเรียนสอนภาษาออนไลน์/โรงเรียนสอนภาษาจากต่างประเทศ ส่วนโรงเรียนที่ยังเปิดอยู่ก็ต้องหากลยุทธ์เพื่อให้อยู่รอด อีกทั้งชาวไทยเปิดโรงเรียนสอนภาษาจีนเองซึ่งมีต้นทุนถูกกว่า ถ้าผู้ประกอบการคิดว่าเรียนโรงเรียนแบบใดก็ได้อาจจะทำให้นักเรียนมีจำนวนลดลง
- ② หลักสูตร Tailored-made สำหรับองค์กรหน่วยงาน ที่เรียนเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานจริง เช่น ช่าง/วิศวกรที่รู้ภาษาจีน หรือสำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษา
- ③ ผู้ที่เรียนภาษาไปเรื่อย ๆ โดยไม่มีจุดมุ่งหมายหลัก อาจจะมีจำนวนลดลง และหันไปใช้เทคโนโลยีแปลภาษาทดแทน

จากภาพอนาคตดังกล่าว จึงนำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียนในระยะ 3 ปี คือ การเป็นโรงเรียนสอนภาษาจีนที่ทันสมัย มีหลักสูตรหลากหลายสำหรับคนหลายช่วงวัย และเป็นที่รู้จักในวงกว้าง โดยมีสิ่งที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การเพิ่มจำนวนหลักสูตรให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของคนหลายช่วงวัย 2) การสรรหาคัดเลือกครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ (Native Speaker) ที่มีคุณภาพและดึงดูดผู้เรียน 3) การทำประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนสอนภาษาจีน ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2566 - 2568)

วิสัยทัศน์/เป้าหมาย	การเป็นโรงเรียนสอนภาษาจีนที่ทันสมัย มีหลักสูตรหลากหลายสำหรับคนหลายช่วงวัย และเป็นรู้จักในวงกว้าง		
แผนการดำเนินงาน/ประเด็นยุทธศาสตร์	1. การเพิ่มจำนวนหลักสูตรให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของคนหลายช่วงวัย	2. การสรรหาคัดเลือกครู/สอนภาษาต่างประเทศ (Native Speaker) ที่มีคุณภาพและดีที่สุดในผู้เรียน	3. การทำประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย
เป้าหมายของแผน	โรงเรียนคงไว้ซึ่งหลักสูตรภาษาจีนสำหรับการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพต่างๆ และมีหลักสูตรที่หลากหลายสำหรับคนหลายช่วงวัยเพิ่มเติม	โรงเรียนมีครู/สอนภาษาต่างประเทศที่เป็นชาวต่างชาติ	โรงเรียนมีสื่อประชาสัมพันธ์หลายรูปแบบ
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	จำนวนหลักสูตรเพิ่มขึ้น	มีครู/ผู้สอนภาษาต่างประเทศที่เป็นชาวต่างชาติ	การทำประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้น
ค่าเป้าหมาย	2 หลักสูตรต่อปี	4 คน/ปี	- การทำประชาสัมพันธ์ผ่าน Facebook และ Instagram ทุก 2 วัน (180 ครั้ง/ปี) - Youtube และ TikTok สัปดาห์ละ 1 คลิป (52 คลิป/ปี)
ปีที่ 1			
โครงการ/กิจกรรมที่ 1	การพัฒนาหลักสูตรภาษาจีน เพื่อการเตรียมตัวสำหรับอาชีพต่าง ๆ	การสรรหาคัดเลือกครู/สอนภาษาต่างประเทศผ่านอินเทอร์เน็ต	การประชาสัมพันธ์ผ่าน Facebook และ Instagram ทุก 2 วัน โดยนำเสนอความรู้ภาษาต่างประเทศ บรรยายภาคการเรียนการสอน ความเห็นจากผู้เรียน และหลักสูตรของโรงเรียน
โครงการ/กิจกรรมที่ 2	การพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยว*	การประเมินความพึงพอใจจากผู้เรียนที่มีต่อครู/ผู้สอนภาษาต่างประเทศที่เป็นชาวต่างชาติแต่ละท่าน (เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ)	- การประชาสัมพันธ์ผ่าน Youtube/TikTok - คลิปให้ความรู้ภาษาต่างประเทศ และนำเสนอออร์สสอนภาษาต่างประเทศช่วงท้าย สัปดาห์ละ 1 คลิป

* นำมาเป็นโครงการตัวอย่างของการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี บางกิจกรรมอาจจะเป็นงานประจำ หรือทำได้โดยไม่ต้องทำเป็นโครงการ

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนสอนภาษาจีน ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2566 - 2568) (ต่อ)

วิสัยทัศน์/เป้าหมาย		การเป็นโรงเรียนสอนภาษาจีนที่ทันสมัย มีหลักสูตรหลากหลายสำหรับคนหลายช่วงวัย และเป็นพี่จุกในวงกว้าง	
ปีที่ 2			
โครงการ/กิจกรรมที่ 1	การพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนสำหรับการทำงาน	การประเมินความพึงพอใจจากผู้เรียนที่มีต่อครู/ผู้สอนภาษาต่างประเทศที่เป็นชาวต่างชาติแต่ละท่าน (เพื่อใช้ประกอบการต่อสัญญา)	การประชาสัมพันธ์ผ่าน Facebook และ Instagram ทุก 2 วัน โดยนำเสนอความรู้ภาษาต่างประเทศ บนรายการเรียนการสอน ความสำเร็จจากผู้เรียน และหลักสูตรของโรงเรียน
โครงการ/กิจกรรมที่ 2	การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในหลักสูตรภาษาจีนเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้มีพื้นฐาน (เรียนไม่จำกัดครั้ง 3,200 บาท/เดือน)	-	- การประชาสัมพันธ์ผ่าน Youtube/TikTok - คลิปให้ความรู้ภาษาต่างประเทศ และนำเสนอคอร์สสอนภาษาต่างประเทศช่วงท้าย สัปดาห์ละ 1 คลิป
ปีที่ 3			
โครงการ/กิจกรรมที่ 1	การพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนสำหรับใช้กับสื่อสังคมออนไลน์ (Facebook IG TikTok)	การประเมินความพึงพอใจจากผู้เรียนที่มีต่อครู/ผู้สอนภาษาต่างประเทศที่เป็นชาวต่างชาติแต่ละท่าน (เพื่อใช้ประกอบการต่อสัญญา)	การประชาสัมพันธ์ผ่าน Facebook และ IG ทุก 2 วัน โดยนำเสนอความรู้ภาษาต่างประเทศ บนรายการเรียนการสอน ความสำเร็จจากผู้เรียน และหลักสูตรของโรงเรียน
โครงการ/กิจกรรมที่ 2	การพัฒนาหลักสูตร Advanced Chinese	-	- การประชาสัมพันธ์ผ่าน Youtube/TikTok - คลิปให้ความรู้ภาษาต่างประเทศ และนำเสนอคอร์สสอนภาษาต่างประเทศช่วงท้าย สัปดาห์ละ 1 คลิป

ตัวอย่างการกำาแผนปฏิบัติการประจำปี

ชื่อโครงการ/ ประเด็นการพิจารณา	การพัฒนาหลักสูตรภาษาจีน
ผู้รับผิดชอบโครงการ	นายเอ ผู้บริหารโรงเรียน
หลักการและเหตุผล	ถึงแม้โรงเรียนสอนภาษาจีนจะมีโอกาสเป็นส่วนใหญ่ทั้งในด้านการมีเล่มเป้าหมายที่หลากหลายที่สนใจเรียนภาษาจีน การสนับสนุนจากผู้ปกครอง การมีเทคโนโลยีที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและจำนวนคู่แข่งขันด้านโรงเรียนสอนภาษาจีนที่ลดลง อย่างไรก็ตามยังมีอุปสรรคจากโรงเรียนคู่แข่งที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและสามารถบริหารต้นทุนได้ต่ำกว่า นอกจากนี้โรงเรียนยังมิได้แข่งขันจำนวนมาก โรงเรียนมีโครงสร้างและการแบ่งหน้าที่ชัดเจน มีระบบ และนโยบายที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน รวมถึงสามารถหาครู/ผู้สอน ที่มีศักยภาพมาสอนได้ ซึ่งสามารถขยายภาพอนาคต จำนวน 3 ภาพ ได้แก่ 1) การแข่งขันที่รุนแรงจนกระทั่งโรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศที่ไม่มีแบรนด์อาจจะต้องปิดกิจการลง 2) การปรับตัวเพื่อสร้างหลักสูตร Tailored-made สำหรับองค์กรหน่วยงาน ที่เรียนเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานจริง เช่น ช่าง/วิศวกรที่รู้ภาษาจีน หรือสำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษา 3) การลดจำนวนลงของผู้ที่เรียนภาษาโดยไม่มุ่งหมายหลัก ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการเพิ่มจำนวนหลักสูตรให้มีความหลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของคนหลายช่วงวัย การสรรหา/คัดเลือกครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ (Native Speaker) ที่มีคุณภาพ และดึงดูดผู้เรียน และการทำาประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น
วัตถุประสงค์	เพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาจีน
เป้าหมาย	การพัฒนาหลักสูตรภาษาจีน จำนวน 2 หลักสูตรต่อปี ได้แก่ - หลักสูตรภาษาจีนสำหรับการเตรียมตัวในอาชีพต่าง ๆ - การพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยว
ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ	โครงการนี้มีระยะเวลาการดำเนินการ 1 ปี โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1. การจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจสำหรับพัฒนาหลักสูตรภาษาจีน 2. การประชุมเพื่อวางโครงสร้างของหลักสูตรภาษาจีน จำนวน 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรภาษาจีนสำหรับการเตรียมตัวในอาชีพต่าง ๆ และการพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยว 3. การร่างหลักสูตรภาษาจีน จำนวน 2 หลักสูตร 4. การนำหลักสูตรภาษาจีนที่ร่างขึ้นไปทดลองใช้ 5. มีการประเมินผล จากการใช้ข้อมูลย้อนกลับของผู้เรียนและครู/ผู้สอน เพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำมาประชาสัมพันธ์ เพื่อเริ่มจัดการเรียนการสอน

ตัวอย่างการกำหนดปฏิบัติการประจำปี (ต่อ)

สถานที่ดำเนินการ	โรงเรียนสอนภาษาจีน
งบประมาณ	งบประมาณที่ใช้ดำเนินการตลอดทั้งโครงการ จำนวน 50,000 บาท โดยเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม การนำหลักสูตรภาษาจีนที่ร่างขึ้นไปทดลองใช้
การประเมินโครงการ	การประเมินผลจากการจัดทำหลักสูตรภาษาจีน จำนวน 2 หลักสูตร เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	หลักสูตรภาษาจีน จำนวน 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรภาษาจีนสำหรับการเตรียมตัวในอาชีพต่างๆ และการพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยว
ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (หากเป็นโครงการต่อเนื่อง)	ไม่มีเนื่องจากเป็นโครงการปีแรก
ผู้เสนอโครงการ	นายเอ ผู้บริหารโรงเรียน
ผู้อนุมัติโครงการ	นายบี ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียน

ตัวอย่างที่ 4

โรงเรียนประเภทกวดวิชา

โรงเรียนกวดวิชา

โรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้ เปิดสอนวิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ โดยนำเสนอประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ต่ออนาคตและการเติบโตของผู้เรียน พยายามค้นหาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้ไปยังจุดสูงสุด ผู้เรียนทุกคนจะมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งพยายามที่จะมุ่งไปสู่การทำความฝันและเป้าหมายของตนเองให้กลายเป็นจริง อีกทั้งยังมีการให้ความสำคัญกับบุคลากรโดยการสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่ทำให้เจ้าหน้าที่ทุก ๆ คนมีหลักประกันในการดำรงชีวิตที่มั่นคงและปลอดภัย รวมทั้งมีสวัสดิการที่เหมาะสมพร้อม ๆ กับการมีความรู้สึกร่วมกันถึงเป้าหมายและคุณค่าของงาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทำงานอย่างกระตือรือร้น มีชีวิตชีวาและมีการเติบโตพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้ยังให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อที่มีต่อสังคมโลก โดยการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมต่าง ๆ อย่างจริงจังเพื่อสร้างสังคมของเราให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ด้วยการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและวัฒนธรรมของสังคม

โรงเรียนกวดวิชาแห่งนี้ มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา โรงเรียนนอกระบบ ดังตาราง

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนกวดวิชา

ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อโรงเรียน	สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน	ภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้า
1. สังคม ได้แก่ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ / อัตราการเกิดลดลง / จำนวนประชากรและโครงสร้างประชากรกลุ่มเป้าหมาย • กลุ่มเป้าหมายหลักเป็นเด็ก อาจจะทำให้จำนวนผู้เรียนลดลง (อุปสรรค) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค ความคุ้นเคยกับการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น/ ปรากฏการณ์การหลอมรวมสื่อ • เด็กติดเกมและสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น (อุปสรรค) • เด็กใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนรู้ได้มากขึ้นเช่นกัน (โอกาส) • โรงเรียนต้องระวังเรื่องการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ (Cyber bully) การเพิ่มขึ้นของรางวัลความเกลียดชัง (Hate speech) ข่าวปลอม (Fake news) (อุปสรรค) บุคคลเปลี่ยนบทบาทเป็นสื่อมวลชนได้ช้ Influencer ทางด้านการศึกษาและใช้สื่อเป็นช่องทางทางการขายได้ • ครู/ผู้สอน สามารถเปลี่ยนบทบาทเป็น Influencer ทางด้านการศึกษา (โอกาส) ความหลากหลายของคนแต่ละช่วงอายุและความต้องการที่แตกต่างกัน • เด็กที่เรียนในโรงเรียนแต่ละบระเภภจะมีความต้องการในการเรียนวิชาที่แตกต่างกัน เช่น นักเรียนโรงเรียนนานาชาติมีความต้องการที่จะเรียนวิชาภาษาไทย ในขณะที่เด็กต่างจังหวัดมีความต้องการที่จะเรียนวิชาอังกฤษ โรงเรียนต้องมีวิชาที่หลากหลายเป็นตัวเลือกให้ผู้เรียน (โอกาส) คนรุ่นใหม่นิยมทำอาชีพอิสระ (Gig economy) • คนรุ่นใหม่อาจสนใจงานด้านวิชาการน้อยลง (อุปสรรค) การเน้นที่ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialization) • บุคคลภายนอกมองว่าโรงเรียนมีหลักสูตรเฉพาะวิชาที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับในวงการศึกษา (โอกาส)	1. ด้านโครงสร้าง (Structure: S1) • โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารงานแนวราบ ทำให้การบริหารงานมีความคล่องตัว (จุดแข็ง) • มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน (จุดแข็ง) 2. ด้านกลยุทธ์ของโรงเรียน (Strategy: S2) • มีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน (จุดแข็ง) • มีการสื่อสารแผนและระยะเวลาในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ (จุดแข็ง) • กิจกรรมที่จัดสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน (จุดแข็ง) • โรงเรียนมีวิชาและชั้นเรียนที่หลากหลาย สามารถเรียนรู้ได้ในแต่ละช่วงอายุ (จุดแข็ง) • โรงเรียนเน้นการเรียนตามความสามารถ ไม่อิงกับระดับชั้นเรียนของผู้เรียน อายุ และระยะเวลา (จุดแข็ง) • การสร้างหลักสูตรเฉพาะวิชาที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับในวงการศึกษา (จุดแข็ง) 3. ด้านระบบในการดำเนินงานของโรงเรียน (System: S3) • โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการภายในและบริหารงบประมาณ ที่สนับสนุนการทำงาน (จุดแข็ง)	1. การเป็นโรงเรียนกวดวิชาตัวอย่างในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การให้ปรึกษาผู้เรียนผู้แต่ผู้เรียน และเป็นต้นแบบในด้านโรงเรียนกวดวิชา 2. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น เช่น การใช้แท็บเล็ต เป็นต้น ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. ด้านโครงสร้าง (Structure: S1)

• โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารงานแนวนราบ ทำให้การบริหารงานมีความคล่องตัว (จุดแข็ง)

• มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน (จุดแข็ง)

2. ด้านกลยุทธ์ของโรงเรียน (Strategy: S2)

• มีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน (จุดแข็ง)

• มีการสื่อสารแผนและระยะเวลาในการดำเนินงานอย่างโปร่งระบบ (จุดแข็ง)

• กิจกรรมที่จัดสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน (จุดแข็ง)

• โรงเรียนมีวิชาและชั้นเรียนที่หลากหลาย สามารถเรียนได้ในแต่ละช่วงอายุ (จุดแข็ง)

• โรงเรียนเน้นการเรียนตามความสามารถ ไม่อิงกับระดับชั้นเรียนของผู้เรียน อายุ และระยะเวลา (จุดแข็ง)

• การสร้างหลักสูตรเฉพาะวิชาที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับในวงการศึกษา (จุดแข็ง)

3. ด้านระบบในการดำเนินงานของโรงเรียน (System: S3)

• โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการภายในและการบริหารงบประมาณ ที่สนับสนุนการทำงาน (จุดแข็ง)

1. การเป็นโรงเรียนกวดวิชาตัวอย่างในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การให้บริการศูนย์เรียนรู้แก่ผู้เรียน และเป็นต้นแบบในด้านโรงเรียนกวดวิชา

2. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น เช่น การใช้แท็บเล็ต เป็นต้น ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนกวดวิชา (ต่อ)

ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อโรงเรียน	สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน	ภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้า
การขยายตัวของความเป็นเมือง (Urbanization)/สภาพของพื้นที่ของโรงเรียนนอกระบบ • การขยายตัวของเมืองทำให้มีเอกลาสีผู้เรียนเพิ่มขึ้น (โอกาส) การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) • สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อโรงเรียน มีจำนวนเด็กลดลง (อุปสรรค) • ในขณะเดียวกันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อทางบวตโรงเรียน ผู้เรียนสามารถเรียนได้แบบไฮบริด (โอกาส) 2. เทคโนโลยีไม่เท่า ความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา • โรงเรียนมีการปรับตัวและจัดการเรียนการสอนเป็นแบบไฮบริด (โอกาส) • สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนการสอนมีความทันสมัย โดยโรงเรียนนำแท็บเล็ตมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน (โอกาส) 3. เศรษฐกิจ ได้แก่ สภาวะทางเศรษฐกิจ ความถดถอยและความผันผวนทางเศรษฐกิจ • เมื่อเศรษฐกิจไม่ฟื้นตัวครองจะใช้จ่ายน้อยลง (อุปสรรค) เศรษฐกิจที่นิ่ง (Lazy Economy) และเศรษฐกิจที่บ้าน (Homebody Economy) • ผู้ปกครองและผู้เรียนถนัดกับการใช้แท็บเล็ตในการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามต้องทำหลักสูตรให้สามารถเรียนรู้แบบออนไลน์ได้ง่ายขึ้น (โอกาส) ธุรกิจเพื่อสังคม • โรงเรียนมีกิจกรรมเพื่อสังคมและร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ (Partnership) (โอกาส)	• มีระบบการพัฒนาบุคลากรตลอดปี (จุดแข็ง) • ระบบติดต่อสื่อสารและอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศยังค่อนข้างเก่า (จุดอ่อน) 4. ด้านแบบแผนหรือพฤติกรรมในการบริหารจัดการ (Style: S4) • ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหาร จัดการศึกษา และส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง (จุดแข็ง) 5. ด้านบุคลากรของโรงเรียน (Staff: S5) • จำนวนบุคลากรมีเพียงพอ (จุดแข็ง) • บุคลากรมีสมรรถนะสอดคล้องกับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย (จุดแข็ง) • บุคลากรทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มศักยภาพ และได้ผลลัพธ์ที่ดี (จุดแข็ง) 6. ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถของโรงเรียน (Skills: S6) • บุคลากรมีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการปฏิบัติงาน (จุดแข็ง) 7. ด้านค่านิยมร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน (Shared Values: S7) • บุคลากรส่วนใหญ่มีค่านิยมร่วมในการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โปร่งใส ตรวจสอบได้ (จุดแข็ง) • บุคลากรบางส่วนซึ่งเป็นส่วนน้อยมีค่านิยมในการทำงานที่แตกต่างออกไป (จุดอ่อน)	

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนกวดวิชา (ต่อ)

ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อโรงเรียน	สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน	ภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้า
4. กฎหมาย/นโยบาย ได้แก่ ความขัดแย้งทางการเมือง / ความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์ - สถานการณ์ที่ไม่น่าพอใจ ความเสี่ยงหรือสงครามจะทำให้ผู้ประกอบการต้องยกเลิกไปโดยปริยาย (อุปสรรค) นโยบายการศึกษาของรัฐบาล - นโยบายการศึกษาของรัฐบาลส่งเสริมการเรียนรู้และการเรียนรู้ทำให้ผู้ประกอบการส่งบุคลากรมาเรียนกวดวิชาน้อยลง (อุปสรรค) - โรงเรียนกวดวิชาอื่น ๆ มีการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมในวันหยุดหรือโรงเรียนทางเลือกต่าง ๆ ซึ่งเป็นทางเลือกแข่งขันเพื่อแย่งจำนวนผู้เรียน ทำให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเรียนกวดวิชาน้อยลง (อุปสรรค) บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มพลังทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง - กลุ่มพลังทางการเมือง อาจก่อสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการเรียน เช่น บิดคณ เป็นต้น (อุปสรรค) - การประกาศยุติบทบาทการเมืองของโรงเรียน อาจก่อให้เกิดกระแสทางเลือกปัด (อุปสรรค) - สถาบันบันเทิงอยู่ใกล้โรงเรียน ทำให้เกิดความเสียซึ่งจะไม่ลดน้อยต่อผู้เรียน (อุปสรรค)	8. ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา 8.1 มาตรฐานที่ 1 : คุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่เรียนผ่านตามเกณฑ์ร้อยละ 82 (จุดแข็ง) 8.2 มาตรฐานที่ 2 : คุณภาพการบริหารจัดการ มีโครงสร้างการบริหารงานชัดเจน และได้นำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการไปใช้ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (จุดแข็ง) 8.3 มาตรฐานที่ 3 : คุณภาพการจัดการเรียนการสอน บุคลากรมีจำนวนเพียงพอ มีความรู้ความสามารถใช้การวัดประเมินผลผู้เรียน ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย (จุดแข็ง)	

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่กระทบโรงเรียนจะพบว่า เป็นโอกาสจำนวนหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการหลักสูตรที่หลากหลาย โรงเรียนมีการปรับตัวและการเรียนการสอนแบบไฮบริด สถานที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในเมืองทำให้ได้กลุ่มลูกค้าที่มีศักยภาพสูง ผู้ปกครองและผู้เรียนถนัดกับการใช้แท็บเล็ตในการเรียนรู้ โรงเรียนมีกิจกรรมเพื่อสังคมและร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ (Partnership) อย่างไรก็ตามโรงเรียนยังมีอุปสรรคในด้านกลุ่มเป้าหมายหลักเป็นเด็ก ซึ่งมีโอกาสที่จะลดน้อยลงเรื่อย ๆ ในอนาคตเนื่องจากเด็กติดเกมและสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น รวมถึงโรงเรียนต้องระวังเรื่องการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ (Cyber bully) การเพิ่มขึ้นของวาจาสร้างความเกลียดชัง (Hate speech) ข่าวปลอม (Fake news) สภาวะทางเศรษฐกิจ ความถดถอยและความผันผวนทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้จำนวนนักเรียนลดลง และเมื่อพิจารณาปัจจัยภายในจะพบว่าโรงเรียนมีโครงสร้างและระบบที่สนับสนุนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ที่มีศักยภาพสูง รวมถึงมีภาพลักษณ์ด้านความเฉพาะตัวของหลักสูตร และมีผลการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ทั้ง 3 มาตรฐาน จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก สามารถฉายภาพอนาคต ซึ่งมีโอกาสจะเกิดขึ้น จำนวน 2 ภาพ ในอีก 3 ปีข้างหน้า ได้แก่

- ❶ การเป็นโรงเรียนกวดวิชาตัวอย่างในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การให้บริการศูนย์เรียนรู้แก่ผู้เรียน และเป็นต้นแบบโรงเรียนกวดวิชา
- ❷ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น เช่น การใช้แท็บเล็ต เป็นต้น ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากภาพอนาคตดังกล่าว จึงนำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียนในระยะ 3 ปี คือ การเป็นโรงเรียนที่มีหลักสูตรหลากหลายสำหรับคนทุกช่วงวัยและเป็นที่รู้จักในวงกว้าง โดยมีสิ่งที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การเพิ่มจำนวนหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องกับคนทุกช่วงวัย 2) การสรรหาและพัฒนาครู/ผู้สอน และเจ้าหน้าที่มืออาชีพ และ 3) การทำประชาสัมพันธ์เชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนกว๊านว้า ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2566 - 2568)

วิสัยทัศน์เป้าหมาย	การเป็นโรงเรียนที่มีหลักสูตรหลากหลายสำหรับคนทุกช่วงวัยและเป็นพี่รู้กันในวงกว้าง		
แผนการดำเนินงานการ/ประเด็นยุทธศาสตร์	1. การเพิ่มจำนวนหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องกับคนทุกช่วงวัย	2. การสรรหาตัวเลือก และพัฒนาครู/ผู้สอน และเจ้าหน้าที่มืออาชีพ	3. การทำประชาสัมพันธ์เชิงรุกถึงกลุ่มเป้าหมาย
เป้าหมายของแผน	มีหลักสูตรเพิ่มเติม เช่น การเรียนข้ามระดับชั้น เพื่อตอบสนองมหาวิทยาลัย หลักสูตรสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใหญ่ เป็นต้น	เพิ่มครู/ผู้สอนที่หลากหลายให้เข้ากับการฝึกฝน เช่น ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น	สร้างสื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายแบบ และหลายช่องทาง ทั้งสื่อสังคมออนไลน์ สื่อออนไลน์และแบบออฟไลน์
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	การมีหลักสูตรที่หลากหลายเพิ่มขึ้น	ครู/ผู้สอนหลากหลายมากขึ้น และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกปี	การทำสื่อประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้น
ค่าเป้าหมาย	2-3 หลักสูตรต่อปี	5 คน/ปี	จำนวนสื่อประชาสัมพันธ์อย่างน้อย 12 ชิ้นต่อปี
ปีที่ 1			
โครงการ/กิจกรรมที่ 1	การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ	การพัฒนาบุคลากรมืออาชีพ*	- การประชาสัมพันธ์ผ่าน Facebook/Instagram/ Youtube/TikTok มากขึ้น - การจัดทำคอร์สเรียนฟรีระยะสั้น
โครงการ/กิจกรรมที่ 2	การพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	การจัดทำแผนบริหารทรัพยากรบุคคล	พัฒนางานประชาสัมพันธ์ให้มีความเป็นมืออาชีพมากขึ้น
ปีที่ 2			
โครงการ/กิจกรรมที่ 1	การพัฒนาหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น	การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อครู-บุคลากร	การเพิ่มความถี่ในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ มากขึ้น
โครงการ/กิจกรรมที่ 2	พัฒนาระบบสารสนเทศให้ประสานงานและปฏิบัติงานได้จริง	การพัฒนาระบบงานบริหารบุคคล	การปรับปรุงแก้ไขให้แผนงานมีความยืดหยุ่นคดลงตัวมากขึ้น
ปีที่ 3			
โครงการ/กิจกรรมที่ 1	การพัฒนาหลักสูตรวิชาการ (วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สังคม)	การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อครู/ผู้สอนแต่ละวิชา	การเพิ่มการบริหาร E-Service รองรับผู้เรียน ผู้ปกครอง
โครงการ/กิจกรรมที่ 2	การติดตามงานกระทรวง (วิชาการ) ปรับปรุงหลักสูตร	ปรับปรุงแก้ไข-ประสานงานวิชาการกับครู/ผู้สอน และเจ้าหน้าที่	การบริหารจัดการข้อมูล เชื่อมโยงกันอย่างสมบูรณ์แบบมากขึ้น
โครงการ/กิจกรรมที่ 3	การพัฒนาระบบให้แนะแนะและรองรับการเปลี่ยนแปลง	การบริหารงานวิชาการ-การเงินให้คล่องตัวและสะดวก	การเพิ่มช่องทางในการติดต่อให้กับผู้เรียน

* นำมาเป็นการตัวอย่างของการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี บางกิจกรรมอาจจะเปลี่ยนประจำปี หรือทำได้เลยโดยไม่ต้องทำเป็นโครงการ

ตัวอย่างการทำแผนปฏิบัติการประจำปี

ชื่อโครงการ/ ประเด็นการพิจารณา	การสรรหาและการพัฒนาบุคลากรมีอาชีพ
ผู้รับผิดชอบโครงการ	นายเอ ผู้บริหารโรงเรียน
หลักการและเหตุผล	ผู้เรียนยังต้องการหลักสูตรที่หลากหลายของโรงเรียน อีกทั้งปัจจุบันโรงเรียนมีการปรับตัวและการเรียนการสอนแบบไฮบริด สถานะที่ผู้ตั้งของโรงเรียนอยู่ในเมืองทำให้ได้กลุ่มผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง ผู้ปกครองและผู้เรียนถนัดกับการใช้แท็บเล็ตในการเรียนรู้ จึงทำให้โรงเรียนมีแนวโน้มที่จะสามารถแข่งขันได้ในการ/ประเภทการศึกษาและยังคงจำเป็นโรงเรียนกวดวิชาตัวอย่างที่เหมาะสมได้อย่างไร้ที่ติจากการคาดการณ์อนาคต ได้ฉายภาพอนาคตว่า ในอนาคตโรงเรียนจะเป็นโรงเรียนกวดวิชาตัวอย่าง ในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การให้บริการศูนย์เรียนรู้แก่ผู้เรียน และเป็นต้นแบบในด้านโรงเรียนกวดวิชา และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น เช่น การใช้แท็บเล็ต เป็นต้น ส่งผลให้ผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการสรรหาและพัฒนาบุคลากรมีอาชีพ เพื่อรองรับการขยายหลักสูตรที่หลากหลายของโรงเรียนในอนาคต
วัตถุประสงค์	1. เพื่อสรรหาบุคลากรมีอาชีพ 2. เพื่อพัฒนาบุคลากรมีอาชีพ
เป้าหมาย	ครู/ผู้สอนมีความหลากหลายมากขึ้น และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกปี อย่างน้อย 5 คน/ปี
ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ	โครงการนี้มีระยะเวลาการดำเนินการ 1 ปี โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1. การจัดทำแผนปฏิบัติงานเฉพาะกิจสำหรับการสรรหาและพัฒนาบุคลากร 2. การประชุมเพื่อวางแผนประชาสัมพันธ์เพื่อสรรหาบุคลากร ในการรองรับหลักสูตรใหม่ 3. การวางแผนพัฒนาบุคลากรรายปี ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง การฝึกอบรม การเปิดโลกและพัฒนาบุคลากรผ่านการศึกษาดูงานนอกเหนือจากอาชีพ เช่น จีน เกาหลี ญี่ปุ่น เป็นต้น 4. มีการกำกับติดตามและประเมินผลบุคลากรใหม่อย่างเป็นระบบ
สถานที่ดำเนินการ	โรงเรียนกวดวิชา

ตัวอย่างการกำหนดปฏิบัติการประจำปี (ต่อ)

งบประมาณ	งบประมาณที่ใช้ดำเนินการตลอดทั้งโครงการ จำนวน 289,000 บาท 1. การลงโฆษณาประชาสัมพันธ์ในเว็บไซต์ตัวกลางจัดหางาน จำนวน $3,000 \times 3 \text{ ครั้ง} = 9,000 \text{ บาท}$ 2. การจัดกิจกรรมศึกษาดูงานสำหรับบุคลากรใหม่และบุคลากรเก่า $40,000 \times 7 \text{ คน} \times 1 \text{ ครั้ง} = 280,000 \text{ บาท}$
การประเมินโครงการ	- การประเมินจากจำนวนบุคลากรใหม่ตามที่กำหนดไว้ จำนวน 5 คน - การประเมินความพึงพอใจและการนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานภายหลังจากการกลับจากการศึกษาดูงาน - การประเมินผลการทำงานของผู้ปฏิบัติงานของบุคลากรปีละ 2 ครั้ง และให้ข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาบุคลากร
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	มีบุคลากรใหม่ที่ได้รับการพัฒนา จำนวน 5 คน
ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (หากเป็นโครงการต่อเนื่อง)	ไม่มีเนื่องจากเป็นโครงการปีแรก
ผู้เสนอโครงการ	นายเอ ผู้บริหารโรงเรียน
ผู้อนุมัติโครงการ	นายบี ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียน

ตัวอย่างที่ 5

โรงเรียนประเภทสร้างเสริมทักษะชีวิต

โรงเรียนสอนโค้ดดิ้ง

โรงเรียนสอนโค้ดดิ้งแห่งนี้ เป็นโรงเรียนที่ได้รับการอนุมัติหลักสูตรโค้ดดิ้งสำหรับเด็กโดยเฉพาะ และได้จัดตั้งอย่างถูกต้อง รวมถึงเป็นหลักสูตรต้นแบบที่มีคุณภาพและมาตรฐานที่ได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบและได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งมีหลักสูตรที่ผู้เรียนสามารถเรียนอย่างต่อเนื่องได้มากกว่า 20 หลักสูตร และมีการพัฒนาหลักสูตรใหม่ ๆ ขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เท่าทันเทคโนโลยีในระดับสากล กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เรียนที่มีอายุตั้งแต่ 5 - 18 ปี ครู/ผู้สอนมีคุณภาพสูง และเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ โรงเรียนมีการฝึกอบรมครู/ผู้สอนอย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถสอนได้ทั้งหลักสูตรภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นอกจากนี้มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเทศกาลต่าง ๆ รวมไปถึงกิจกรรมการแข่งขันต่าง ๆ

โรงเรียนสอนโค้ดดิ้งแห่งนี้ มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา โรงเรียนนอกระบบ ดังตาราง

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนสอนโค้ดดิ้ง

ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อโรงเรียน		
1. สังคม ได้แก่ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ / อัตราการเกิดลดลง / จำนวนประชากรและโครงสร้างประชากรกลุ่มเป้าหมาย - นักเรียนที่เรียนในระบบที่เป็นโรงเรียนไทยนิยมเรียนมหาวิทยาลัยมากกว่ามาเรียนเสริมทักษะโค้ดดิ้ง (อุปสรรค) - จากอัตราการเกิดที่ลดลงส่งผลต่อจำนวนผู้เรียน (อุปสรรค) - จำนวนผู้เรียนลดลง ในขณะที่มีโรงเรียนลักษณะเดียวกันเปิดเพิ่มขึ้น (อุปสรรค) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภค ความคุ้นเคยกับการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น/ ปรากฏการณ์การหลอมรวมสื่อ - โรงเรียนใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนได้ง่ายขึ้น (โอกาส) บุคลากรสายบทบาทมาเป็นสื่อมวลชนได้ชื่อ Iqibencer ทางด้านการศึกษาและใช้สื่อเป็นช่องทางการหารายได้ - Iqibencer ทางด้านการศึกษาเข้ามาเป็นส่วนแบ่งทางการตลาดของโรงเรียน (อุปสรรค) คนรุ่นใหม่นิยมทำอาชีพอิสระ (Gig economy) - โรงเรียนสรรหาบุคลากรมากขึ้น เพราะคนรุ่นใหม่ไม่อยากทำงานประจำ (อุปสรรค) การเน้นที่ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialization) - นักเรียนต้องการความรู้เฉพาะทางด้านจึงมาเรียนโค้ดดิ้ง (โอกาส) การขยายตัวของความเป็นเมือง (Urbanization) - การขยายตัวของเมืองทำให้มีโรงเรียนลักษณะเดียวกันมาเปิดเพิ่มขึ้น (อุปสรรค) สภาพของพื้นที่ของโรงเรียนนอกกระบบ - โรงเรียนใกล้อาคารรถไฟ ทำให้การเดินทางมาโรงเรียนค่อนข้างลำบาก นักเรียนจึงสนใจเรียนข้างซอย (อุปสรรค) ความเชื่อ ค่านิยม - ผู้ปกครองบางส่วนยังมีความเชื่ออยากให้บุตรหลานของตนเองเรียนคอร์สที่ยากเกินกว่าอายุ บางคนมองว่าหลักสูตรของโรงเรียนง่ายไป (อุปสรรค)		
สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน		
1. ด้านโครงสร้าง (Structure: S1) - โครงสร้างการบริหารงานมีความชัดเจน (จุดแข็ง) 2. ด้านกลยุทธ์ของโรงเรียน (Strategy: S2) - โรงเรียนเป็นโรงเรียนเดียวในเขตนี้ที่ได้รับการอนุมัติหลักสูตรโค้ดดิ้ง ซึ่งถือว่าโรงเรียนมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาผู้ปกครอง (จุดแข็ง) - โรงเรียนมีนโยบายในการผลิตสื่อ อุปกรณ์การจัดการเรียนการสอนเอง (จุดแข็ง) - โรงเรียนมีการทำสื่อการเรียนการสอน และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่หลากหลาย (จุดแข็ง) - โรงเรียนมีหลักสูตรเฉพาะด้าน ทำให้น่าสนใจและดึงดูดผู้เรียนที่สนใจในเรื่องโค้ดดิ้ง (จุดแข็ง) - โรงเรียนให้ความสำคัญในด้านคำตอบแทนที่สามารวดึงดูดคนเก่ง ซึ่งส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาสาขาวิศวกรรมศาสตร์ ในขณะเดียวกันค่อนข้างเป็นภาระของโรงเรียน (จุดแข็ง/จุดอ่อน) - โรงเรียนให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาบุคลากรซึ่งเน้นทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งเนื่องจากมีทุนการพัฒนาที่ค่อนข้างสูงและเมื่อบุคลากรออกในระยะเวลาอันสั้น และยังไม่ถึงจุดคุ้มทุนของการพัฒนามาบุคลากรที่ลงทุนไป (จุดแข็ง/จุดอ่อน)		
ภาพอนาคตเพิ่มเติมอีก 3 ปีข้างหน้า		
1. ผู้เรียนที่เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น และมีนักเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 2. การแข่งขันอย่างรุนแรงของโรงเรียนสอนโค้ดดิ้งทั้งจากมหาวิทยาลัย บุคคลทั่วไป และสถาบันจากต่างประเทศ และบางโรงเรียนทุ่มงบประมาณจำนวนมากในการประชาสัมพันธ์ 3. การหาครู/ผู้สอนยากขึ้นเรื่อย ๆ และมีอุปสรรคในด้านคำตอบแทนที่สูงขึ้นรวมถึงความเชื่อของคนรุ่นใหม่ที่ต้องการทำงานหนัก เนื่องจากต้องการความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงาน (Work-life balance) แต่ต้องการคำตอบที่สูง 4. โรงเรียน พัฒนาการจัดการเรียนการสอนทั้งในด้านคุณภาพและการมีคอร์สเรียนต่อเนื่องเพิ่มขึ้น มีการจัดการแข่งขันและอภิการสนับสนุนจาก สช. เพิ่มขึ้น รวมถึงการหางบประมาณจากแหล่งอื่น 5. การทำงานร่วมกับโรงเรียนมัธยมศึกษาพัฒนา โดยการจัดเวิร์คช็อปตามโรงเรียน และพัฒนาอุปกรณ์การเรียนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาและจำหน่ายให้กับโรงเรียน		

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนสอนिटัดติง (ต่อ)

ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อโรงเรียน	สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน	ภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้า
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) - สถานการณ์โรคติดเชื้อทางระบบต่อรเรียน เนื่องจากระบบเรียนเน้นให้รเรียนมาเรียนที่โรงเรียนเพราะมีอุปกรณ์ที่ต้อใช้ในการเรียนการสอน (อุปกรณ์ร) - การป่วของนักเรียนที่ติดเชื้อโรค โรคไข้หวัดใหญ่ และโรคทางเดินหายใจต่าง ๆ ทำให้หยุดเรียนบ่อย (อุปกรณ์) 2. เทคโนโลยี ได้แก่ การเข้ามาของธุรกิจข้ามชาติ/ ธุรกิจออนไลน์/ EdTech Start-up - โรงเรียนออนไลน์มีคู่แข่งเป็นโรงเรียนจากต่างประเทศที่เน้นหลักสูตรออนไลน์ (อุปกรณ์) - การจ้างงานในอุตสาหกรรมไอทีมีปริมาณสูงขึ้น เนื่องจากบุคลากรด้านไอทีเป็นที่ต้องการของตลาด (โอกาส) - โรงเรียนมีภาระค่าใช้จ่ายด้านค่าตอบแทนของครูค่อนข้างสูง เนื่องจากใช้ครูที่สำเร็จการศึกษาในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยตรง (อุปกรณ์) ความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา - ผู้ประกอบการสนใจความสนใจโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนด้านเทคโนโลยีโดยตรงค่อนข้างมาก (โอกาส) 3. เศรษฐกิจ ได้แก่ การเปลี่ยนช่องทางเศรษฐกิจและการเมือง/ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม / สภาวะทางเศรษฐกิจ ความถดถอยและความผันผวนทางเศรษฐกิจ - ปัญหาการเมืองและเศรษฐกิจทำให้คนระงังในการใช้จ่ายเงินและประหยัดมากขึ้น (อุปกรณ์) - ผู้ประกอบการบางกลุ่มสนใจหลักสูตรของโรงเรียน แต่ไม่สามารถจ่ายค่าเรียนของโรงเรียนได้ (อุปกรณ์) เศรษฐกิจชะงัก (Lazy Economy) และเศรษฐกิจติดบ้าน (Homebody Economy) - ผู้เรียนบางกลุ่มอาจจะอยากเรียนออนไลน์ เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเวลาและการเดินทางหรืออาจเกี่ยวข้องกับสุขภาพและความปลอดภัยในสังคม (อุปกรณ์)	3. ด้านระบบในการดำเนินงานของโรงเรียน (System: S3) - มีระบบการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับงานทั้งหมดในองค์กร (จุดแข็ง) - มีระบบบริหารด้านงบประมาณ ระบบบัญชี และการเงิน และจัดซื้อ (จุดแข็ง) - มีระบบการติดต่อสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน (จุดแข็ง) - ระบบการกำกับติดตาม และประเมินผล การปฏิบัติงานไม่ชัดเจน (จุดอ่อน) 4. ด้านแบบแผนหรือพฤติกรรมในการบริหารจัดการ (Style: S4) - ผู้บริหาร มีความสามารถในการจัดการศึกษาเชิงกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จุดแข็ง) 5. ด้านบุคลากรของโรงเรียน (Staff: S5) - บุคลากรเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพในการทำงาน (จุดแข็ง) 6. ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถของโรงเรียน (Skill: S6) - บุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะสอดคล้องกับภาระงาน (จุดแข็ง) - บุคลากรส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษา ด้านวิศวกรรมศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับการสอนिटัดติง (จุดแข็ง)	

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภาพอนาคตของโรงเรียนสอนिटัดัง (ต่อ)

ปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อโรงเรียน	สถานการณ์ปัจจุบันของโรงเรียน	ภาพอนาคตในอีก 3 ปีข้างหน้า
จุดแข็งเพื่อสังคม - ผู้เรียนจะรู้จักโรงเรียนจากกิจกรรมเพื่อสังคมที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็น การเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับโรงเรียน (เอกสาร) งบประมาณ/การสนับสนุนงบประมาณของรัฐบาล - โรงเรียนมีการขอทุนสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ แต่การขอทุนค่อนข้างยาก และผู้ขอทุนมีจำนวนมาก (อุปสรรค) 4. สิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Climate change) - การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เช่น ฝนตก ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ส่งผลให้ผู้เรียนป่วยและขาดเรียน เป็นต้น (อุปสรรค) 5. กฎหมาย/นโยบาย ได้แก่ ความขัดแย้งทางการเมือง และนโยบายของรัฐบาล - ผู้ปกครองรู้สึกไม่ปลอดภัย (อุปสรรค) นโยบายการศึกษาของรัฐบาล - นโยบายการศึกษาของรัฐส่งเสริมเรื่องเทคโนโลยีทำให้หลักสูตรของโรงเรียนเป็นที่สนใจของผู้ปกครอง (โอกาส) บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ - โรงเรียนมีคู่แข่งเป็นสถาบันการศึกษาอื่น ๆ หรือสถาบันในระดับอุดมศึกษาซึ่งเปิดสอนตัวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเดียวกันกับโรงเรียน ในการทำเวิร์คช็อป การเข้าแคมป์ และการแข่งขันต่าง ๆ (อุปสรรค)	7. ด้านค่านิยมร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน (Shared Values: SV) บุคลากรยึดหลักการทำงานเป็นทีม (จุดแข็ง) 8. ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา 8.1 มาตรฐานที่ 1: คุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการเขียนโปรแกรมได้ตามหลักสูตรที่ตนเองเรียน และสามารถแก้ปัญหาพื้นฐานทางวิศวกรรม พร้อมนำเสนอข้อสรุปประมวลผลได้ตามที่กำหนด ร้อยละ 90 (จุดแข็ง) 8.2 มาตรฐานที่ 2: คุณภาพการบริหารจัดการ มีระบบบริหารจัดการที่ทางต้นบริหารงบประมาณ ระบบสารสนเทศ (จุดแข็ง) แต่ยังคงพัฒนาการกำกับ ติดตาม เพื่อนำผลไปพัฒนาโรงเรียน (จุดอ่อน) 8.3 มาตรฐานที่ 3: คุณภาพการจัดการเรียนการสอน ครู/ผู้สอน มีความรู้ ความสามารถ จบจากกรมศาสตร สามารถทำงานเป็นทีมได้ มีทักษะในการสอน และพัฒนาตนเอง โดยการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ (จุดแข็ง)	

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่กระทบโรงเรียนจะพบว่า ส่วนใหญ่เป็นอุปสรรค ทั้งในด้านการแข่งขันที่รุนแรงของโรงเรียนโค้ดดิ้ง ทั้งหลักสูตรออนไลน์จากต่างประเทศ รวมถึงโรงเรียนในลักษณะเดียวกัน และกลุ่ม influencer มีความต้องการผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน สภาวะทางเศรษฐกิจที่ผันผวน และความไม่แน่นอนทางการเมืองทำให้ผู้ประกอบการส่วนหนึ่งพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในการใช้จ่าย บางส่วนมีความสนใจแต่ไม่สามารถจ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษาได้ อย่างไรก็ตามยังมีโอกาสในด้านการเติบโตของเทคโนโลยี ที่ทำให้ผู้ประกอบการสนใจหลักสูตรโค้ดดิ้งและส่งบุตรหลานมาเรียน โรงเรียนโค้ดดิ้งถือว่าเป็นโรงเรียนที่อยู่ในกระแสโรงเรียนนอกระบบในปัจจุบัน และเมื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายในจะพบว่าโรงเรียนมีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อน ในส่วนของจุดแข็งโรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการและนโยบายการสนับสนุนการจัดการการศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งถือว่าโรงเรียนมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาผู้ประกอบการ มุ่งพัฒนาความเป็นเลิศและมีภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียน ซึ่งช่วยดึงดูดผู้เรียนได้จำนวนหนึ่ง อย่างไรก็ตามโรงเรียนยังมีต้นทุนที่ค่อนข้างสูงในด้านค่าเช่าในห้างสรรพสินค้า รวมถึงค่าใช้จ่ายในส่วนของค่าตอบแทนบุคลากรที่ส่วนใหญ่เป็นวิศวกร และมีผลการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ทั้ง 3 มาตรฐาน จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก สามารถฉายภาพอนาคตซึ่งมีโอกาสจะเกิดขึ้น จำนวน 5 ภาพ ในอีก 3 ปีข้างหน้า ได้แก่

- ① ผู้เรียนที่เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น และมีนักเรียนไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 50
- ② การแข่งขันอย่างรุนแรงของโรงเรียนสอนโค้ดดิ้ง ทั้งจากมหาวิทยาลัย บุคคลทั่วไป และสถาบันจากต่างประเทศ บางโรงเรียนทุ่มงบประมาณจำนวนมากในการประชาสัมพันธ์
- ③ การสรรหาครู/ผู้สอนยากขึ้นเรื่อย ๆ และมีอุปสรรคในด้านค่าตอบแทนที่สูงขึ้นและความเชื่อของคนรุ่นใหม่ที่ไม่ต้องการทำงานหนัก ต้องการความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงาน (Work-life balance) แต่ต้องการค่าตอบแทนสูง
- ④ โรงเรียนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทั้งในด้านคุณภาพและการมีคอร์สเรียนต่อเนื่องเพิ่มขึ้น มีการจัดการแข่งขันและขอรับการสนับสนุนจาก สช. เพิ่มขึ้น รวมถึงการหางบประมาณจากแหล่งอื่น
- ⑤ การทำงานร่วมกับโรงเรียนมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น โดยการจัดเวิร์คช็อปตามโรงเรียน และพัฒนาอุปกรณ์การเรียนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาและจำหน่ายให้กับโรงเรียน

จากภาพอนาคตดังกล่าว จึงนำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียนในระยะ 3 ปี คือ การเป็นโรงเรียนโค้ดดิ้งที่มีคุณภาพ มีกิจกรรมหลากหลายและมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง โดยมีสิ่งที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรโค้ดดิ้งที่สามารถนำไปสอนในโรงเรียนในระบบได้ 2) การเข้าร่วมและจัดการแข่งขันโค้ดดิ้ง 3) การเพิ่มรายได้ของโรงเรียนด้วยการเพิ่มจำนวนผู้เรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนสอนโศกถึง ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2566 - 2568)

วิสัยทัศน์เป้าหมาย	การเป็นโรงเรียนโศกถึงที่มีคุณภาพ มีกิจกรรมหลากหลายและมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง		
แผนการดำเนินงาน/ประเด็นยุทธศาสตร์	1. การพัฒนาหลักสูตรโศกถึงที่สามารถนำไปสอนในโรงเรียนในระดับได้	2. การเข้าร่วมและจัดการแข่งขันโศกถึง	3. การเพิ่มรายได้ของโรงเรียนด้วยการเพิ่มจำนวนผู้เรียน
เป้าหมายของแผน	มีหลักสูตรโศกถึงเพิ่มเต็ม สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย	มีกิจกรรมแข่งขันโศกถึง และไม่เข้าร่วมการแข่งขันโศกถึงในกิจกรรมต่าง ๆ	การเพิ่มรายได้ด้วยการเพิ่มจำนวนผู้เรียน
ตัวชี้วัดความสำเร็จ	การมีหลักสูตรโศกถึงที่หลากหลายเพิ่มขึ้น	- การจัดทำกิจกรรมแข่งขันโศกถึง - การเข้าร่วมการแข่งขันโศกถึงในกิจกรรมต่าง ๆ	- จำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้น - รายได้เพิ่มขึ้น
ค่าเป้าหมาย	2-3 หลักสูตรต่อปี	- การจัดทำกิจกรรมแข่งขันโศกถึง จำนวน 1 รายการต่อปี - การเข้าร่วมการแข่งขันโศกถึงในกิจกรรมต่าง ๆ จำนวน 2 รายการต่อปี	- ผู้เรียนใหม่เพิ่มขึ้น เดือนละ 20 คน - รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับรายได้นี้อีกก่อนหน้า
ปีที่ 1			
โครงการ/กิจกรรมที่ 1	การพัฒนาหลักสูตรโศกถึง	การจัดตั้งคณะกรรมการแข่งขันโศกถึง ครั้งที่ 1*	การจัดตั้งวีรคิอ์ให้กับโรงเรียนในระบบ
ปีที่ 2			
โครงการ/กิจกรรมที่ 1	การพัฒนาอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนโศกถึง	- การจัดทำกิจกรรมแข่งขันโศกถึงประจำปี - การส่งผู้เรียนของโรงเรียนเข้าร่วมแข่งขันโศกถึงในมหกรรมระดับชาติ	การจัดกิจกรรมทดลองเรียนโดยไม่มีค่าใช้จ่ายที่โรงเรียน
ปีที่ 3			
โครงการ/กิจกรรมที่ 1	การนำหลักสูตรโศกถึงไปประชาสัมพันธ์โรงเรียนที่สนใจทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด	- การจัดทำกิจกรรมแข่งขันโศกถึงประจำปี - การส่งผู้เรียนของโรงเรียนเข้าร่วมแข่งขันโศกถึงในมหกรรมระดับนานาชาติ	การประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่หลากหลาย

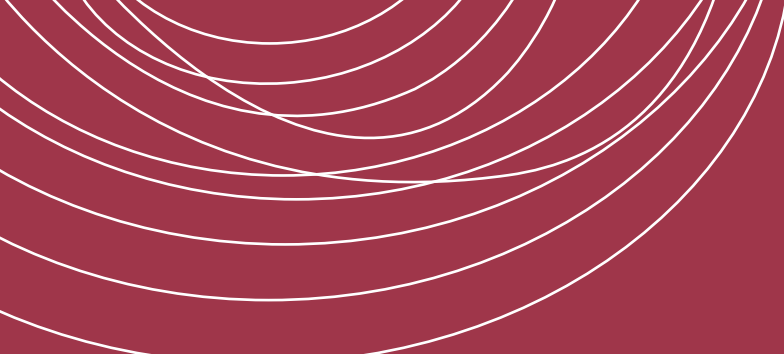
* นำมาเป็นโครงการตัวอย่างของการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี บางกิจกรรมอาจจะเป็นงานประจำ หรือทำได้เลยโดยไม่ต้องทำเป็นโครงการ

ตัวอย่างการทำแผนปฏิบัติการประจำปี

ชื่อโครงการ/ ประเด็นการพิจารณา	การทดลองจัดมหกรรมแข่งขันโค้ดดิ้งประจำปี
ผู้รับผิดชอบโครงการ	นายเอ ผู้บริหารโรงเรียน
หลักการและเหตุผล	ปัจจุบันเกิดการแข่งขันฐานแรงของโรงเรียนโค้ดดิ้ง ทั้งหลักสูตรออนไลน์จากต่างประเทศ โรงเรียนในลักษณะคล้ายกันและกลุ่มอินฟลูเอนเซอร์ (Influencer) ต่างมีผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน ในอนาคตมีการฉายภาพของการแข่งขันอย่างรุนแรงของโรงเรียนสอนโค้ดดิ้ง ทั้งจากมหาวิทยาลัย บุคคลทั่วไป สถาบันจากต่างประเทศ และบางโรงเรียนทุ่มงบประมาณจำนวนมากในการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทั้งในด้านคุณภาพและการมีโครงสร้างเรียนต่อเนื่องเพิ่มขึ้น มีการจัดการแข่งขันและขอรับการสนับสนุนจาก สช. เพิ่มขึ้น รวมถึงการหางบประมาณจากแหล่งอื่น ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการศึกษาและทดลองจัดมหกรรมแข่งขันโค้ดดิ้งประจำปี เพื่อเป็นกิจกรรมให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้และประยุกต์ใช้โค้ดดิ้งจากหลักสูตรที่ตนเองเรียน และเพื่อสร้างความแตกต่างจากโรงเรียนโค้ดดิ้งอื่น ๆ อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองรู้จักกับโรงเรียนและอาจจะมาสมัครเรียนได้ในอนาคต
วัตถุประสงค์	การจัดมหกรรมแข่งขันโค้ดดิ้งประจำปี
เป้าหมาย	การจัดมหกรรมแข่งขันโค้ดดิ้ง จำนวน 1 รายการต่อปี
ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ	โครงการนี้มีระยะเวลากำหนดดำเนินการ 6 เดือน โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1. การจัดตั้งคณะกรรมการจัดงานเฉพาะกิจการจัดมหกรรมแข่งขันโค้ดดิ้ง 2. การประชุมเพื่อวางแผนการจัดมหกรรมแข่งขันโค้ดดิ้ง 3. การจัดมหกรรมแข่งขันโค้ดดิ้ง 4. การประเมินผลการจัดมหกรรมแข่งขันโค้ดดิ้ง
สถานที่ดำเนินการ	โรงเรียนสอนโค้ดดิ้ง
งบประมาณ	งบประมาณที่ใช้ดำเนินการตลอดทั้งโครงการ จำนวน 200,000 บาท
การประเมินโครงการ	การประเมินความพึงพอใจผู้เข้าร่วมมหกรรมแข่งขันโค้ดดิ้ง
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผู้เข้าร่วมมหกรรมแข่งขันโค้ดดิ้ง ได้เรียนรู้และประยุกต์ใช้โค้ดดิ้ง
ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (หากเป็นโครงการต่อเนื่อง)	ไม่มีเนื่องจากเป็นโครงการปีแรก
ผู้เสนอโครงการ	นายเอ ผู้บริหารโรงเรียน
ผู้อนุมัติโครงการ	นายบี ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียน

บรรณานุกรม

- นเรศ ดำรงชัย. การวางแผนด้วยภาพอนาคต. (2552). วารสาร *Horizon*, 1 (1), 8 - 9.
- นิติบดี ศุขเจริญ. (2562). การมองอนาคต. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 13(3), 33-42.
- พสขนัน นิรมิตรไชยนนท์. (2552). Foresight. *วารสาร Horizon*, 1(1), ปกหลัง.
- พสขนัน นิรมิตรไชยนนท์. (2553). ภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2562.
- *พลังแห่งการศึกษาเพื่อสังคมไทย*. นครปฐม : ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- พสขนัน นิรมิตรไชยนนท์. (2556). การคาดการณ์อนาคตเครื่องมือเพื่อสร้างการเรียนรู้และก้าวไปข้างหน้าอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาภาพอนาคตระบบอุดมศึกษาในปี ค.ศ. 2030 กับวิกฤตหรือโอกาสของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. *การเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรม*. นครปฐม : ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2561). *Foresight tools : คู่มือการมองอนาคต*. กรุงเทพฯ : สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม (IFI) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ร่วมกับวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2562). *เครื่องมือการมองอนาคต (FORESIGHT TOOLS)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- อภิวัฒน์ รัตนวราหะ. (2563). *อนาคตศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2.เชียงใหม่ : ลีอคอนดีไซน์เวิร์ค.
- Bezold, C. (2009). Aspirational futures. *Journal of Futures Studies* 13(4): 81-90
- Hancock, T., & Bezold, C. (1994). Possible futures, preferable futures. *Healthcare Forum Journal*, 37 (2): 23-29.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2566). *คู่มือการติดตามเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. กรุงเทพมหานคร: หสน.เจียฮั่ว.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2566). *รายงานผลการติดตามเพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลเจียฮั่ว.

ภาคผนวก

แบบฟอร์มสำหรับการจัดทำ
แผนพัฒนาการจัดการศึกษา
และแผนปฏิบัติการประจำปี
ของโรงเรียนนอกระบบ

แบบฟอร์มสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนนอกระบบ

1. แบบฟอร์มการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนนอกระบบ

ปัจจัยภายนอกในระดับโลกและประเทศที่มักกระทบโรงเรียน (ระบุโอกาส/อุปสรรค)	สถานการณ์ปัจจุบัน ของโรงเรียน (ระบุจุดแข็ง/จุดอ่อน)	ภาพอนาคต ในอีก 3 ปีข้างหน้า
1. สังคม	1. ด้านโครงสร้าง (Structure)	
2. เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม	2. ด้านกลยุทธ์ของโรงเรียน (Strategy)	
3. เศรษฐกิจ	3. ด้านระบบในการดำเนินงานของโรงเรียน (System)	
4. การเมืองและกฎหมาย	4. ด้านแบบแผนหรือพฤติกรรมบริหารในการจัดการ (Style)	
	5. ด้านบุคลากรของโรงเรียน (Staff)	
	6. ด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถของโรงเรียน (Skills)	
	7. ด้านค่านิยมร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน (Shared Values)	
	8. ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา	
	8.1 มาตรฐานที่ 1: คุณภาพผู้เรียน	
	8.2 มาตรฐานที่ 2: คุณภาพการบริหารจัดการ	
	8.3 มาตรฐานที่ 3: คุณภาพการจัดการเรียนการสอน	

2. แบบฟอร์มการทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนนอกระบบ

วิสัยทัศน์/เป้าหมาย			
แผนการดำเนินการ/ ประเด็นยุทธศาสตร์			
เป้าหมายของแผน			
ตัวชี้วัดความสำเร็จ			
ค่าเป้าหมาย			
ปีที่ 1			
โครงการ/กิจกรรม			
ปีที่ 2			
โครงการ/กิจกรรม			
ปีที่ 3			
โครงการ/กิจกรรม			

3. แบบฟอร์มการกำหนดปฏิบัติการประจำปี

ชื่อโครงการ/ ประเด็นการพิจารณา	
ผู้รับผิดชอบโครงการ	
หลักการและเหตุผล	
วัตถุประสงค์	
เป้าหมาย	
ขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ	
สถานที่ดำเนินการ	
งบประมาณ	
การประเมินโครงการ	
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	
ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (หากเป็นโครงการต่อเนื่อง)	
ผู้เสนอโครงการ	
ผู้อนุมัติโครงการ	

กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

กลุ่มงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน